

Onpartijdigheid van de VRT- Nieuwsberichtgeving 2023

Rapport in opdracht van VRM

Peter Van Aelst, Stefaan Walgrave,
Cato Depauw, Hanne Tillemans

Onderzoeksgroep Media, Middenveld en Politiek, Universiteit Antwerpen

Mei 2024

Inhoudsopgave

Inleiding	1
1. Berichtgeving VRT-journaal in vergelijking met VTM-nieuws en eerdere periodes.....	3
1.1. Inleiding	3
1.2. Thema's in het nieuws	4
1.3. Wie komt er aan bod?	5
1.3.1. Verdeling over maatschappelijke actoren.....	5
1.3.2. Aandacht voor politieke partijen	7
1.3.3. Spreektijd individuele Belgische politici	10
2. Berichtgeving VRT-duiding 2023.....	14
2.1. Thema's in duidingsprogramma's.....	14
2.2. Wie komt er aan bod?	16
2.2.1. Verdeling over maatschappelijke actoren.....	16
2.2.2. Aandacht voor politieke partijen	16
2.2.3. Spreektijd individuele politici	21
3. Drie cases naderbij bekeken	25
3.1. Inleiding en methode	25
3.2. Conner Rousseau	29
3.3. Vincent Van Quickenborne.....	37
3.4. Siegfried Bracke.....	43
3.5. Vergelijkende conclusie	50
4. Conclusie	53
Bijlage 1: Codeboek ENA (televisienieuws, duiding)	55
Bijlage 2: Codeboek cases	70

Inleiding

In opdracht van de Vlaamse Regulator voor de Media werd een monitoring uitgevoerd van de VRT nieuwsberichtgeving in 2023 bestaande uit drie onderdelen:

- (1) Een uitgebreide rapportering van actoren en thema's in het hoofdjournaal van Eén, waarbij het 19u journaal van VTM als vergelijkingspunt werd genomen;
- (2) Een uitgebreide rapportering van actoren en thema's in de duidingsprogramma's van VRT;
- (3) het gedetailleerd coderen van drie cases (onderwerpen/events) waarbij al het nieuws op een brede waaier aan platformen en media (niet alleen VRT) is geanalyseerd.

De monitoring steunt in de eerste plaats op het ENA of Elektronisch Nieuwsarchief. Het ENA is een database die sinds 2003 enerzijds de nieuwsuitzendingen van VRT (19u Journaal) en VTM (19u Nieuws) archiveert en doorzoekbaar maakt, en anderzijds ook systematisch metadata van beide nieuwsuitzendingen verzamelt. Het ENA maakt *geen* gebruik van steekproeven, maar omvat de data van *alle* nieuwsuitzendingen. Het ENA is daardoor uniek op internationaal vlak, en is uitgegroeid tot een indrukwekkende dataset van ondertussen 308.532 nieuwsitems, die veelvuldig gebruikt wordt voor wetenschappelijk onderzoek.

Sinds 2021 inventariseert en analyseert het ENA ook alle televisie-uitzendingen van de duidingsprogramma's van VRT, meer bepaald De Afspraak, De Afspraak op Vrijdag, De Zevende Dag, Terzake en de interviews in Villa Politica.

Tot slot werd speciaal voor dit rapport een extra dataverzameling en -analyse uitgevoerd. We selecteerden drie nieuwsverhalen die in 2023 prominent in het nieuws waren. Voor de analyse van deze drie casussen vergelijken we de VRT-nieuwsberichtgeving met een doorsnede van het Vlaams media-aanbod. Het gaat daarbij om volgende bronnen voor VRT: VRT NWS (website), Radio1 nieuws (8u en 17u), De Ochtend, De Wereld Vandaag, Het Journaal (19u), De Zevende Dag, De Afspraak (op Vrijdag), Villa Politica en Terzake. We vergelijken deze berichtgeving met deze van de volgende private spelers: VTM Nieuws, De Standaard, Het Laatste Nieuws, De Tijd, Knack, en de alternatieve online media Doorbraak en DeWereldMorgen. De analyse steunt in de eerste plaats op de aanwezigheid (en spreektijd) van actoren. Dit laat op de meest eenvoudige en minst betwistbare manier toe om te kijken of de berichtgeving evenwichtig en divers was. Bij de casussen gaan we niet enkel na welke actoren (politici, experts, opiniemakers, ...) aan bod komen, maar ook welke standpunten en visies zij naar voor brengen, en de mate waarin ze politieke actoren bekritiseerden of steunden. Dit laat ook toe om uitspraken te doen over diversiteit in de standpunten die aan bod kwamen.

Het is belangrijk om meteen in het begin van dit rapport op te merken dat 2023, het jaar dat we hier onderzoeken, een minder uitzonderlijk jaar was dan de jaren voordien. In de periode 2020-2021 werd het nieuws gedomineerd door de pandemie. In het begin van 2022 was corona nog niet helemaal weg. En dan, vanaf februari 2022, was er de oorlog in Oekraïne, met vluchtelingen en de energiecrisis tot gevolg. Dat nieuwsverhaal heeft de berichtgeving van 2022 zeer sterk gedomineerd. In 2023 zijn de nieuwsmidia volgens onze inschatting wat teruggekeerd naar de normaliteit. Uiteraard blijven er belangrijke events het nieuws kleuren, zoals de oorlog in Gaza, en de vele perikelen omtrent politieke top-politici in eigen land. In 2023 stond de werking van de politiek en het gedrag van enkele prominente politici regelmatig centraal. Dat heeft ook onze keuze voor de casussen beïnvloed. We

zullen waar mogelijk het nieuwsjaar 2023 vergelijken met de nieuwsberichtgeving van de voorbije jaren, om onze data in perspectief te plaatsen.

1. Berichtgeving VRT-journaal in vergelijking met VTM-nieuws en eerdere periodes

1.1. Inleiding

In dit eerste deel focussen we op de aandacht voor partijen en politici in het VRT-journaal van 19u. We vergelijken deze gegevens in de eerste plaats met het VTM-nieuws. Er zijn in Vlaanderen maar twee televisiezenders die een volwaardig en vergelijkbaar avondjournaal brengen, bovendien uitgezonden op hetzelfde uitzenduur, en daarom is het relevant en nuttig om deze naast elkaar te leggen. Bovendien is ook de commerciële omroep VTM aan een onpartijdigheidsplicht onderworpen. We gebruiken voor dit onderzoek de database van het ENA en focussen op het jaar 2023, het laatste jaar voor het belangrijke verkiezingsjaar van 2024. In tegenstelling tot de vorige jaren is er niet één grote crisis die het nieuws domineert. 2022 werd sterk bepaald door de oorlog in Oekraïne, en de jaren 2021 en 2022 was de coronapandemie nog alom tegenwoordig (zie onpartijdigheidsrapporten [2020-2022](#)). Dit heeft natuurlijk ook weerklank gehad in de thema's en actoren die aan bod zijn gekomen in de journaals gedurende deze periode. Waar mogelijk vergelijken we deze gegevens van 2023 met de eerdere jaren van deze legislatuur (2021 en 2022).

Om uitspraken te kunnen doen over onpartijdigheid gaan we eerst en vooral kijken naar de politieke actoren die aan bod komen in het nieuws. Zijn er bepaalde politici die vaker of minder vaak spreektijd kregen op één van beide zenders? Klopt de populaire stelling dat linkse (en centrum-) partijen meer aandacht krijgen dan (extreem) rechtse partijen? Of draait alles om het hebben van macht en focust het nieuws daarom vooral op de regering? Verschilt dit naargelang thema, zender, of tijdsperiode? Natuurlijk onderzoeken we daarna ook welke thema's er aan bod kwamen in de journaals van beide zenders. Hebben bepaalde onderwerpen het nieuws gedomineerd tijdens de laatste jaren en vooral het laatste jaar, en hebben bepaalde onderwerpen misschien ongewoon veel aandacht genoten specifiek in het journaal van de openbare omroep?

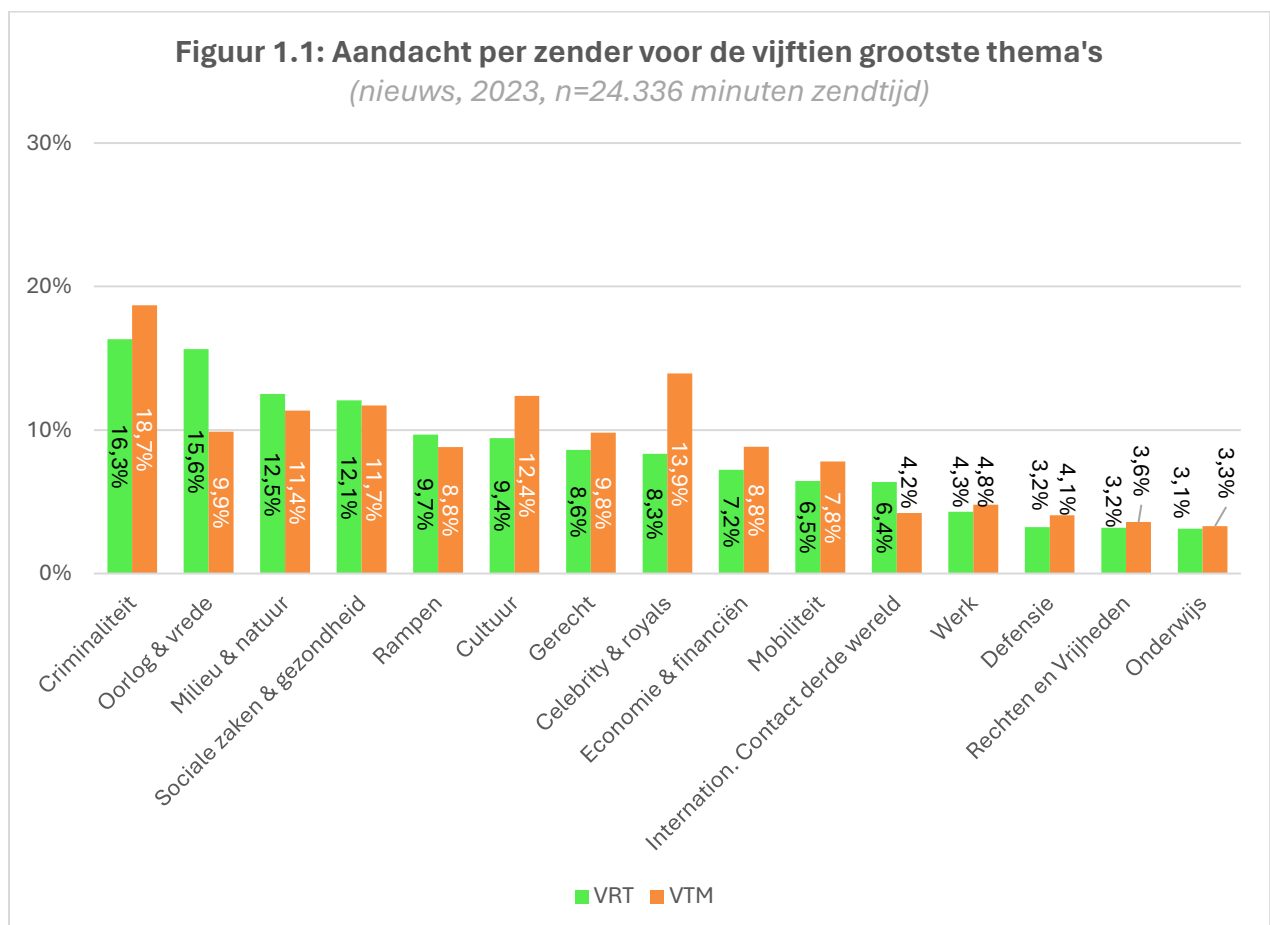
Het coderen gebeurt aan de hand van een codeboek waarin elke variabele heel precies omschreven is (zie bijlage 1 voor het codeboek van nieuws en duiding). Van elk nieuwsitem worden onder meer thema's, landen, journalisten en actoren gecodeerd, naast enkele basisgegevens zoals de duurtijd van het item en de uitzenddatum. Een actor is elke persoon of officiële groep van personen die ofwel door iemand anders expliciet vermeld wordt in het nieuwsitem, ofwel zelf aan het woord komt in het nieuwsitem. Voor elk van die actoren worden dan nog extra gegevens gecodeerd, waarvan het belangrijkste voor dit onderzoek de spreektijd is. We meten bij elke actor die aan het woord komt exact hoeveel seconden hij/zij spreekt binnen dat nieuwsitem. Voor politici coderen we ook nog de partijnaam.

De codeurs worden gerekruteerd aan de Universiteit Antwerpen, voornamelijk onder de studenten van de sociale en politieke wetenschappen. We selecteren voor dit codeerwerk studenten die interesse hebben in de actualiteit en de politiek, en die een uitgebreide opleiding krijgen alvorens ze aan de slag gaan met het eigenlijke codeerwerk. Ook tijdens het codeerwerk worden ze nog regelmatig bijgestuurd en van feedback voorzien. Daarnaast wordt er regelmatig gecontroleerd in welke mate de coderingen betrouwbaar zijn, dit wil zeggen in welke mate ze overeenstemmen met anderen die dezelfde nieuwsitems coderen. De journaals worden volledig gecodeerd, op het sportblok en

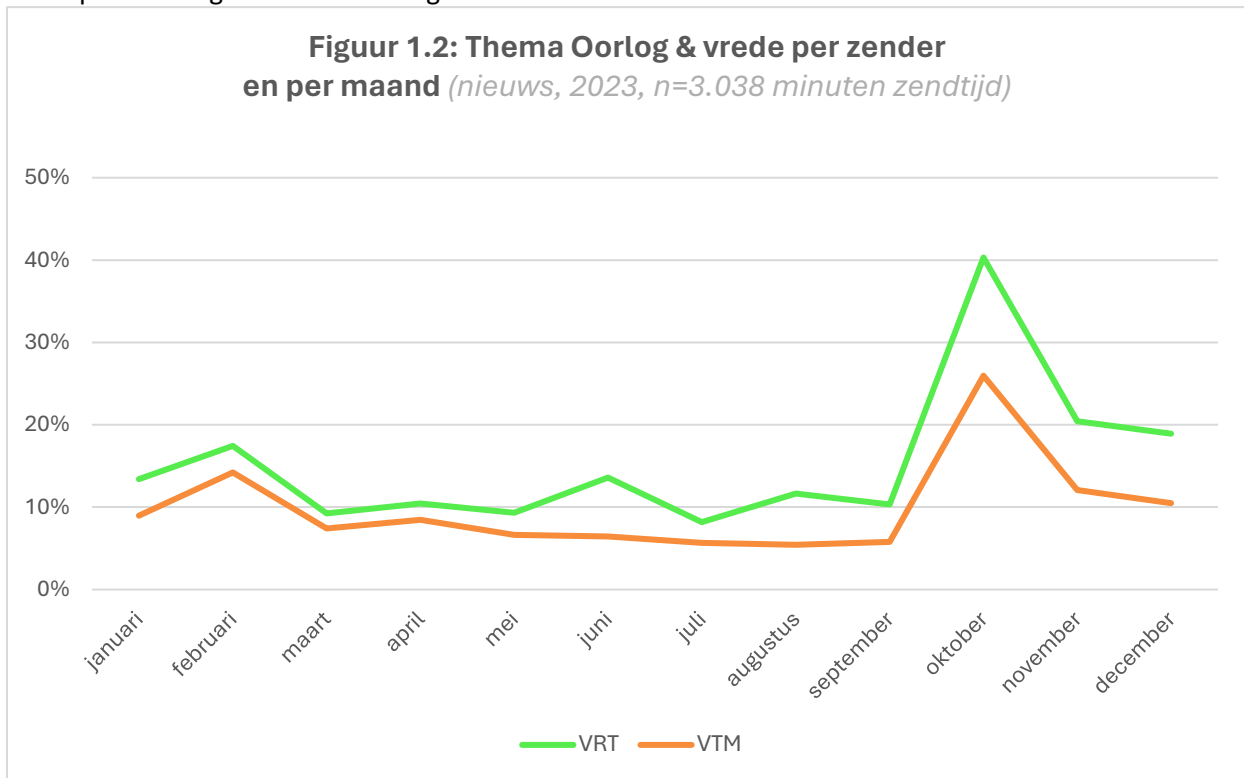
weerbericht na. De journaals op VTM zijn gemiddeld iets langer dan die van VRT, en VRT heeft een groter sportblok, vandaar soms het verschil in zendtijd.

1.2. Thema's in het nieuws

Welke thema's bepaalden het nieuws in 2023? Onderstaande figuur geeft de verdeling van de vijftien grootste thema's weer in de nieuwsuitzendingen in 2023. De aandacht voor een bepaald thema werd berekend door de zendtijd op te tellen van alle nieuwsitems die bij dat thema werden ingedeeld. Figuur 1.1 geeft dus het aandeel op de totale zendtijd weer dat naar een bepaald thema ging. Belangrijk is wel om hier te vermelden dat thema's kunnen overlappen. Dat wil zeggen dat één nieuwsitem meerdere thema's kan bevatten, bijvoorbeeld defensie én energie. De afgelopen jaren werden bepaald door grote crisissen zoals de pandemie (2020 en 2021) en de oorlog in Oekraïne (2022). Het jaar 2023 wordt minder beheerst door één crisis al blijft het thema 'Oorlog & vrede' vooral op VRT een belangrijk thema. Op VTM scoort criminaliteit opnieuw het hoogste (19%), en ook op VRT is dit nu het belangrijkste thema geworden (16% in 2023 tegenover 11% in 2022). De grote aandacht voor allerlei vormen van criminaliteit is niet verwonderlijk, en een vrij constante in 20 jaar televisienieuws (zie [dossier Mediapunt](#)). Verder valt op dat gezondheid (en sociale zaken) na de uitzonderlijke coronajaren stilaan haar normale positie weer heeft ingenomen met goed 12% van alle aandacht op beide zenders. Tot slot is ook het thema 'Celebrity & royals' duidelijk gestegen. Migratie, een thema dat sterk leeft bij de bevolking, viel net als de voorbije jaren buiten de top-15 (2,6% op VRT en 1,3% op VTM).

We zoomen nog ever nader in op het thema Oorlog & vrede. De aandacht voor oorlog in de wereld blijft hoog in 2023. Doordat naast de aanslepende oorlog in Oekraïne, er op het einde van 2023 een nieuwe oorlog startte in Gaza, blijft het thema het nieuws mee bepalen. Figuur 1.2. toont de evolutie van het thema doorheen het jaar. Op 7 oktober valt Hamas Israël aan en piekt het thema op 40% op VRT (en 25% op VTM), en ook de volgende maanden blijft het conflict het nieuws mee domineren. Als we ook de nieuwsitems omtrent defensie meetellen is het aandeel van items over oorlog en conflicten in die periode nog een heel stuk hoger.

1.3. Wie komt er aan bod?

1.3.1. Verdeling over maatschappelijke actoren

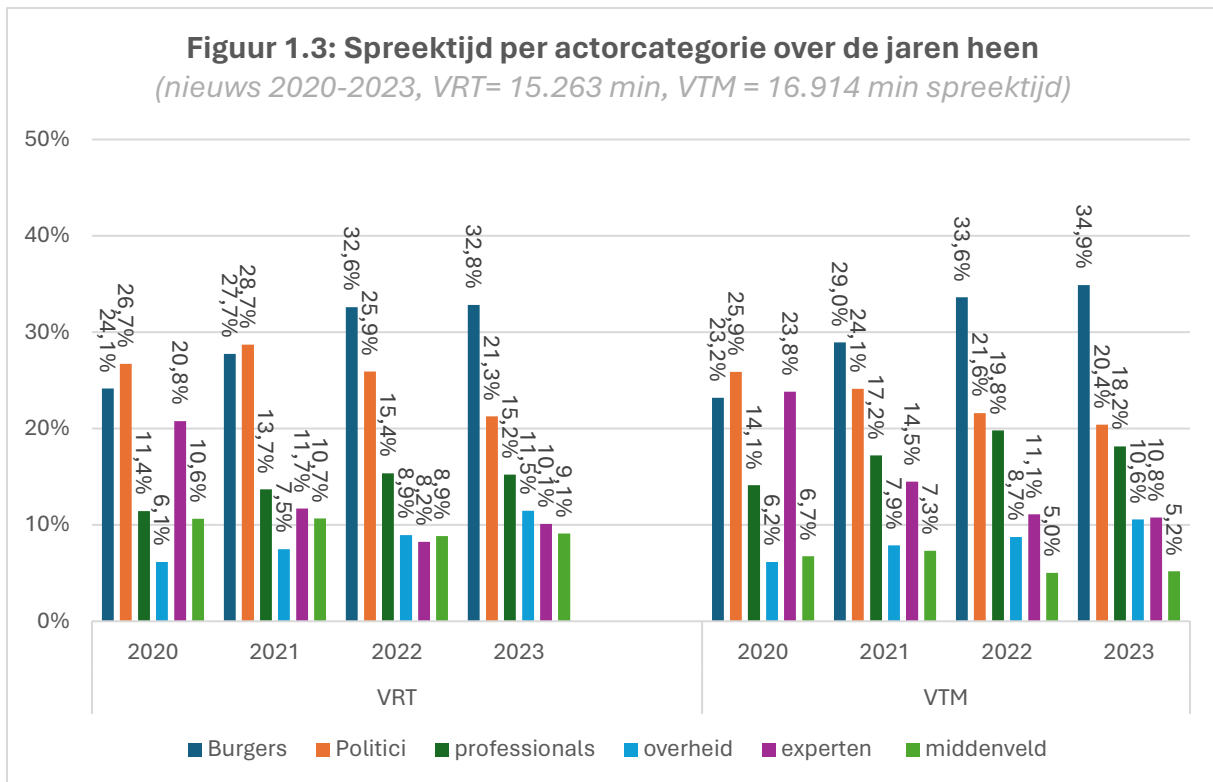
Actoren in het nieuws worden gegroepeerd in zes brede categorieën: politiek, overheid, professionals, experten, maatschappelijk middenveld en burgers. Tabel 1.1 geeft de inhoud van de verschillende categorieën in detail weer. Actoren die in geen van deze categorieën thuishoren, worden in de verder volgende grafieken buiten beschouwing gelaten¹.

¹ Categorie 'andere' nam 2% van de spreektijd in.

Tabel 1.1. *Classificatie van actoren in het nieuws*

Politiek	Overheid	Professionals	Experten	Maatschappelijk middenveld	Burgers
Binnenlandse politici	Ambtenaren en overheid	Media en journalisten	Experten	Vertegenwoordiger van sociale bewegingen en belangengroepen	Betrokken burgers (bijv. slachtoffers, werknemers, studenten, ooggetuigen)
Buitenlandse politici	Veiligheids- en hulpdiensten	Business professionals (bijv. CEO's en zaakvoerders)	Academici	betogers	Niet-betrokken burgers (bijv. "man/vrouw in de straat", patiënt,)
Woordvoerders van individuele politici	Gerecht Internationale hoogwaardigheidsbekleders	Beroemdheden		directeur non-profit)	

Figuur 1.3. geeft de verdeling weer van de spreektijd per actorcategorie op VRT en VTM; het gaat in totaal om maar liefst 7.724 minuten spreektijd dat door onze codeurs afgeklokt werd. We zien dat burgers op beide zenders uitgesproken de belangrijkste categorie zijn en dat hun aandeel is toegenomen de afgelopen jaren. Op beide zenders komen gewone mensen dus vaker aan het woord in 2023 dan in 2022, en zeker in vergelijking met de coronajaren daarvoor. De toegenomen aandacht voor de gewone man/vrouw in het nieuws gaat ten koste van politici en ook experten en professionals. De aandacht voor verschillende bevolkingscategorieën is erg vergelijkbaar op beide zenders. Op het VTM-nieuws zien we iets vaker dat professionals het woord krijgen (18% vs. 15%), terwijl het VRT-journaal vaker vertegenwoordigers uit het middenveld opvoert dan de collega's van de commerciële omroep (9% vs. 5%). Die verschillen stelden we ook de vorige jaren vast en lijken dus te wijzen op een bescheiden, maar structureel redactioneel verschil.

1.3.2. Aandacht voor politieke partijen

Vooreerst focussen we op de spreektijd voor de politieke partijen als geheel, zijnde de optelsom van alle spreektijd van politici van elke partij. Figuur 1.4 toont de spreektijd² van politici (per partij) in de journaals. De aandacht voor politieke partijen volgt twee gedeeltelijk overlappende logica's. Ten eerste is er de electorale logica, grote partijen krijgen meer aandacht dan kleinere. Om die vergelijking te maken, geeft Figuur 1.4 naast de spreektijd van partijen ook hun meest recente verkiezingsuitslagen op regionaal niveau weer (grijze achtergrond). Daarnaast speelt er nog een machtslogica. Daardoor krijgen regeringspartijen, zeker als ze zowel federaal als Vlaams mee regeren, meer aandacht dan hun electoraal gewicht zou doen verwachten. De reden is dat de woorden en daden van deze partijen een grotere impact op het beleid hebben, en dus ook op het leven van de mensen. Bovendien is het de rol van de media om de 'machthebbers' te controleren, en mogen we ervan uitgaan dat deze hogere aandacht ook niet altijd in het voordeel is voor de betrokkenen, zoals ook gebleken is uit onze casussen van de voorbije jaren (zie ook deel 3 waar we de cases onderzoeken).

Als je naar Figuur 1.4 kijkt, dan is de machtslogica die regeringspartijen media-aandacht oplevert veel belangrijker dan de electorale logica; politici van regeringspartijen komen veel meer aan het woord. De politici van N-VA, die federaal in de oppositie zit, komen relatief minder aan het woord, ten voordele van CD&V en Open VLD die op beide niveaus regeren. Op beide zenders is de Open Vld het meest aan het woord, en die partij scoort daarbij dus fors hoger dan haar electoraal gewicht. Dat heeft voor een groot stuk te maken met de zogenaamde kanseliersbonus voor premier De Croo (zie verder).

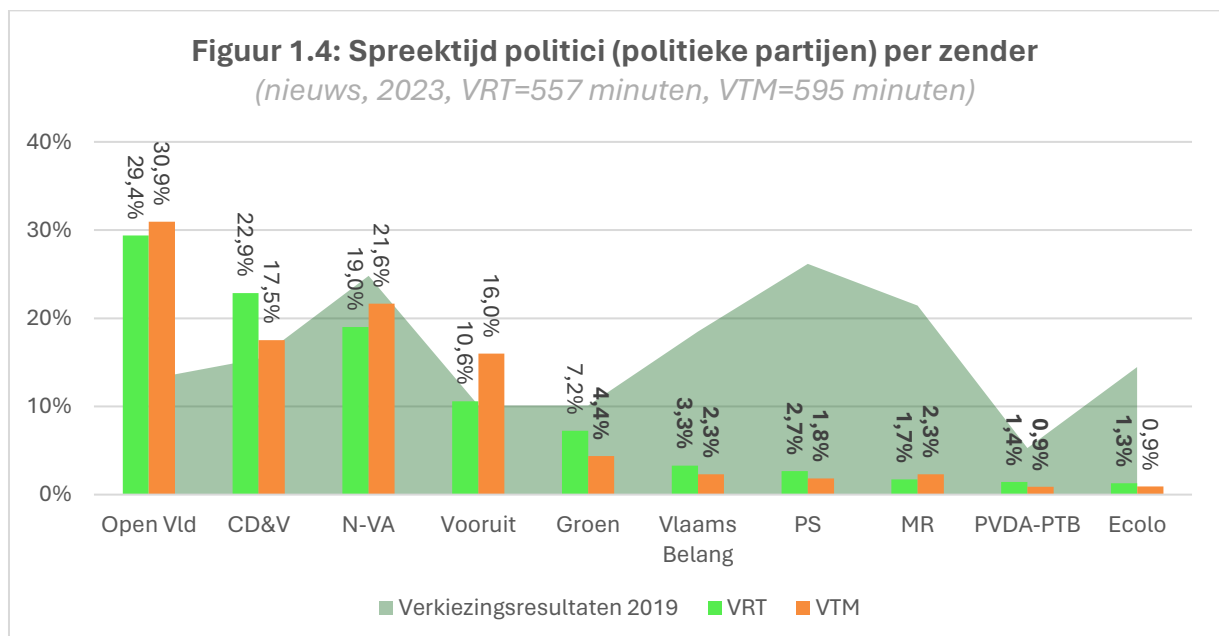
² Spreektijd werd initieel geteld in het aantal seconden dat iemand aan het woord is. Dit werd voor dit rapport omgerekend naar minuten.

Net zoals vorig jaar is de premier ook de voornaamste woordvoerder als het gaat over het thema Oorlog en vrede. Bijna 70% van de spreektijd op beide zenders voor dit thema gaat naar politici van Open Vld.

Verder is er een opvallend verschil tussen de Vivaldi-partijen Vooruit en Groen die beiden Vlaams in de oppositie zitten. Terwijl Vooruit wel lijkt te profiteren van haar machtsdeelname is dat bij Groen veel minder het geval. De aandacht voor Vooruit hangt ook samen met de perikelen en het uiteindelijk aftreden van voorzitter Conner Rousseau, dat vooral op VTM veel aandacht kreeg (zie verder).

Een andere indicatie van het feit dat de machtslogica sterk doorweegt op de electorale logica, is dat het aandeel spreektijd van PVDA-politici, maar vooral van Vlaams-Belang-politici, heel wat lager is dan hun electoraal aandeel. Die vaststelling deden we al in 2021 en 2022. In vergelijking met de vorige jaren steeg de aandacht voor deze beide partijen significant: op VRT gaat Vlaams Belang wel van 1,6% naar 3,2% en PVDA van 0,7% naar 1,4%. Op VTM stijgt ook de aandacht voor het Vlaams Belang ook (van 1% naar 2,3%), maar blijft ze iets lager dan op VRT, terwijl de spreektijd voor PVDA-politici laag blijft (van 0,8% naar 0,9%). Kortom, de aandacht voor deze ‘zuivere’ oppositiepartijen blijft laag, maar is de ondervertegenwoordiging minder uitgesproken dan de voorbije jaren. We zien zondermeer een verdubbeling van de aandacht. Het zou kunnen dat de aankomende verkiezingen daar een rol in spelen.

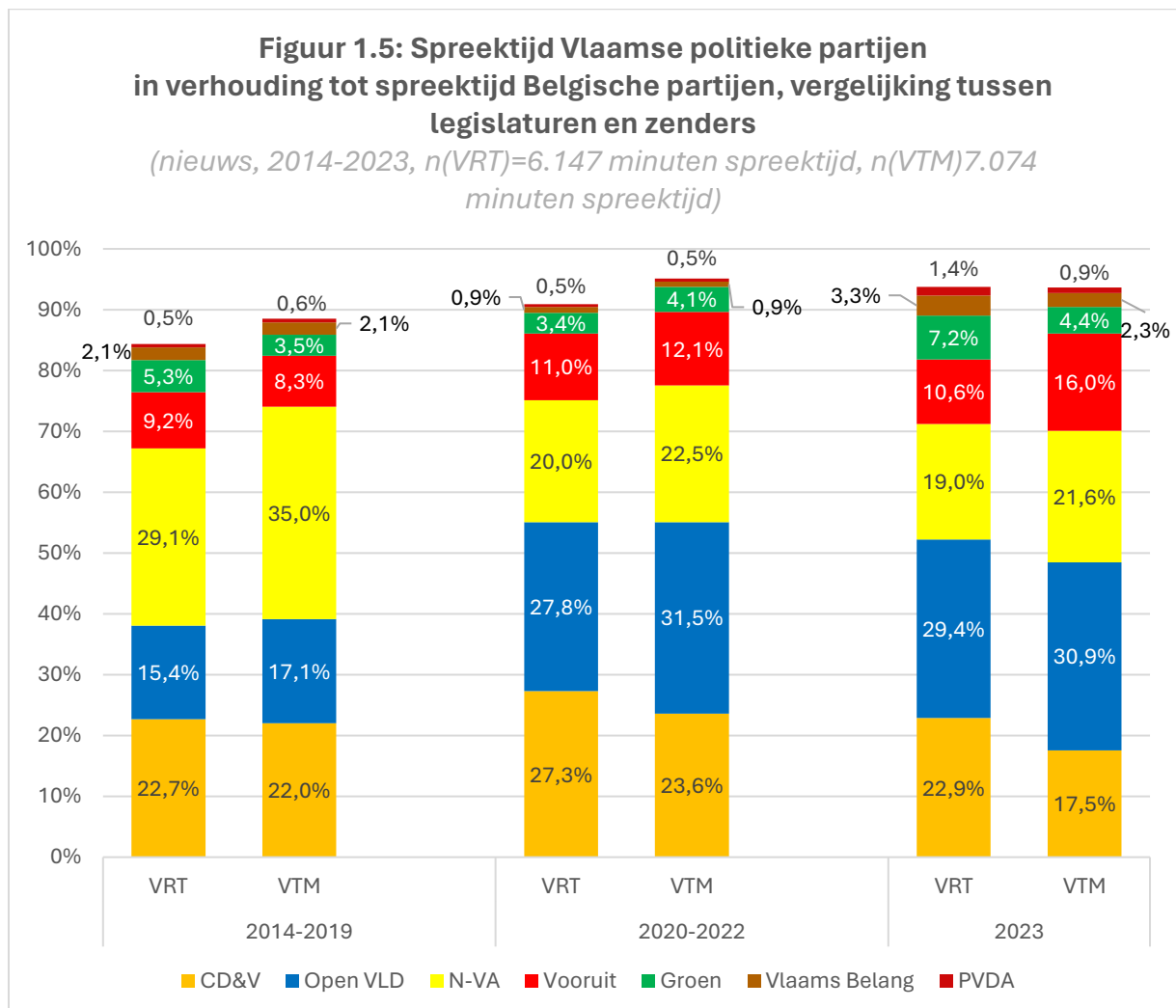
Tot slot is er de weerkerende vaststelling dat er weinig verschillen zijn tussen VRT en VTM. Beide zenders maken grotendeels dezelfde keuzes. Toch zijn de verschillen tussen beide zenders iets groter dan vorig jaar. Vooral de aandacht voor de partij Vooruit is heel wat hoger in het VTM-nieuws, en de aandacht voor CD&V en Groen is lager bij VTM dan op de openbare omroep. We gaan hier dieper op in bij het bespreken van de aandacht voor individuele politici.

We kunnen de spreektijd van partijen in het nieuws ook vergelijken met aandacht die partijen wegkaapten op de lange termijn. In Figuur 1.5 vergelijken we 2023 met de voorgaande jaren (2020-2022), maar ook met de jaren van de Zweedse coalitie (2014-2019) toen N-VA wel zowel Vlaams als federaal mee regeerde. Als we naar de grafiek kijken, wordt duidelijk hoe Open VLD anno 2023 de

dominante factor blijft in de berichtgeving. Naast de sterke positie van de premier spelen hier ook minder positieve zaken een rol, zoals het ontslag van Van Quickenborne en ruzies binnen de partij (zie verder). De minder positieve berichtgeving en het aftreden van Conner Rousseau zorgen vooral op het VTM-nieuws voor extra aandacht voor Vooruit. Machtsdeelname is en blijft een heel belangrijke factor. De twee radicale oppositiepartijen komen weinig in het nieuws al heeft hun gegroeide electorale kracht (inclusief de gunstige peilingen) zich in 2023 wel vertaald in een substantiële hogere aanwezigheid in vergelijking met vorige jaren.

Ten slotte valt op dat vertegenwoordigers van Franstalige partijen nauwelijks aan het woord komen. De spreektijd van alle Franstalige politici samen situeert zich voor beide zenders rond de 5%. Dat was vorig jaar niet beter, maar in vergelijking met de vorige legislatuur, toen de MR met Charles Michel ook de premier van het land leverde, duidelijk anders. Dit is opnieuw in lijn met eerder onderzoek en grotendeels te herleiden tot ons federaal systeem waarbij Franstalige politici niet direct door de Vlaamse kiezers kunnen worden beoordeeld tijdens de verkiezingen. Het is wellicht ook veroorzaakt door de kleinere bereidheid van Franstalige politici om in Vlaamse Tv-programma's op te treden (omdat ze op die manier hun kiezers niet kunnen bereiken).

1.3.3. Spreektijd individuele Belgische politici

Als we inzoomen op de twintig politici met de meeste spreektijd is er een duidelijke systematiek te zien. Ten eerste krijgen politici, net zoals vorige jaren, meer spreektijd op VTM dan op VRT in absolute aantallen. Vincent Van Quickenborne staat dan wel op de tweede plaats bij VRT en ‘slechts’ op de vierde plaats bij VTM in prominentie van alle Belgische politici, maar heeft over de nieuwsuitzendingen van 2023 heen meer minuten spreektijd gehad op VTM dan op VRT. Die hogere spreektijd in minuten dat politici in België krijgen op VTM is iets dat ieder jaar opvalt. Allicht heeft dit te maken met het gebrek aan duidingsprogramma’s op VTM waardoor er soms langere interviews in het nieuws plaatsvinden. Ten tweede valt het op dat de meeste politici die veel aan het woord komen een uitvoerend mandaat bekleden. Dat blijkt bijvoorbeeld uit de score van justitieminister Paul Van Tigchelt die in 2022 helemaal niet in het nieuws was maar in 2023, nu hij minister is, plots hoog in de rankings staat. In vergelijking met de vorige jaren nemen de partijvoorzitters wel een meer prominente plek in. In het VRT-journaal tellen we vier (ex) partijvoorzitters in de top-20, bij VTM zijn het er zelfs zes.

De volgorde binnen de top-20 varieert wel wat natuurlijk, maar op beide zenders is premier Alexander De Croo *numero uno*. Dat blijkt uit Tabel 1.2. In tegenstelling tot de vorige jaren is de dominantie van De Croo wel gedaald (op VRT 11% tegenover 20% in 2022; op VTM 12% tegenover 19%). De coronacrisis en de oorlog in Oekraïne hadden de voorbije jaren voor een zeer grote kanseliersbonus gezorgd, en die is in 2023 weer ‘genormaliseerd’. Op VRT, maar vooral op VTM, blijft het verschil tussen de federale premier (Alexander de Croo) en de Vlaamse minister-president (Jan Jambon) wel aanzienlijk. In 2023 sprak De Croo ruim dubbel zo lang dan Jambon op VRT, en ruim drie keer langer op VTM.

Verder valt op dat het aandeel van de vrouwelijke politici gestegen is in vergelijking met de vorige jaren. Op VRT van vijf naar acht vrouwelijke politici in de top-20, en op VTM van vier naar zes. De top drie van politici met meeste spreektijd blijft op beide zenders wel mannelijk. Op VRT valt de vierde positie voor de staatssecretaris voor migratie Nicole De Moor op, op VTM krijgt haar partijgenoot Annelies Verlinden de meeste (vrouwelijke) spreektijd.

Tabel 1.2: Belgische politici met meeste spreektijd in 19 uur journaals, vergelijking VRT-VTM (nieuws, 2023)

		VRT					VTM			
		Spreektijd (min.)	Spreektijd (%)	# vermeld	# keer gesproken		Spreektijd (min.)	Spreektijd (%)	# vermeld	# keer gesproken
1	Alexander De Croo	60,8	10,9%	155	96	Alexander De Croo	73,5	12,3%	173	84
2	Vincent Van Quickenborne	27,0	4,8%	75	49	Conner Rousseau	46,8	7,9%	83	35
3	Jan Jambon	22,2	4,0%	57	40	Ben Weyts	39,8	6,7%	64	41
4	Nicole De Moor	21,7	3,9%	31	27	Vincent Van Quickenborne	28,1	4,7%	83	39
5	Conner Rousseau	18,5	3,3%	45	23	Frank Vandenbroucke	21,2	3,6%	53	26
6	Ben Weyts	16,2	2,9%	51	30	Annelies Verlinden	20,7	3,5%	51	30
7	Frank Vandenbroucke	15,8	2,8%	59	42	Vincent Van Peteghem	18,6	3,1%	42	24
8	Hilde Crevits	15,8	2,8%	46	35	Zuhal Demir	17,6	3,0%	54	27
9	Jo Brouns	15,0	2,7%	34	32	Jan Jambon	17,1	2,9%	49	24
10	Vincent Van Peteghem	14,7	2,6%	33	24	Bart De Wever	16,8	2,8%	66	36
11	Bart De Wever	13,0	2,3%	47	30	Paul Van Tigchelt	16,0	2,7%	26	18
12	Zuhal Demir	12,8	2,3%	60	34	Melissa Depraetere	12,7	2,1%	19	15
13	Tinne Van Der Straeten	11,7	2,1%	24	20	Sammy Mahdi	10,6	1,8%	30	12
14	Paul Van Tigchelt	10,6	1,9%	24	18	Jo Brouns	9,8	1,6%	26	19
15	Lydia Peeters	8,8	1,6%	31	24	Gwendolyn Rutten	8,6	1,4%	21	10
16	Annelies Verlinden	8,8	1,6%	34	24	Hilde Crevits	8,0	1,3%	39	22
17	Tom Van Grieken	8,5	1,5%	22	21	Tom Ongena	7,7	1,3%	19	10
18	Bart Somers	8,2	1,5%	27	21	Georges-Louis Bouchez	7,2	1,2%	17	9
19	Melissa Depraetere	7,2	1,3%	18	16	Jean-Marie Dedecker	6,8	1,1%	9	5
20	Petra De Sutter	6,9	1,2%	27	15	Nicole De Moor	6,6	1,1%	26	12

Leesvoorbeeld: Op het VRT Journaal in 2023 wordt Alexander De Croo 155 keer genoemd, waarvan hij 96 keer spreekt wat in totaal neerkomt op 60,8 minuten, dat is goed voor 10,9% van de spreektijd van alle Belgische politici die in het VRT journaal zijn voorgekomen.

Tabel 1.3. Alle actoren met meeste spreektijd in 19 uur journaals, vergelijking VRT-VTM (nieuws, 2023)

		VRT					VTM			
		Spreektijd (min.)	Spreektijd (%)	# vermeld	# keer gesproken		Spreektijd (min.)	Spreektijd (%)	# vermeld	# keer gesproken
1	Alexander De Croo	60,8	1,6%	155	96	Alexander De Croo	73,5	1,9%	173	84
2	Vincent Van Quickenborne	27,0	0,7%	75	49	Paul D'Hoore	51,0	1,3%	31	27
3	Jan Jambon	22,2	0,6%	57	40	Conner Rousseau	46,8	1,2%	83	35
4	Nicole De Moor	21,7	0,6%	31	27	Ben Weyts	39,8	1,0%	64	41
5	Conner Rousseau	18,5	0,5%	45	23	Vincent Van Quickenborne	28,1	0,7%	83	39
6	Volodymyr Zelensky	19,1	0,5%	104	59	David Dehenauw	24,0	0,6%	25	
7	Ben Weyts	16,2	0,4%	51	30	Frank Vandebroucke	21,2	0,5%	53	26
8	Frank Vandebroucke	15,8	0,4%	59	42	Annelies Verlinden	20,7	0,5%	51	30
9	Hilde Crevits	15,8	0,4%	46	35	Vincent Van Peteghem	18,6	0,5%	42	24
10	Jo Brouns	15,0	0,4%	34	32	Zuhal Demir	17,6	0,4%	54	27
11	Vincent Van Peteghem	14,7	0,4%	33	24	Joe Biden	173	0,4%	148	48
12	Bart Verhulst	14,0	0,4%	6	6	Jan Jambon	17,1	0,4%	49	24
13	Marijn Trio	14,0	0,4%	5	5	Bart De Wever	16,8	0,4%	66	36
14	Bart De Wever	13,0	0,3%	47	30	Paul Van Tigchelt	16,0	0,4%	26	18
15	Zuhal Demir	12,8	0,3%	60	34	Volodymyr Zelensky	16,0	0,4%	115	50
16	Joe Biden	12,2	0,3%	97	38	Martijn Peters	13,7	0,3%	28	23
17	Tinne Van Der Straeten	11,7	0,3%	24	20	Jill Peeters	13,4	0,3%	15	15
18	Bram Verbruggen	10,8	0,3%	17	16	Melissa Depraetere	12,7	0,3%	19	15
19	Paul Van Tigchelt	10,6	0,3%	24	18	Vladimir Poetin	12,5	0,3%	120	31
20	Vladimir Poetin	10,4	0,3%	93	24	Joppe Nuyts	11,9	0,3%	8	6

Leesvoorbeeld: Op het VRT Journaal werd Joe Biden in 2023 97 keer vernoemd, waarvan 38 keer aan het woord en hij spreekt in totaal 12.2 minuten, dat is goed voor 0,3 % van de spreektijd van alle actoren die in het VRT journaal zijn voorgekomen.

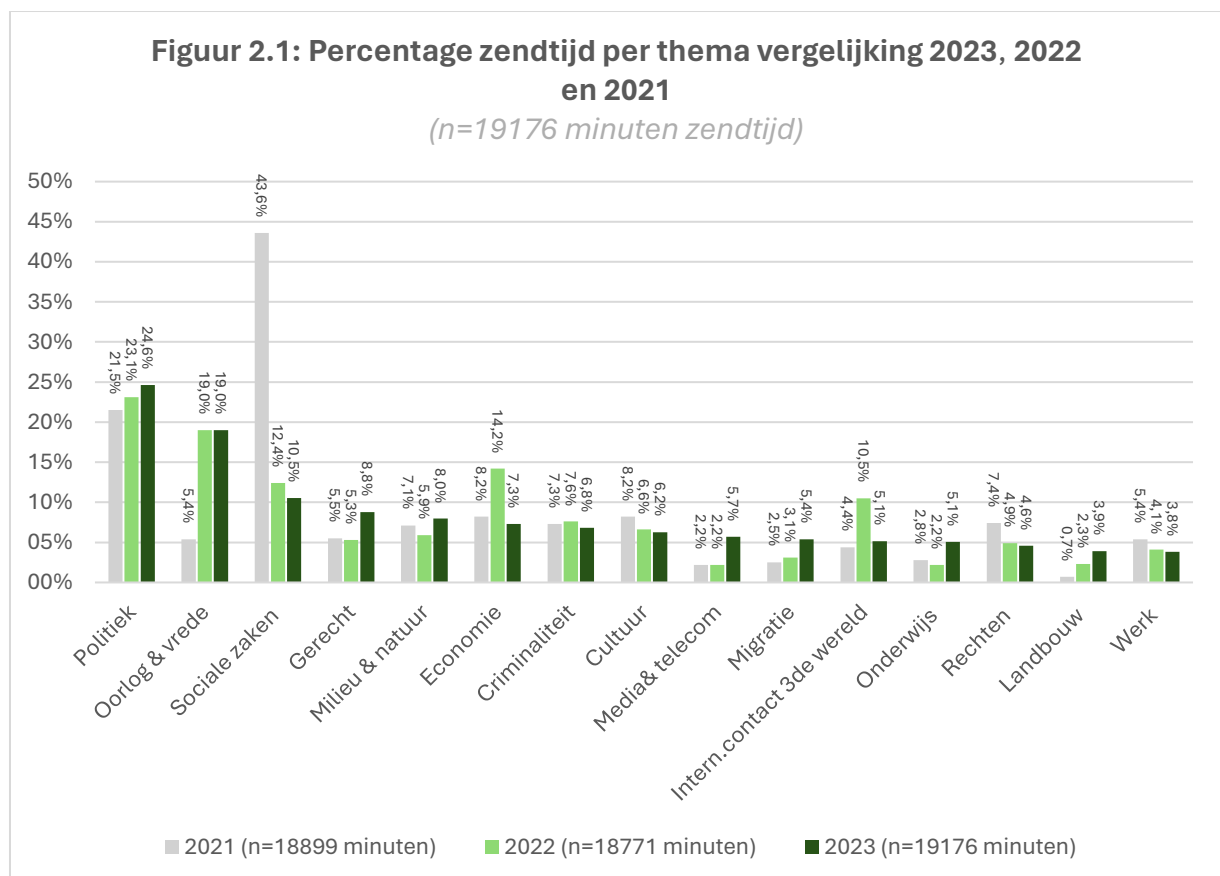
In Tabel 1.3 kijken we naar een bredere selectie van sprekende actoren en niet alleen naar Vlaamse politici; deze keer nemen we ook andere figuren buiten die van tabel 1.2 mee, zoals journalist-experten en buitenlandse politici. In 2021 droeg een gelijkaardige lijst nog sterk de stempel van de coronapandemie, met een sterke aanwezigheid van virologen in de top sprekers. De externe experts zijn grotendeels weggefallen, maar grotendeels vervangen door de eigen journalisten die als expert worden opgevoerd. Op VRT gaat het onder andere om Bart Verhulst (wetstraat) en Marijn Trio (Rusland-Oekraïne). Beide zenders voeren, net zoals vorig jaar, hun eigen weermannen en -vrouwen op om extreme weerfenomenen en klimaatverandering te duiden. Op VTM waren dit er dit jaar zelfs twee, David Dehenauw en Jill Peeters. Dat kan komen om de prominentie van nieuwsitems over natuur dit jaar. VRT heeft echter nog niet ingezet om de nieuwe weervrouw, Jacotte Brokken onder dezelfde mate aan aandacht als Bram Verbruggen te brengen. Verder valt de aanwezigheid op van belangrijke buitenlandse politici zoals Zelensky, Biden en Poetin.

2. Berichtgeving VRT-duiding 2023

Het tweede deel van dit rapport focust op de duidingsprogramma's van de openbare omroep, zulke programma's ontbreken in het aanbod van VTM of andere zenders in Vlaanderen. We kunnen dus niet vergelijken met andere media. Opnieuw kijken we naar de aandacht voor thema's en verschillende actoren, deze keer in de duidingsprogramma's. Hiervoor analyseerden we alle uitzendingen van de duidingsprogramma's van VRT op televisie: De Afspraak, De Afspraak op Vrijdag, De Zevende Dag, Terzake en de interviews in Villa politica. Deze analyses werden eveneens uitgevoerd aan de hand van de database van het ENA. We onderzoeken het hele jaar 2023 (i.e. januari t.e.m. december 2023) en bekijken elke uitzending. In totaal werden er 1.641 aparte items en 19.176 minuten duiding bekeken en geanalyseerd.

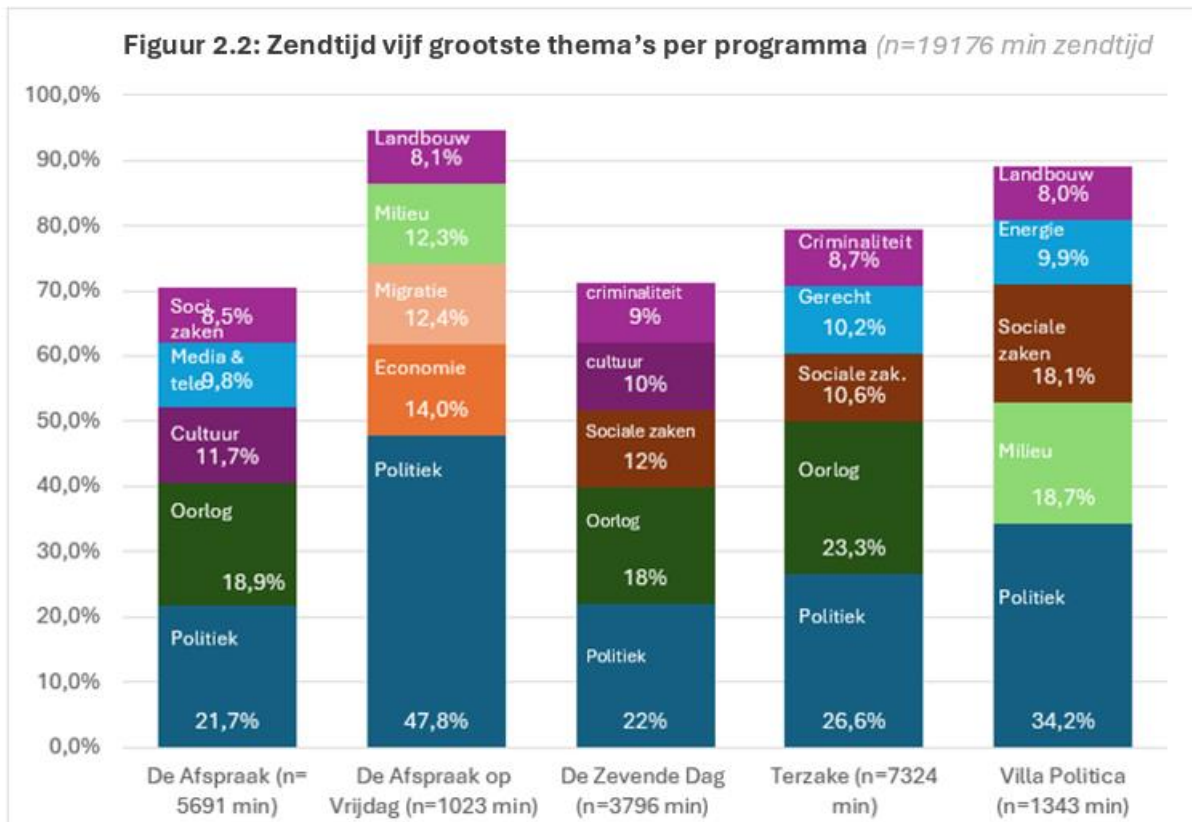
2.1. Thema's in duidingsprogramma's

Ook voor duidingsprogramma's gingen we na welke thema's aan bod kwamen (Figuur 2.1). We zien dat, net als in de journaals, het thema Oorlog en vrede mee bovenaan staat. Van de totale zendtijd van alle VRT-duidingsprogramma's in 2023 ging, net als het jaar voordien, er bijna 20% naar dit thema. De eerste plaats wordt echter ingenomen door zuiver politiek nieuws, dat bijna een vierde van de zendtijd kreeg in de duidingsprogramma's. Verder zien we een brede spreiding over allerhande thema's zonder veel uitschieters. De aandacht is zelfs nog meer verdeeld over een brede waaier aan thema's dan de twee jaren voordien.

Wanneer we de thema's uitzetten per programma (Figuur 2.2), zien we onderlinge profielverschillen. De balken zijn opgebouwd van de grootste thema-aandelen aan de basis, tot steeds kleinere thema-aandelen bovenaan de balk. Alleen de vijf grootste thema's worden afgebeeld. Wat alle duidingsprogramma's doen, is het meeste aandacht besteden aan politiek. Het thema politiek vat alle items die gaan over politiek en het politieke proces zelf. Dat gaat bijvoorbeeld van organisatie van de regering tot beleidsverklaringen, maar ook bevoegdheden, partijpolitiek en verkiezingen vallen hieronder. Voor een programma als Villa Politica is die aandacht evident, maar ook in alle andere programma's is dit het geval. Dat was vorig jaar niet zo. Dit heeft met verschillende factoren te maken. Ten eerste zijn er verschillende politieke schandalen geweest die de politiek centraal plaatsten, zoals de controverse rond de pensioenbonussen voor parlementsleden en de perikelen rond de vermeend racistische uitspraken van Conner Rousseau die uiteindelijk leidden tot zijn ontslag. De Open VLD kende ook een bewogen jaar met het ontslag van de ministers Van Quickenborne en Somers en de interne ruzies rond de opvolging ervan. We werken een aantal van deze casussen uit in het tweede deel van het rapport. Verder spelen ook de verkiezingen van 2024 en de bijhorende lijstvorming een rol.

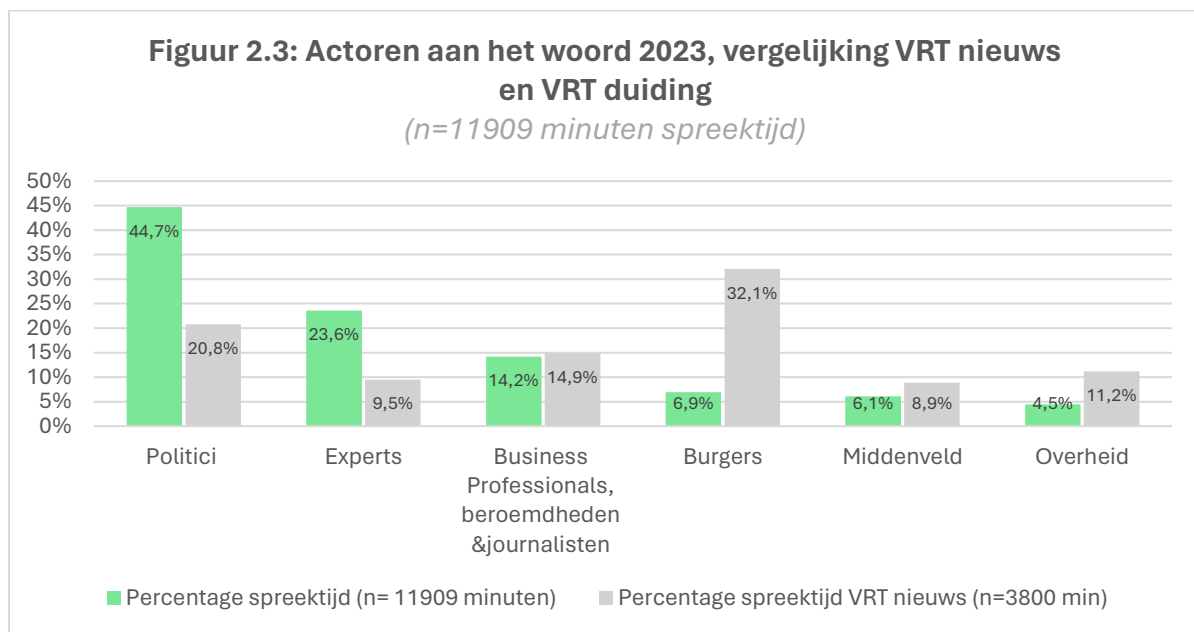
Verder legt elk programma eigen inhoudelijke klemtonen. Oorlog en vrede is een prominent thema in De Afspraak en Terzake maar is zo goed als afwezig in Villa Politica. In dat programma, dat vooral over binnenlandse kwesties gaat, spelen milieu en landbouw een prominente rol wat gedeeltelijk kan worden verklaard door de politieke discussies tussen de Vlaamse regeringspartijen over het stikstof-dossier.

2.2. Wie komt er aan bod?

2.2.1. Verdeling over maatschappelijke actoren

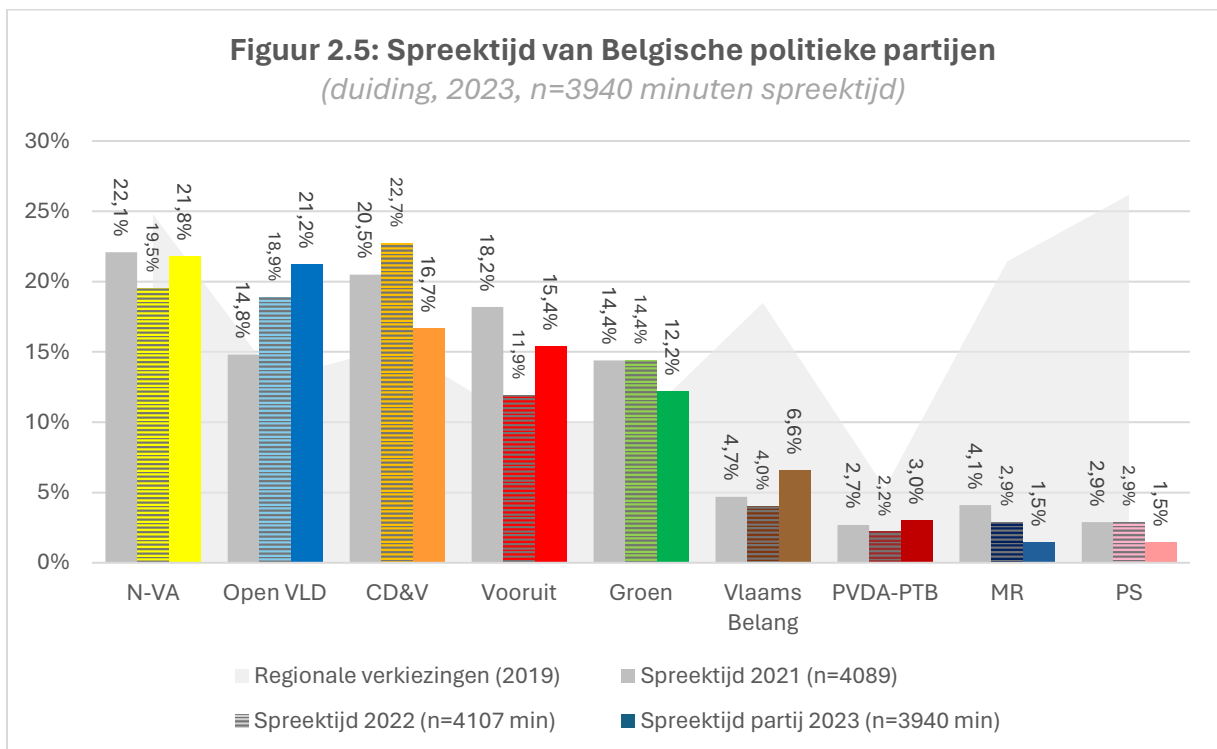
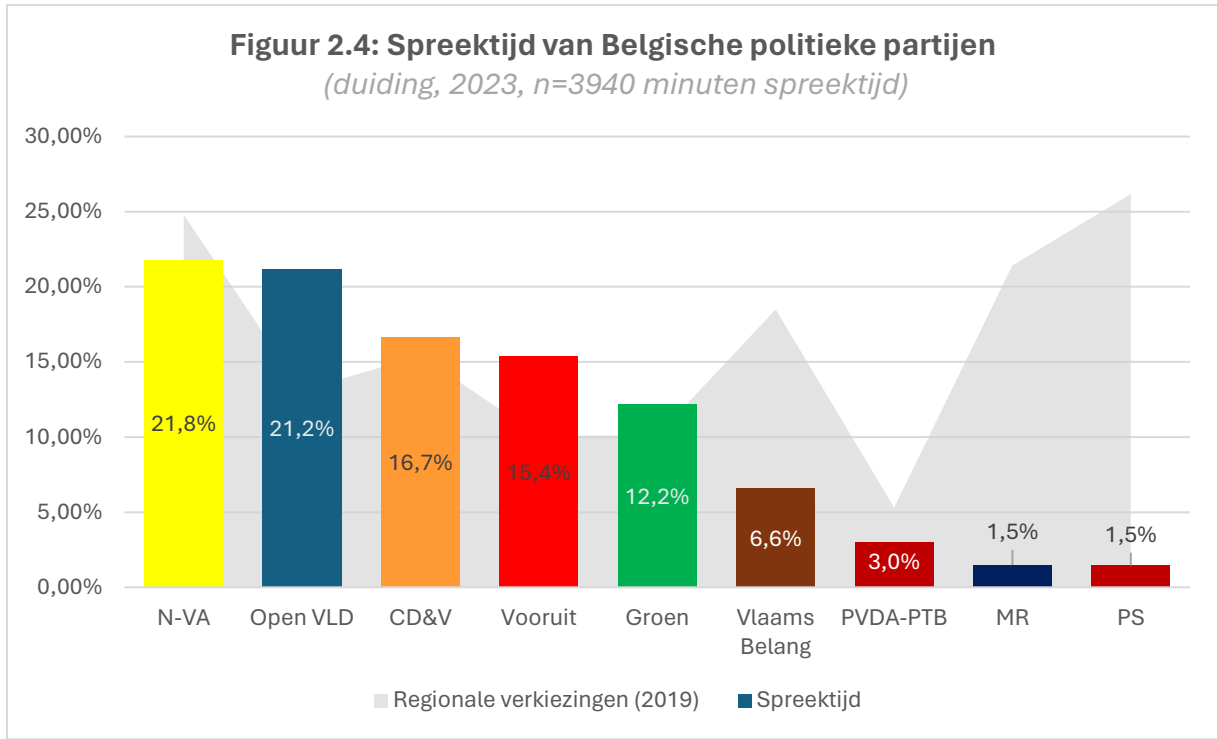
Figuur 2.3 geeft de verdeling van de spreektijd van verschillende soorten actoren weer. We hanteren hiervoor dezelfde classificatie als die van Figuur 1.3 (zie eerder). Politici komen ruimschoots het meest aan bod. Maar liefst 45% van de spreektijd in VRT-duidingsprogramma's van 2023 gaat naar politici, ze laten experts en professionals ruimschoots achter zich. Tijdens de coronajaren (2020-2021) overtroffen de experts de politici nog. Duidingsprogramma's zijn dus, veel meer dan journaals, 'gepolitiseerd'. In vergelijking met de journaals uit 2023 (21% op VRT) is de duiding van 2023 veel meer bevolkt door politici (deze keer dus 45%). Opvallend is dat er in duiding véél minder burgers aan bod komen, op VRT slechts 7% op duiding en 32% in de journaals. Vertegenwoordigers van het middenveld nemen ook maar een klein deel van de spreektijd in duiding voor hun rekening (6%).

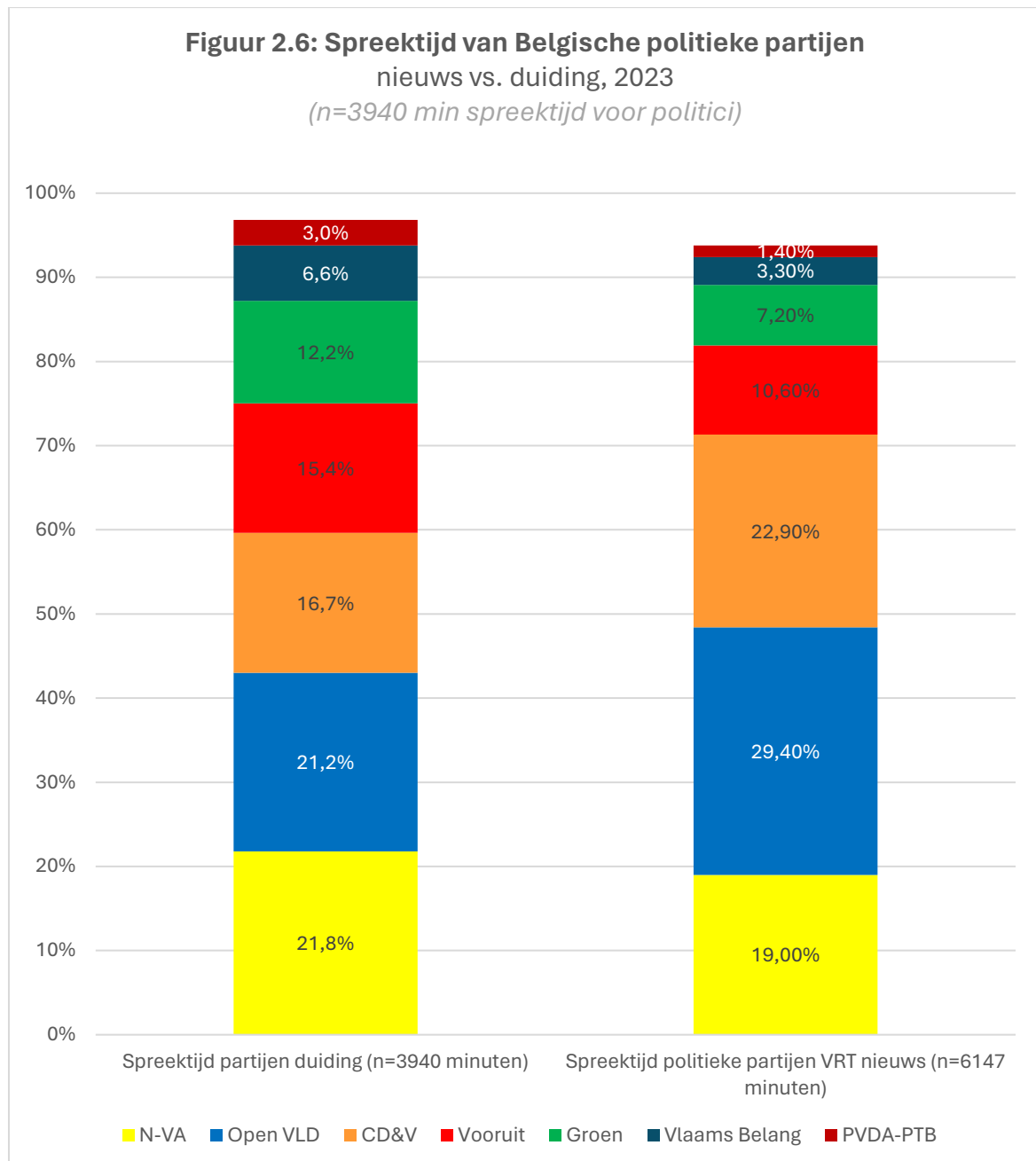
2.2.2. Aandacht voor politieke partijen

Zoals bij de journaals kijken we niet naar de vermeldingen van partijen, maar naar de spreektijd per partij in de duidingsprogramma's van 2023. In tegenstelling tot in het VRT-journaal lijkt de machtslogica waarbij regeringspartijen en -leden domineren minder uitgesproken. Dat blijkt uit twee zaken. Ten eerste, is de dominantie van de 'zuivere' regeringspartijen CD&V en Open VLD minder sterk. De N-VA krijgt zelfs net iets meer spreektijd dan Open VLD. De spreektijd voor Vivaldi-partijen Groen en Vooruit verschilt ook heel wat minder met die van de CD&V in vergelijking met 2022. Ten tweede, is de ondervertegenwoordiging van de radicale oppositie minder dan in het journaal. Politici van Vlaams Belang (7%) en PVDA (3%) komen relatief weinig aan het woord, maar wel heel wat meer dan wat we eerder zagen in de journaals (waar ze ook gestegen waren in vergelijking met 2022). Figuur 2.5 toont aan dat de aandacht voor deze radicale oppositiepartijen, en met name voor het Vlaams Belang de laatste jaren is toegenomen. Bij de andere partijen is er minder sprake van een trend, en gaat het

eerder om schommelingen die samenhangen met de actualiteit en de aandacht voor de bevoegde ministers.

Al bij al valt het op dat de spreektijd in de VRT-duidingsprogramma's gelijk is verdeeld over de partijen dan in het VRT-journaal. In Figuur 2.6 wordt die vergelijking gemaakt. Een deel van het verschil heeft te maken met het feit dat Open-VLD-politici (en met name de premier) minder aan het woord komen in duiding. Het lijkt er op dat terwijl het nieuws zelf sterk door de uitvoerende macht (machtslogica) wordt gedomineerd, dat er in de duidingsprogramma's een grotere diversiteit aan politieke stemmen aan het woord komt. De 'zuivere' oppositiepartijen Vlaams Belang en PVDA krijgen in de duidingsprogramma's meer stem dan in het nieuws, maar nog steeds minder dan in verhouding tot hun electoraal gewicht.

Tot slot valt wel op dat er substantiële verschillen zijn tussen de verschillende programma's, dat blijkt uit Figuur 2.7. Elk programma heeft zijn eigen profiel, en dat vertaalt zich in verschillende selecties van politieke sprekers. Bijvoorbeeld in De Afspraak op Vrijdag domineert de N-VA, ondermeer door Bart

De Wever die meermaals aanwezig was. In De Afspraak op Vrijdag had Bart De Wever het woord gedurende 56 minuten, wat overeenkomt met bijna de helft van de totale spreektijd van de N-VA in dat programma. In andere programma's, zoals Villa Politica en Terzake, is dit verschil kleiner. Daar wordt zijn aanwezigheid vaak aangevuld met andere prominente figuren binnen de partij, zoals Zuhail Demir, Theo Francken en Jan Jambon. Als we kijken naar de verhouding van het meest prominente partijkopstuk versus alle aandacht voor die partij, scoort de N-VA zelfs eerder laag. Zo gaat 17% van alle aandacht voor N-VA naar voorzitter De Wever. Tom Van Grieken is goed voor één derde van de spreektijd voor zijn partij, in het geval van Raoul Hedebouw gaat het zelfs om tweederde van de spreektijd.

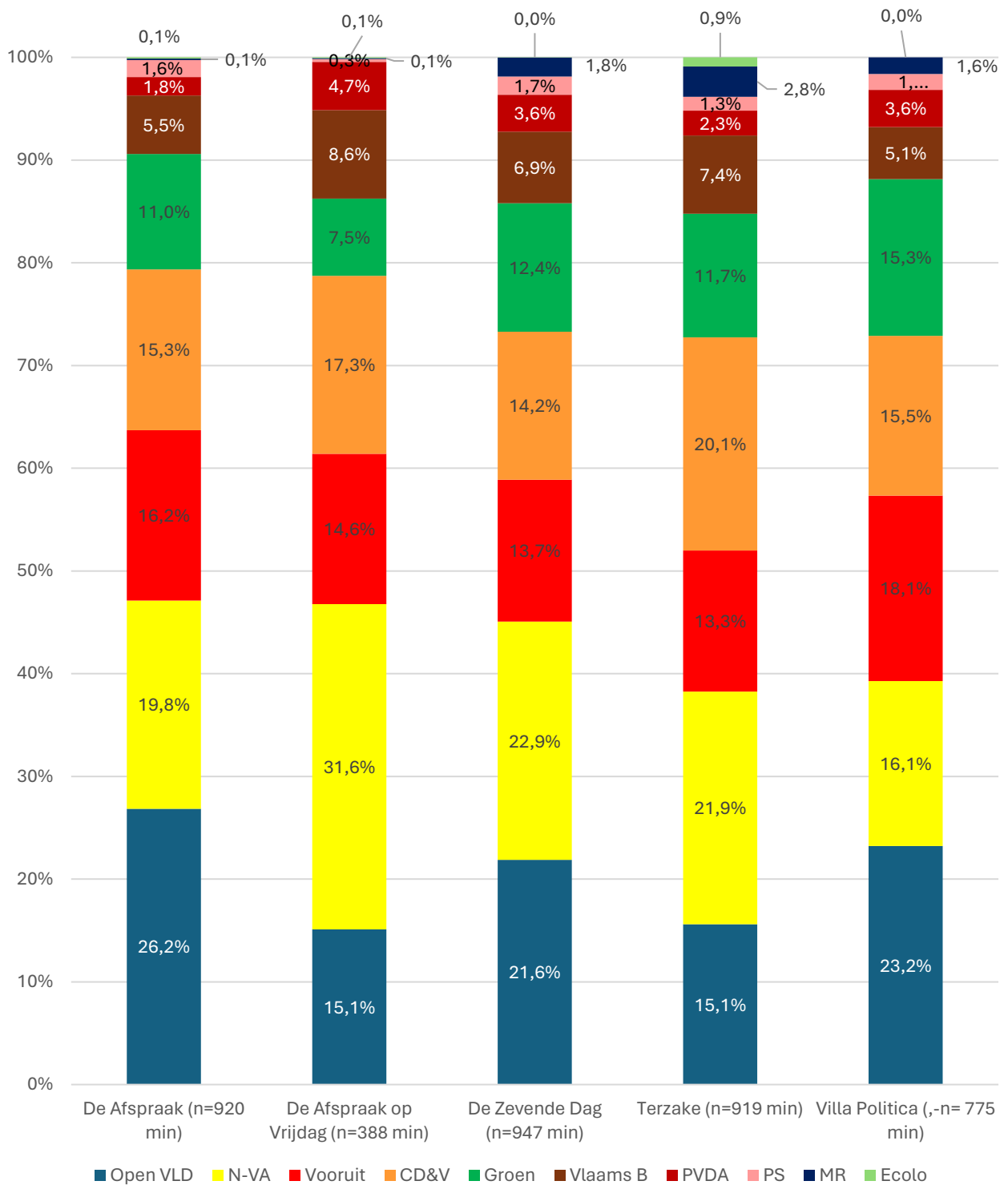
Het valt op dat de spreektijd binnen partijen niet gelijkmatig verdeeld is over verschillende politici. Wanneer we kijken naar de drie meest sprekende politici per partij, wordt duidelijk dat zij een aanzienlijk deel van de totale spreektijd voor hun rekening nemen. Bijvoorbeeld, voor CD&V monopoliseren de top drie sprekers 46% van de spreektijd van CD&V. Voor de oppositiepartij PVDA is dit zelfs 91%, waarbij 68% wordt ingenomen door Raoul Hedebouw. Ook bij de andere oppositiepartij, Vlaams Belang, is de verdeling scheef met 65%. Voor Groen is dit 48%, voor N-VA 38%, voor Open VLD 33%, en voor Vooruit 54%. Wanneer we dieper ingaan op wie deze spreektijd domineert, wordt duidelijk dat voornamelijk de partijvoorzitters de aandacht opeisen, behalve bij Open Vld en Groen.

Tabel 2.1. Percentage spreektijd van de meest-sprekende politicus binnen partij ten op zichte van de totale spreektijd voor de partij

Partij	Persoon met grootst aandeel spreektijd binnen diens partij	Aandeel spreektijd binnen partij %	Minuten spreektijd
PVDA	Raoul Hedebouw	68%	80
Vlaams Belang	Tom Van Grieken	32%	82
Vooruit	Conner Rousseau	24%	143
CD&V	Sammy Mahdi	20%	126
Groen	Petra De Sutter	17%	79
N-VA	Bart De Wever	17%	146
Open VLD	Vincent Van Quickenborne	11%	93

Leesvoorbeeld: Conner Rousseau krijgt 24% van de totale spreektijd van Vooruit. De algemene verhoudingen tussen partijen, sterk getekend door de machtslogica, blijven evenwel in alle programma's overeind.

Figuur 2.7: Spreektijd van Belgische politieke partijen per programma
(duiding, 2023)

2.2.3. Spreektijd individuele politici

De spreektijd voor politici in duidingsprogramma's gaat, net zoals in de journaals, in de eerste plaats naar politici met een uitvoerend mandaat en naar de partijvoorzitters (zie Tabel 2.2). Maar de verdeling is wel iets gelijk. In het VRT-journaal ging 11% van de spreektijd van alle politici naar de premier, in de VRT-duidingsprogramma's is dat slechts 2%, hij is goed voor de tiende plaats. Het meeste spreektijd gaat naar N-VA-voorzitter en burgemeester van Antwerpen Bart De Wever met ongeveer 4%. Het valt ook op dat ook de nummers twee en drie, Conner Rousseau en Sammy Mahdi, partijvoorzitter zijn (of waren). Verder zien we ook alle andere partijvoorzitters in de lijst opduiken (Egbert Lachaert, Melissa Depraetere, Tom Van Grieken, Raoul Hedenbouw en Nadja Naji). Daarmee lijken de partijvoorzitters (nog) meer dan in de vorige jaren de centrale actoren bij het duiden van het nieuws.

De top-20 van politici valt dus, zoals we ook zagen bij de journaals, opnieuw te verklaren door elitebronnen en macht (uitvoerend mandaat of partijvoorzitter). Van de politici in de top twintig, zijn er maar liefst achttien ofwel minister ofwel partijvoorzitter. De twee 'afwijkende' politici zijn fractieleider (Peter De Roover) of ex-minister (Theo Francken). Daarnaast is er ook de onmiskenbare invloed van de belangrijke dossiers die in 2023 speelden. Zo is de prominente positie van Nicole De Moor te wijten aan de problemen omtrent de opvang van asielzoekers en kreeg Zuhail Demir veel spreektijd omwille van de aanhoudend stikstofdiscussie. Aangezien deze thema's aanzienlijke aandacht hebben gekregen in de duidingsprogramma's, is het niet onlogisch dat de spreektijd van de bevoegde ministers hierdoor stijgt.

Tabel 2.2. Spreektijd individuele politici (duiding, 2023) – N = 3.940 minuten

		Minuten spreektijd	%	aantal optredens	waarvan te gast
1	Bart De Wever <i>N-VA</i>	145,5	3,7%	54	19
2	Conner Rousseau <i>Vooruit</i>	143,2	3,6%	39	18
3	Sammy Mahdi <i>CD&V</i>	126,1	3,2%	33	21
4	Nicole De Moor <i>CD&V</i>	97,5	2,5%	30	15
5	Zuhal Demir <i>N-VA</i>	95,2	2,4%	35	17
6	Vincent van Quickenborne <i>Open VLD</i>	93,5	2,4%	48	11
7	Frank Vandenbroucke <i>Vooruit</i>	92,8	2,4%	20	11
8	Egbert Lachaert <i>Open VLD</i>	92,4	2,3%	32	22
9	Gwendolyn Rutten <i>Open VLD</i>	85,3	2,2%	29	18
10	Alexander De Croo <i>Open VLD</i>	85,0	2,2%	76	7
11	Melissa Depraetere <i>Vooruit</i>	84,6	2,1%	35	19
12	Tom Van Grieken <i>Vlaams Belang</i>	81,8	2,1%	35	17
13	Caroline Gennez <i>Vooruit</i>	79,9	2,0%	20	16
14	Raoul Hedebouw <i>PVDA</i>	79,6	2,0%	31	16
15	Petra De Sutter <i>Groen</i>	79,3	2,0%	30	12
16	Peter De Roover <i>N-VA</i>	79,2	2,0%	44	14
17	Nadia Naji <i>Groen</i>	77,2	2,0%	28	17
18	Annelies Verlinden <i>CD&V</i>	74,2	1,9%	18	11
19	Bart Somers <i>Open VLD</i>	73,6	1,9%	25	10
20	Theo Francken <i>N-VA</i>	72,0	1,8%	24	15

Leesvoorbeeld: Bart De Wever sprak in totaal 145,5 minuten in alle duidingsprogramma's. Dit is goed voor 3,7% van alle spreektijd voor alle politici in duiding. Deze spreektijd is verdeeld over een totaal van 54 optredens (in beeld komen), waarvan hij 19 keer mee aan tafel zat als studiegast.

Wanneer we politici vergelijken met andere gasten in duidingsprogramma's dan valt het op dat experts in tegenstelling tot vorige jaren minder tijd krijgen. Oorlogs- of Oost-Europa-experts zoals Jonathan Holslag en Jan Balliauw blijven wel hoog in de lijst staan. Er is een relatief grote spreiding over verschillende sprekers in de duidingsprogramma's, geen enkele actor krijgt meer dan 1,2% van de totale spreektijd. Het valt op dat slechts vier niet-politici in de top-20-lijst voorkomen en dat drie van hen VRT journalisten zijn die als expert/duider worden opgevoerd (en dus niet als interviewer of journalist). Andere experts en opiniemakers die veel aan bod kwamen maar buiten de top-20 vielen zijn Rudi Vranckx (73 minuten) en Carl Devos (70 minuten).

Tabel 2.3. Personen met meeste spreektijd (duiding, 2023), n = 11.909 minuten

		Spreektijd in minuten	% spreektijd	Aantal optredens	Waarvan te gast
1	Bart De Wever <i>N-VA</i>	145,5	1,2%	54	19
2	Conner Rousseau <i>Vooruit</i>	143,2	1,2%	39	18
3	Jonathan Holslag <i>Politicoog VUB</i>	142,0	1,2%	31	27
4	Sammy Mahdi <i>CD&V</i>	126,1	1,1%	33	21
5	Jan Balliauw <i>Journalist VRT</i>	111,0	0,9%	24	24
6	Nicole De Moor <i>CD&V</i>	97,5	0,8%	30	15
7	Zuhal Demir <i>N-VA</i>	95,2	0,8%	35	17
8	Vincent van Quickenborne <i>Open VLD</i>	93,5	0,8%	32	22
9	Rik Van Cauwelaert <i>Journalist</i>	92,3	0,8%	22	22
10	Ivan De Vadder <i>Politiek journalist</i>	91,9	0,8%	26	23
11	Egbert Lachaert <i>Open VLD</i>	92,4	0,8%	48	11
12	Pieterjan De Smedt <i>Politiek journalist VRT</i>	86,4	0,7%	30	29
13	Gwendolyn Rutten <i>Open VLD</i>	85,3	0,7%	29	18
14	Alexander De Croo <i>Open VLD</i>	85,0	0,7%	76	7
15	Melissa Depraetere <i>Vooruit</i>	84,6	0,7%	35	19
16	Tom Van Grieken <i>Vlaams Belang</i>	81,8	0,7%	35	17
17	Caroline Gennez <i>Vooruit</i>	79,9	0,7%	20	16
18	Raoul Hedebouw <i>PVDA</i>	79,6	0,7%	31	16

19	Petra De Sutter <i>Groen</i>	79,3	0,7%	30	12
20	Peter De Roover <i>N-VA</i>	79,2	0,7%	44	14

Leesvoorbeeld: *Jonathan Holslag sprak in totaal 142 minuten in alle duidingsprogramma's, wat in 1,2% is van alle spreektijd van alle actoren in duidingsprogramma's.*

3. Drie cases naderbij bekeken

3.1. Inleiding en methode

De systematische analyse van de berichtgeving van nieuws en duiding geeft ons een aantal nuttige inzichten over wie aan het woord komt, maar heeft ook belangrijke beperkingen. Zo weten we weinig over hoe de aandacht voor actoren in het journaal verschilt met deze op VRT NWS of in het radio-aanbod van de VRT. Om een goed beeld te krijgen van de openbare omroep in zijn geheel is het belangrijk ook deze outlets mee te nemen in het onderzoek. Bovendien zegt de algemene analyse van nieuws en duiding niets over de standpunten die actoren naar voor (mogen) brengen, en hoe andere media daar in vergelijking met VRT mee omgaan. Ook leren de analyses van nieuws en duiding ons vooral wie er aan bod komt, maar niet welke inhoud er werd gebracht, en of die actor kritiek kreeg of eerder steun. Omwille van al die redenen opteren we voor een aanvullende casusgerichte benadering die meer diepgaand ingaat op hoe de VRT-nieuwsdienst in vergelijkend perspectief bericht over een aantal belangrijke gebeurtenissen. We nemen voor die drie casussen een doorsnede van het gehele Vlaamse nieuwslandschap, door zowel traditionele kranten en tijdschriften als enkele alternatieve nieuwswebsites mee op te nemen in ons casuonderzoek. De VRT onderzoeken we hier ook breder, we kijken niet enkel naar het hoofdjournaal van 19 uur maar analyseren ook de actualiteit- en duidingsprogramma's en de website VRT NWS. Op die manier kunnen we in beeld brengen welke mogelijke invalshoeken en standpunten in de algemene berichtgeving in verschillende Vlaamse media verschenen zijn, en welke op de VRT terug te vinden waren, en wat de eventuele verschillen waren. Het analyseren van drie casussen uit 2023 laat toe om het volledige nieuws- en duidingsaanbod onder de loep te nemen op een pragmatische manier. Het is eenvoudigweg onmogelijk om het volledige nieuwsaanbod op een gelijkaardig diepgaande manier te onderzoeken, dat zou te tijds- en kostenintensief zijn.

Zoals gezegd, onpartijdigheid heeft niet alleen te maken met *wie* of *wat* er *hoeveel* aan bod komt. Een ander belangrijk aspect is de houding van een nieuwsmedium tegenover een politieke actor, voorstel of beleid (of anders gezegd: hoe kritisch ze staan ten opzichte van actoren of standpunten). Dit wil niet zeggen dat media geen kritiek kunnen of mogen uiten. Binnen de westerse democratieën fungeren nieuwsmedia als een waakhond, wat inhoudt dat ze de elites onder de loep nemen om hen verantwoordelijk te houden voor het beleid. Deze 'kritische houding' (of het ontbreken ervan) is een aspect waarvoor nieuwsmedia vaak kritiek krijgen van het publiek.

In tegenstelling tot de vorige jaren toen we ons richten op in totaal vijf inhoudelijke beleidsdossiers (drie voor 2021 en twee voor 2022), gaan we in dit rapport over het nieuws van 2023 *niet* in op beleidsdossiers maar richten we ons op de berichtgeving rond drie kwesties die eerder in een schandaalsfeer baadden. Het gaat om drie zaken waarbij de persoonlijke integriteit van een politicus, zij het om verschillende redenen, in vraag werd gesteld. We willen onderzoeken of de Vlaamse nieuwsmedia deze gevallen systematisch verschillend hebben behandeld en, zo ja, op welke manier. We gaan vooral na of de VRT verschillend over deze kwesties berichtte dan de andere Vlaamse nieuwsmedia.

1. **Conner Rousseau en de Roma** — De commotie ontstond rond de uitspraken die toenmalig Vooruit-partijvoorzitter Conner Rousseau deed en die vermeend racistisch waren ten opzichte van de Romagemeenschap, maar ook seksistisch van aard. Volgens de voorzitter van de Vlaamse socialisten was hij in een dronken bui en had hij toen tegenover agenten "foute uitspraken gedaan over een aantal mensen van de Roma-gemeenschap". Op 17 november 2023 nam hij ontslag als partijvoorzitter na de controverse rond zijn ongepaste uitlatingen. Op 7 december 2023 kondigde Rousseau zijn ontslag als Vlaams Parlements lid aan.
2. **Pipigate rond Vincent Van Quickenborne** — Belgisch minister van Justitie Vincent Van Quickenborne raakte in opspraak nadat drie van zijn vrienden die zijn 50e verjaardagsfeest bijwoonden, betrapt werden terwijl ze urineerden op een leeg politiebuisje. De minister verscheen voor het parlement en bood zijn excuses aan voor het incident, dat door de Vlaamse media na een tijdje werd omschreven als "Pipigate". Van Quickenborne beweerde tijdens de hoorzitting dat hij de politie hielp bij het onderzoek naar de respectloze aanval op hun voertuig door de drie vrienden die verdacht worden de daders te zijn te vertellen zichzelf aan te geven. De minister ontkende ook dat uit de beelden bleek dat hij het incident belachelijk maakte door te lachen met iemand en te doen alsof hij urineerde. Hij beweerde naar eigen zeggen dat hij luchtgitaar speelde.
3. **De pensioenbonus van Siegfried Bracke** — Begin maart raakte bekend dat acht hoge ambtenaren samen met Herman De Croo (Open VLD) en Siegfried Bracke (N-VA), twee oud-Kamervoorzitters, hoge pensioenextra's kregen. De Croo stortte het geld (iets meer dan 210.000 euro) terug, Bracke liet in een opiniestuk weten dat niet te doen. Volgens hem was er niets "illegals of duisters" aan. De PVDA startte een petitie om de pensioenen terug te laten vorderen, waarop Siegfried Bracke klacht indiende tegen PVDA.

De drie cases zijn uiteraard niet helemaal vergelijkbaar. Bij Rousseau ging het om vermeend racisme, bij Van Quickenborne over vermeend liegen en bij Bracke om vermeende persoonlijke verrijking. Maar interessant is dat telkens één politicus in het oog van de mediatieke storm terechtkwam en het voorwerp werd van een politieke controverse. Interessant is ook dat het om drie politici van drie verschillende partijen gaat, een centrum-linkse partij (Rousseau, Vooruit), een liberale centrum-rechtse partij (Van Quickenborne, Open Vld) en een nationalistische centrum-rechtse partij (Bracke, N-VA).

Om de relevante nieuwsitems over elke casus te selecteren, gingen we te werk in drie fases (zie Tabel 3.1). Eerst, werden alle nieuwsitems binnen een specifieke periode verzameld die de achternamen van de politici bevatte (Rousseau (02/09/2023-17/11/2023), Van Quickenborne (06/09/2023 - 13/10/2023), Bracke (01/03/2023 - 01/11/2023)). Deze ruwe selectie werd vervolgens snel doorgenomen door codeurs met de vraag op een aantal kernwoorden te letten. Ook werd er een schatting gemaakt waarbij de codeurs gevraagd werd om aan te duiden hoeveel aandacht er in het item voor de zaak was ((1) het item is aan de zaak gewijd, (2) er werd aandacht aan besteed, maar het was niet het hoofdonderwerp van het artikel of (3) de zaak werd slechts zijdelings vermeld, zonder substantiële informatie en het artikel ging eigenlijk over iets anders).

Alleen de eerste twee categorieën werden daarna uitgebreid en diepgaande geanalyseerd. Het zijn dus alleen de items die echte info over de betrokken politicus en de zaak waarin hij centraal staat die zijn opgenomen. In totaal analyseerden we voor dit rapport 603 nieuwsitems (zie Tabel 3.1). Er was het meeste aandacht voor de zaak Rousseau (266), dan voor Bracke (164) en dan voor Van Quickenborne (152). Het valt op dat de zaak Van Quickenborne telt voor een kleiner aandeel van de nieuwsaandacht voor de bevoegde minister dan in het geval van Rousseau en Bracke.

Voor de analyse van de drie casussen vergelijken we de VRT-nieuwsberichtgeving met een doorsnede van het gehele Vlaamse nieuwsaanbod. Het gaat daarbij, net zoals bij onze rapporten voor het nieuwsjaar 2021 en 2022, om volgende nieuwskanalen:

- VRT-nieuws: VRT NWS (website), Radio 1 nieuws (8u en 17u), Het Journaal (19u).
- VRT-duiding: De Ochtend, De Wereld Vandaag (beide Radio 1), De Zevende Dag, De Afspraak (op Vrijdag), Terzake (allemaal TV).
- Andere nieuwsmedia: VTM-Nieuws, De Standaard, Het Laatste Nieuws, De Tijd, Knack, Doorbraak, DeWereldMorgen, De Morgen.

Tabel 3.1. *Overzicht selectie nieuwsitems over casussen*

Casus	# items die naam politicus bevatten	# items met naam die over de kwestie gaan	#items geanalyseerd (met meer dan terloopse aandacht voor de zaak)
Conner Rousseau	784	289	266
Vincent Van Quickenborne	845	167	152
Siegfried Bracke	465	317	164

Verder is het belangrijk om op te merken dat het aantal geanalyseerde items per nieuwskanaal sterk verschilt. Dat leert Tabel 3.2 ons. Bijvoorbeeld VRT NWS heeft veel aandacht aan de drie cases besteed, maar dat geldt ook voor De Standaard, Het Laatste Nieuws en Knack. Andere media deden dat veel minder (vb. Doorbraak). De tabel geeft ook aan hoeveel actoren er inzake elk van de drie kwesties aan het woord kwamen. Ook daar zijn de verschillen tussen nieuwskanalen substantieel.

Vooraleer we dieper ingaan op de nieuwsberichtgeving zelf willen we toch eerst nog benadrukken dat het zondermeer vergelijken van drie verschillende types nieuws niet helemaal probleemloos is. Wat we eigenlijk doen, is de VRT-berichtgeving die in zeer grote mate audiovisueel is (TV en radio) vergelijken met berichtgeving in vooral de kranten. Het is wel zo dat in de categorie ‘andere nieuwsmedia’ ook het VTM-nieuws zit, maar dat vertegenwoordigt maar een heel klein deel van dit type nieuws; de ‘andere nieuwsmedia’ waar we de VRT meer vergelijken zijn dus in overgrote mate de kranten. En, het is natuurlijk logisch dat geschreven media in zekere mate ander nieuws brengen dan audiovisuele media. Dus zelfs als we verschillen tussen VRT-nieuws en VRT-duiding enerzijds en andere nieuwsmedia anderzijds zouden vinden, dan duidt dat nog niet per definitie op partijdigheid of

onpartijdigheid, maar kan het ook voor een stuk om de specifieke logica van dat type nieuws gaan en ook om het specifieke medium waar het niets voor gemaakt wordt.

Tabel 3.2. Aantal nieuwsitems en actoren opgedeeld per medium

		Rousseau		Van Quickenborne		Bracke	
		Items	Actoren	Items	Actoren	Items	Actoren
<i>VRT-nieuws</i>	Radio 1 nieuws	4	8	2	3	3	5
	VRT NWS	32	89	15	48	14	28
	VRT 19u Journaal	23	40	9	18	5	2
<i>VRT-duiding</i>	De Afspraak	2	8	3	10	4	21
	De Zevende Dag	5	28	2	7	0	0
	Villa Politica	3	16	0	1	6	14
	Terzake	6	34	1	1	4	18
	De Wereld Vandaag	0	0	3	4	1	4
	De Ochtend	10	22	3	3	3	10
<i>Andere media</i>	VTM 19u Nieuws	30	59	9	14	10	20
	De Standaard	29	52	30	33	23	29
	De Tijd	13	21	7	7	8	13
	De Wereld Morgen	5	16	3	3	1	2
	Doorbraak	5	6	1	3	5	13
	De Morgen	37	60	14	14	26	32
	Het Laatste Nieuws	39	37	39	63	47	63
	Knack	23	34	11	11	4	7
	Totaal	266	530	152	243	164	281

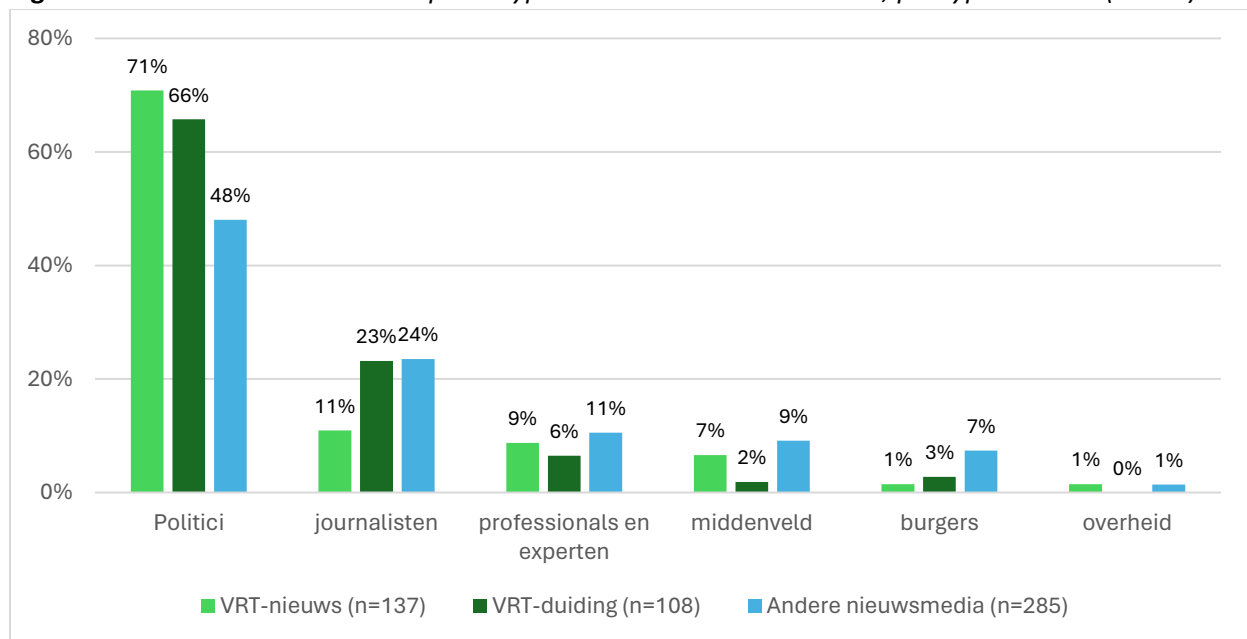
We behandelen de drie cases hieronder helemaal parallel. Eerst bekijken we wie er aan bod kwam en het woord kreeg in de nieuwsitems over de drie kwesties. Welke soort actoren mag praten? Wie praat het meest? Mogen politici zich vaak uitspreken? En komt de centrale actor die het middelpunt van de storm vormt aan bod? Ten tweede gaan we na wat die actoren allemaal te vertellen hebben. We focussen met name op de steun of kritiek die de centrale actor krijgt, en van wie die dan komt. We kijken ook of er naast de centrale actor nog instanties zijn die steun of kritiek krijgen. Ten derde gaan we na welke actor welke vorm van steun of kritiek geeft, dus we combineren de eerste twee elementen. Tenslotte maken we de afweging en wegen we de steun en kritiek ten opzichte van elkaar af. We gaan na in welke mate de nieuwsitems globaal genomen goed of slecht nieuws zijn voor de betrokken centrale actor, en eventueel voor andere actoren.

3.2. Conner Rousseau

1. Wie spreekt?

Over de zaak Rousseau werd vooral door politici gesproken. Dat blijkt uit Figuur 3.1. Politici spreken duidelijk meer op VRT, beide types van VRT berichtgeving, dan in de andere nieuwsmedia. Ook journalisten kwamen relatief vaak aan bod, het minst in de kanalen van VRT-nieuws, maar wel in VRT-duiding en in de andere nieuwsmedia. Journalisten zijn actoren in opinieartikelen en analysestukken. Burgers waren bijna niet aanwezig in de coverage van de zaak Rousseau, soms kwam de familie van Rousseau aan bod, voornamelijk in krantenartikelen. Professionals en experten kregen ook in geen enkel type medium de hoofdrol. Ze gaven meestal wat meer duiding over de politieke carrière van Rousseau, of over de communicatiestijl van de betrokken politicus. Er zijn nauwelijks verschillen tussen de VRT en de anderen. Ook het maatschappelijk middenveld is geen hoofrolspeler in deze zaak, maar meer bij andere nieuwsmedia en het VRT-nieuws dan bij de VRT-duiding. Al bij al is de voornaamste vaststelling dus dat op de beide types VRT-media politici opvallend vaak hun licht over de zaak Rousseau mochten werpen, terwijl dat in andere media minder het geval was.

Figuur 3.1. Aantal keren dat een bepaald type actor aan het woord kwam, per type medium (n=530)

Als we verder kijken naar de voornaamste individuele actoren in deze casus dan valt, niet verassend, de dominantie op van de persoon waar deze casus om draait op: Conner Rousseau. Tabel 3.3. hieronder geeft per type medium de actoren weer die hun licht over de zaak mochten laten schijnen. We hebben elke actor ook een kleur meegegeven die de tenor van die actor zijn of haar interventies in de zaak Rousseau vat. Groen betekent dat de betrokken actor meer steun dan kritiek geeft op Rousseau (zie verder), rood betekent meer kritiek dan steun. Melissa Depraetere bijvoorbeeld geeft 12 keer steun in totaal, en 4 keer kritiek en kleurt dus groen. Sammy Mahdi geeft 12 keer kritiek en geen enkele keer steun, en kleurt dus rood.

Rousseau heeft zich zelf zeker in voldoende mate kunnen uiten als prominente actor in het debat rond zijn uitspraken. In alle drie de types media komt hij (veruit) het meest aan het woord. Daarnaast is er ruimte voorzien voor zijn opvolger bij Vooruit, Melissa Depraetere en voor andere politici van Vooruit (Louis Tobback, Caroline Gennez, Jinnih Beels). Vaak waren die interventies eerder vergoelijkend, maar niet steeds. Met name partijgenoot Fouad Ahidir ontpopte zich tot één van de grootste criticasters. In alle types media komen ook politieke tegenstanders van Vooruit en van Rousseau aan het woord, zoals Tom Van Grieken van Vlaams Belang en Nadja Naji van Groen op beide VRT-nieuwstypes en Sammy Mahdi van CD&V in de andere nieuwskanalen. Die kleuren uiteraard rood want geven in overgrote mate kritiek. Opvallend, de betrokken ‘slachtoffers’ komen in deze casus, bij monde van Imer Kajtazi, woordvoerder van de Roma in Sint-Niklaas, wel aan bod in de andere media, maar minder bij VRT (op VRT komt de man één keer in duiding en vier keer in het nieuws waardoor hij (net) buiten de top-5 valt).

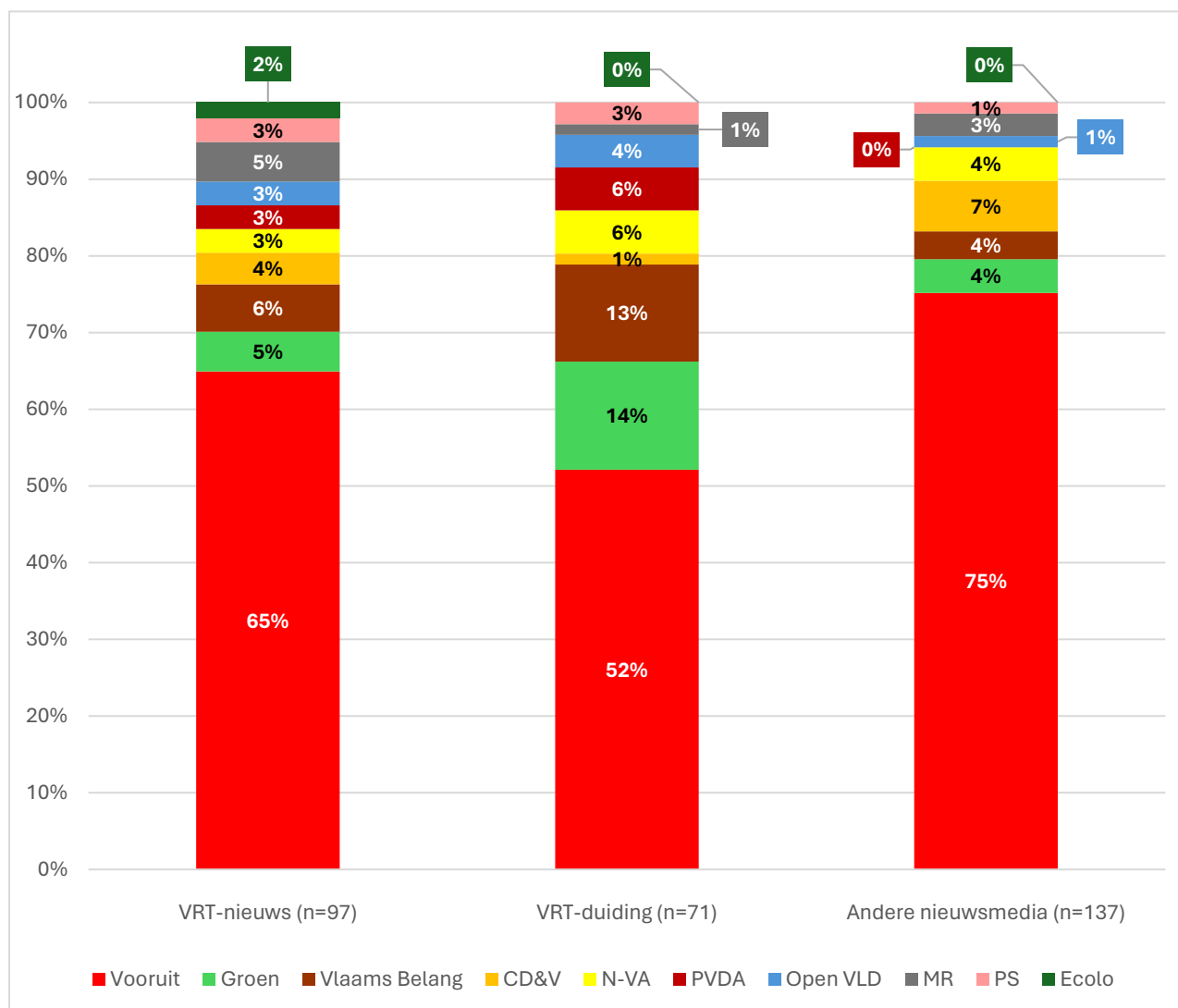
Tabel 3.3. *Top vijf actoren die het vaakst aan het woord kwamen, per type medium*

Top 5	VRT Nieuws	VRT Duiding	Andere nieuwsmedia
1	Conner Rousseau (21)	Conner Rousseau (11)	Conner Rousseau (47)
2	Melissa Depraetere (9)	Nadja Naji (9)	Imer Kajtazi (10)
3	Tom Van Grieken (6)	Tom Van Grieken (8)	Fouad Ahidar (9)
4	Nadja Naji (5)	Louis Tobback (6)	Melissa Depraetere (9)
5	Jinnih Beels (5)	Melissa Depraetere (4)	Sammy Mahdi (7)

Leesvoorbeeld: in VRT-nieuws kwam Conner Rousseau het vaakst aan het woord met 21 optredens.

Figuur 3.2 telt voor de drie mediatypes in welke mate politici van de verschillende partijen aan het woord kwamen in de zaak Rousseau. Zoals al eerder gesuggereerd, is er een duidelijke dominantie van Vooruit. In elk type nieuwsmedium komt deze partij het meeste aan bod. Journalisten prefereren dus om het perspectief van Rousseau en de partij zelf mee te nemen in deze zaak. Opvallend is wel dat dat nog het meest gebeurt bij de andere nieuwskanalen, meer nog dan bij VRT. Dus het perspectief van Vooruit kwam minder op VRT aan bod dan op de andere media. Op alle drie de nieuwsmediatypes scoren Groen en Vlaams Belang relatief goed en die zijn, zoals we straks zullen aantonen, natuurlijk kritisch voor Rousseau.

Figuur 3.2 Verdeling van politici die aan bod komen, per type medium (n=305)

2. Wat wordt er gezegd?

Het is niet alleen belangrijk wie er aan het woord komt, maar natuurlijk ook de inhoud of *wat* die personen te zeggen hebben. Spreken ze hun steun uit voor Rousseau of geven ze kritiek? De cijfers in Tabel 3.4 tonen aan hoe (bijna) de helft van alle actoren kritiek uit op Conner Rousseau, en dat geldt voor alle drie de types nieuwsmedia die we hier vergelijken. De steun ligt veel lager dan de kritiek. Al bij al zijn de verschillen tussen de types media klein te noemen. Het is niet zo dat de twee VRT-nieuwstypes afwijken van de andere nieuwsmedia door meer of minder kritische stemmen over Rousseau aan het woord te laten.

Tabel 3.4. *Verdeling standpunten van actoren (zonder Rousseau zelf), per type medium*

	VRT-nieuws (N=116)	VRT-duiding (n=101)	Ander nieuwsmedium (n=238)
Kritiek	50%	49%	52%
Steun	24%	25%	19%
Gemengd, kritiek en steun	15%	12%	19%
Neutraal	11%	14%	10%

Om welke kritiek of steun ging het dan? We codeerden wat de inhoud van de kritiek of steun was. De resultaten van die oefening staan in Tabel 3.5 hieronder. Noteer dat één actor in één item meerdere kritieken en/of elementen van steun kan aandragen (n=404).

Tabel 3.5. *Verdeling soort kritiek, per type medium*

	VRT Nieuws (n=68)	VRT Duiding (n=80)	Andere nieuwsmedia (n=256)
Uitspraken van Rousseau zijn racistisch	56%	58%	47%
Uitspraken van Rousseau zijn seksistisch	4%	10%	12%
Rousseau beschadigt de partij	6%	6%	15%
Uitspraken van Rousseau zetten aan tot haat	10%	8%	6%
Rousseau maakt zoveelste fout	9%	10%	5%
Rousseau moet ontslag nemen	9%	2,5%	7%
Rousseau zette onder de druk om zaak stil te houden	4%	4%	4%
Uitspraken Rousseau zijn strafbaar	2%	2%	5%

De data geven aan dat er eigenlijk geen noemenswaardig verschil was in de soorten kritiek die Rousseau kreeg tussen de twee VRT-nieuwstypes aan de ene kant, en de andere nieuwskanalen aan de andere. Racisme voert de duidelijke boventoon, in elk nieuwtype. Ook seksisme en aanzetten tot haat komen regelmatig terug. In de andere media wordt wat vaker gesteld dat Rousseau zijn partij beschadigt.

Om een idee te geven van hoe die kritiek op Rousseau dan luidde, geven we hieronder letterlijke citaten die een voorbeeld zijn van elk van de types van kritiek. Rousseau wordt het meest verweten dat zijn uitspraken racistisch zijn. Die kritiek wordt het meest opgetekend in alle media die we onderzochten. Zo stelt Kathleen Van Den Daele, directeur van Levl, een middenveldorganisatie tegen discriminatie: *“Iemand met een politiek mandaat, is ook iemand met een voorbeeldfunctie. En daarom denk ik net dat het belangrijk is om daarin een verbindende houding in te nemen.”* (VTM-nieuws, 21/09/2023). In VRT-nieuws werd in 1 op 10 gevallen aangehaald hoe Rousseau met zijn uitspraken aanzette op haat of geweld. Die quotes kwamen voornamelijk uit de hoek van de advocaat van de Brusselse Roma, Abderrahim Lahlali, of vanuit de politieke tegenstanders van Rousseau, zoals Tom Van Grieken. Die laatste zei het volgende in Villa politica, wat nadien herhaald werd in VRT NWS: *“Ik ben voor de vrijheid van meningsuiting, maar pleiten voor geweld op basis van huidskleur, dat is toch meer dan een brug te ver.”* (VRT NWS, 16/11/2023). En hier twee quotes over hoe Rousseau schade

aanrichtte aan zijn partij. Columnist van De Tijd, Rik Van Cauwelaert : “ *Rousseau heeft zijn partij, ooit een van de pijlers onder het naoorlogse België, ideologisch volkomen berooid achtergelaten*” (De Tijd, 25/11/2023). Marc Reynebeau: “*Al gaat het ‘slechts’ om dronkenmanspraat, de inzet ervan is wel de ethische geloofwaardigheid en het morele gezag van de partij in het politieke strijdperk.*” (De Tijd, 22/11/2023). Soms werd opgeroepen tot ontslag van de Vooruit-voorzitter, Patrick Loobuyck, moraalfilosoof: “*maar een tweede kans betekent niet dat iemand voorzitter moet blijven*” (Knack, 21/11/2023).

Net zoals Rousseau kritiek krijgt, zo krijgt hij ook steun, weliswaar minder dan kritiek zoals we al eerder weergaven. Tabel 3.6 kwantificeert de argumenten ten voordele van Rousseau die te horen, zien of lezen waren.

Tabel 3.6. *Verdeling soort steun, per type medium (n=145)*

	VRT-nieuws (n=36)	VRT-duiding (n=30)	Andere Nieuwsmedia (n=79)
Rousseau gaf zijn excuses en die zijn aanvaard	47%	20%	46%
Conner Rousseau heeft daadkracht en is een goede politicus	34%	47%	31%
Ik zie niet in wat hij fout heeft gedaan/ Rousseau is geen racist.	3%	17%	1%
Rousseau heeft recht op privacy.	8%	0%	8%
Ik heb respect voor Rousseau dat hij zelf ontslag neemt	0%	10%	6%
Het is niet duidelijk wat er is gebeurd (minimaliseren)	3%	7%	3%
Hij was in een zatte bui, en dus niet zijn echte zelf	0%	0%	4%

Het voornaamste argument pro Rousseau is dat hij openlijk excuses heeft geuit, en dat daarmee de kous af is. Zo zei Jinnih Beels (Vooruit) in het VRT 19u Journaal: “*Het was fout maar hij heeft zich geëxcuseerd. Ik geef hem een tweede kans.*” (Het Journaal, 18/11/2024).

Daarnaast werd ook relatief vaak gesteld dat Conner Rousseau een bekwaam politicus is die heel wat positieve zaken heeft verwezenlijkt (voor zijn partij). Dat kwam ook voornamelijk vanuit de hoek van de partij Vooruit zelf. Zo zei Hannelore Goeman (Vooruit): “*Ik zie een politicus die zijn verantwoordelijkheid neemt. Hij heeft een zware fout gemaakt, die uitspraken waren vreselijk, maar hij heeft zich daarvoor zeer uitgebreid geëxcuseerd. Maar wat mij betreft blijft hij absoluut mee in het hart van onze partij zitten.*” (VRT NWS? 18/22/2023). Freya Van den Bossche (Vooruit) stelde “*Hij heeft zijn verantwoordelijk genomen door af te treden als partijvoorzitter en ontslag te nemen*” (De Wereld Morgen, 09/11/2023). Daarnaast zien we dat er werd benadrukt dat Rousseau recht op privacy verdient, en dat de media dus niet zo snel op dergelijke schandalen moeten vliegen, voor geweten is wat de politie besluit. In de lijn hiermee gaan actoren minimaliseren wat Rousseau heeft gedaan door te wijzen op de onduidelijkheid van de zaken, of het gegeven dat hij zat was, dus dat er verzachtende

omstandigheden zijn voor dergelijke uitspraken. Opnieuw zien we eigenlijk geen grote verschillen tussen de VRT-nieuwsmedia en de andere nieuwsmedia. De twee grootste categorieën zijn bij alle bestudeerde kanalen ongeveer dezelfde.

Conner Rousseau als actor

We gaven eerder aan dat de meest geciteerde actor in de zaak Rousseau Conner Rousseau zelf was—we noteerden in totaal 80 interventies. Zijn interventies werden apart gecodeerd. Wat vertelde Rousseau als hij aan het woord kwam? De bevindingen staan in Tabel 3.7

Tabel 3.7. *Verdeling uitspraken Conner Rousseau zelf, per type medium*

	VRT-nieuws (n=21)	VRT-duiding (n=12)	Andere nieuwsmedia (n=47)
Excuseert zich	48%	75%	34%
Geeft toe maar minimaliseert	25%	67%	62%
Benadrukt andere dingen dan de uitspraken	16%	42%	23%
Verschaft extra uitleg	11%	67%	8%
Ontkent	19%	33%	8%
Uit schaamte	9%	33%	17%

Leesvoorbeeld: In 75% van de gevallen dat Conner Rousseau als actor voorkomt in VRT duidingsprogramma's (en dat was 12 keer) excuseert hij zich voor de uitspraken die hij heeft gedaan

Als Rousseau aan het woord komt, dan excuseert hij zich vaak en/of geeft hij een fout toe maar minimaliseert hij ze. Soms probeert hij andere dingen dan zijn uitspraken naar voren te schuiven, of geeft hij uitleg over wat er gebeurd is. Het gaat om kleine aantallen, maar hier zien we wel wat grotere verschillen tussen de mediatypes. Toch lijken de grote categorieën wel overeen te stemmen. Soms zit het VRT-nieuws dicht bij de andere nieuwsmedia, soms VRT-duiding. Op VRT, waar Rousseau veelal letterlijk aan het woord komt, ontkent hij het meest.

Steun en kritiek op andere actoren

Naast kritiek voor Rousseau zelf is er natuurlijk ook kritiek (en ook steun, maar dat is slechts een heel klein aantal waarnemingen) voor andere actoren. In totaal wordt in alle nieuwsberichten over de zaak Rousseau 161 keer kritiek geuit op een andere actor; we tonen die data niet in grafiek maar bespreken ze hier. Die bekritiseerde actoren zijn divers en zijn onder meer de media die Rousseau zou opjagen of het geheim van het onderzoek zou schenden, maar het gaat uiteraard vooral om kritiek op andere politici of partijen. Wat opvalt is dat Vooruit veruit het meeste kritiek kreeg buiten Rousseau zelf. ‘De partij had sneller moeten handelen’, ‘de partij is te afhankelijk van Rousseau’, ‘Vooruit is als linkse partij hypocriet en ze wijzen altijd met het vingertje’, zijn enkele van de (niet geciteerde) geuite kritieken op Vooruit. In elk van de drie mediatypes is Vooruit naast Rousseau zelf de meest gebeten hond. Er is ook regelmatig kritiek op de criticasters van Rousseau (zoals op Nadja Naji (Groen) of Tom Van Grieken (Vlaams Belang)) of op degenen die hem steunen (zoals Frank Vandenbroucke (Vooruit)).

Ook hier stellen we vast dat er geen grote verschillen zijn tussen de twee types VRT-kanalen en de andere nieuwsmedia. Grotendeels dezelfde spelers worden bekritiseerd.

3. Wie zegt wat?

We hebben reeds geanalyseerd wie er aan het woord kwam in de zaak Rousseau, welke kritiek of steun er het meest aan bod kwam op deze centrale actor, en welke andere partijen kritiek of steun kregen. Nu focussen we opnieuw op Rousseau als actor en bekijken we uit welke politieke hoek hij precies steun of kritiek kreeg. Wie waren de tegenstanders en medestanders? Tabel 3.8 hieronder presenteert de data.

Tabel 3.8 *Verdeling politici die kritiek uiten, per type medium (n=87)*

	VRT-nieuws (n=47)	VRT-duiding (n=30)	Andere nieuwsmedia (n=53)
Vooruit	36%	17%	42%
Groen	11%	30%	11%
Vlaams Belang	11%	27%	6%
CD&V	9%	3%	17%
N-VA	2%	7%	9%
MR	11%	0%	8%
PVDA	6%	10%	0%
PS	6%	3%	4%
Open VLD	4%	3%	4%
Ecolo	4%	0%	0%

Globaal genomen komt de meeste kritiek uit de eigen partij Vooruit. We zagen al eerder dat politici van die partij ook veruit het meest aan bod kwamen. Dan volgt Groen, en dan Vlaams Belang. Dus de twee partijen met het meest uitgesproken standpunt over migratie en etnische minderheden krijgen het meest het woord om kritiek te geven. Ook CD&V geeft veel kritiek. Het belangrijkste hier is dat er weinig verschillen tussen de drie types media zijn. De twee VRT-nieuwstypes laten min of meer dezelfde actoren Rousseau bekritisieren.

We doen dezelfde oefening voor uitspraken van steun aan Rousseau. Zie tabel 3.9 hieronder.

Tabel 3.9 *Verdeling politici (niet Rousseau zelf) die steun uiten, per type medium (n=98)*

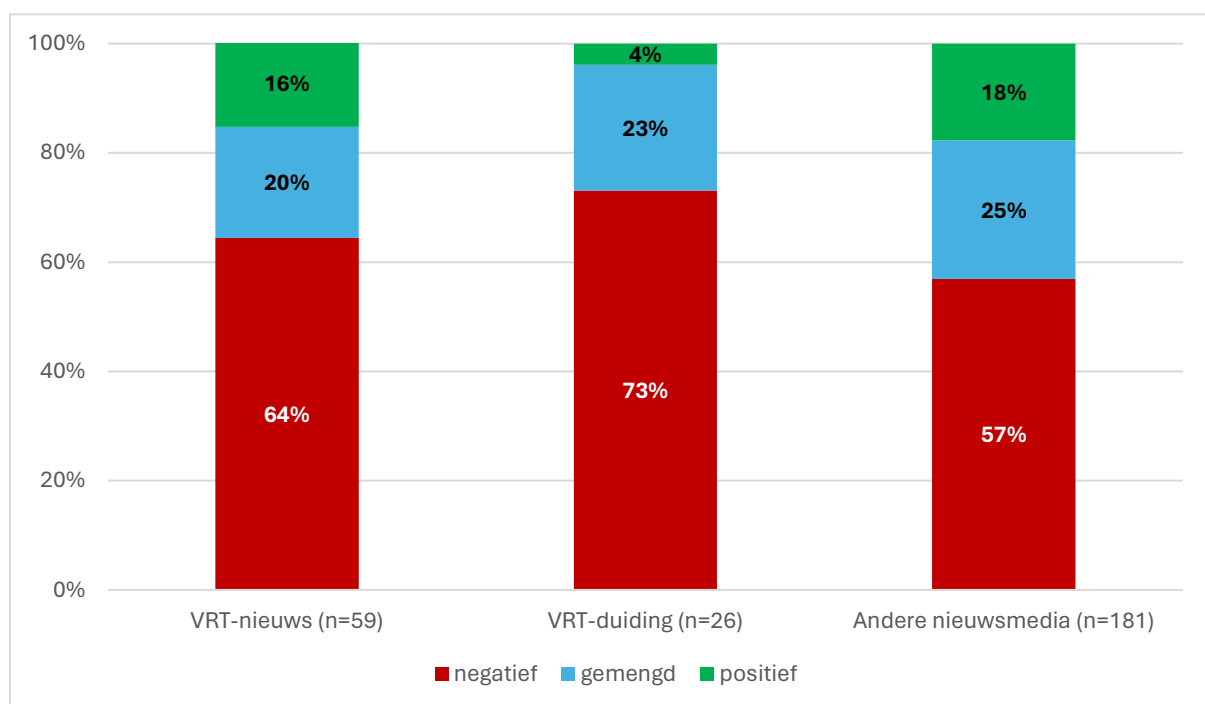
	VRT-nieuws (n=27)	VRT-duiding (n=26)	Andere nieuwsmedia (n=45)
Vooruit	89%	92%	76%
Vlaams Belang	11%	8%	4%
N-VA	0,0%	0,0%	9%
CD&V	0,0%	0,0%	4%
Groen	0,0%	0,0%	5%
PS	0,0%	0,0%	2%

De tabel geeft aan dat de steun in zeer grote mate van de eigen partij is gekomen, dat is voor alle mediatypes zo. Ironisch komt de (beperkte) steun in de tweede plaats van het radicaal-rechtse Vlaams Belang. Bij de twee VRT-nieuwstypes blijft de steun beperkt tot uitspraken van die twee partijen, bij de andere nieuwsmedia is de occasionele steun wat meer verdeeld over een waaier aan partijen.

4. Goed of slecht nieuws voor wie?

We codeerden niet alleen of de actoren die in de nieuwsitems aan bod kwamen kritiek hadden op Rousseau of hun steun uitspraken. Maar, bij wijze van samenvatting, vroegen we aan onze codeurs, nadat ze een nieuwsitem grondig hadden bekeken en gecodeerd, of ze dachten dat de centrale actor om wie het allemaal draaide—Conner Rousseau dus—het nieuwsitem als positief of negatief voor zichzelf zou beschouwen. Het gaat dus om een codering van de teneur of de toon van het artikel. Omdat deze case, en ook de volgende cases, over een duidelijk voorval handelen en over het al dan niet laakbaar gedrag van een individu is het redelijk eenvoudig om de centrale toon van het artikel te coderen. De resultaten van die oefening zijn afgebeeld in Figuur 3.3 hieronder.

Figuur 3.3 Verdeling van toon van het item per medium(n=266)

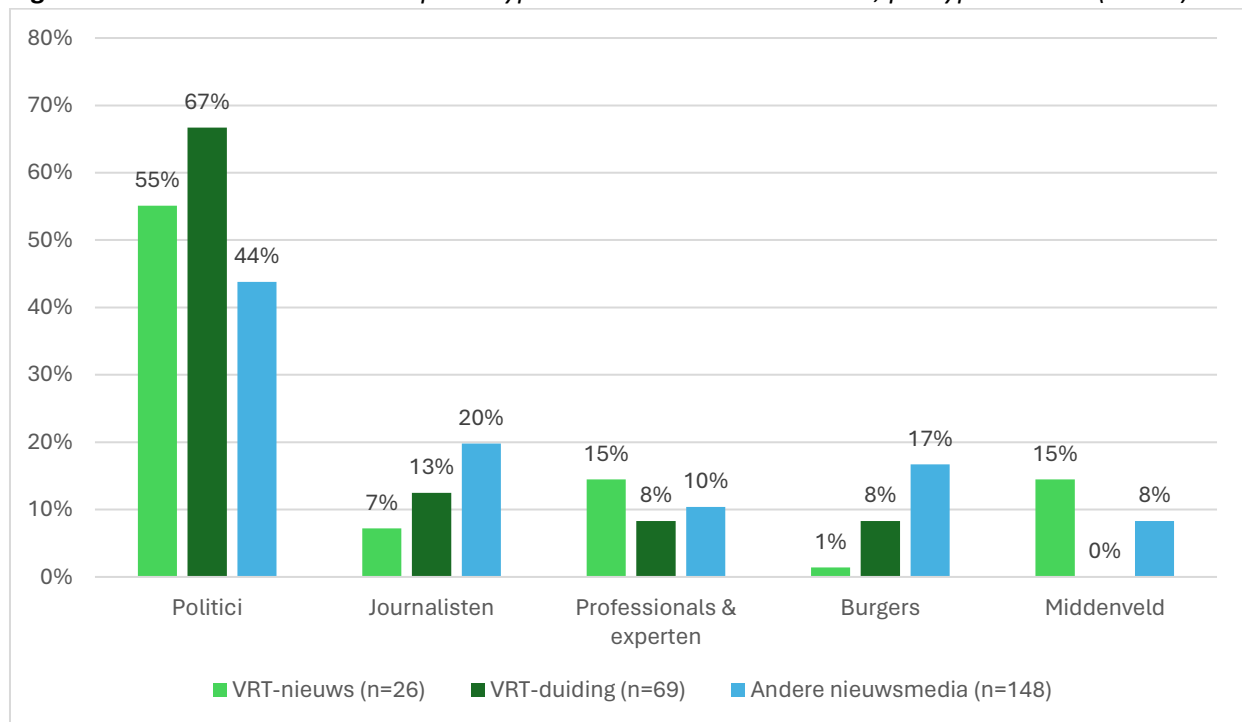
De berichtgeving over Rousseau is overduidelijk vooral negatief. Er is ook wat positief nieuws, en wat gemengd, maar het negatief nieuws neemt ruim meer dan de helft in beslag, tot bijna drie vierde. De teneur van de berichtgeving is duidelijk dominant negatief. En de beide VRT-nieuwstypes hebben Rousseau niet gespaard. Vooral op VRT-duiding kwam Rousseau er niet goed uit, en ook VRT-nieuws was bepaald kritisch. De andere nieuwsmedia waren ook overwegend negatief voor Rousseau, we zien ook daar een veel grote aandeel negatieve berichten, maar toch iets minder uitgesproken. Deze bevinding is in lijn met onze vorige rapporten die aangaven dat VRT-duidingsprogramma's vaak het meest kritisch waren voor de centrale beleidsfiguren.

3.3. Vincent Van Quickenborne

1. Wie spreekt?

In de casus omtrent minister Vincent Van Quickenborne kijken we welke categorie aan actoren het over de zaak te zeggen hadden in het nieuws. Politici komen veruit het meest aan bod in deze zaak. We zien dat beide types VRT-media het meest aandacht hebben voor de reacties van politici, meer dan de andere nieuwsmedia. De andere types actoren komen veel minder aan bod in alle nieuwskanalen. Burgers worden voornamelijk vertegenwoordigd in andere nieuwsmedia, vaak door middel van vox pops. We zien dat in deze case overheidsinstellingen en ambtenaren helemaal niet aan bod komen, wat opmerkelijk is gezien het onderwerp (politie). Wel zien we dat de politie aan het woord komt via hun vakbond (middenveld).

Figuur 3.4 Aantal keren dat een bepaald type actor aan het woord kwam, per type medium (n=243)

Opnieuw zien we dat de centrale actor zelf ruimschoots aan het woord komt, Vincent van Quickenborne is de meest aanwezige sprekende actor in elk type medium. Naast Van Quickenborne zijn er nog verschillende andere betrokkenen die regelmatig hebben gereageerd op deze casus, afgezien van de partijvoorzitter van Vincent Van Quickenborne (Tom Ongena) zijn de meeste van die actoren negatief over Van Quickenborne. Wie er precies aan bod komt, verschilt niet opvallend tussen de twee nieuwstypes van VRT en de andere nieuwsmedia.

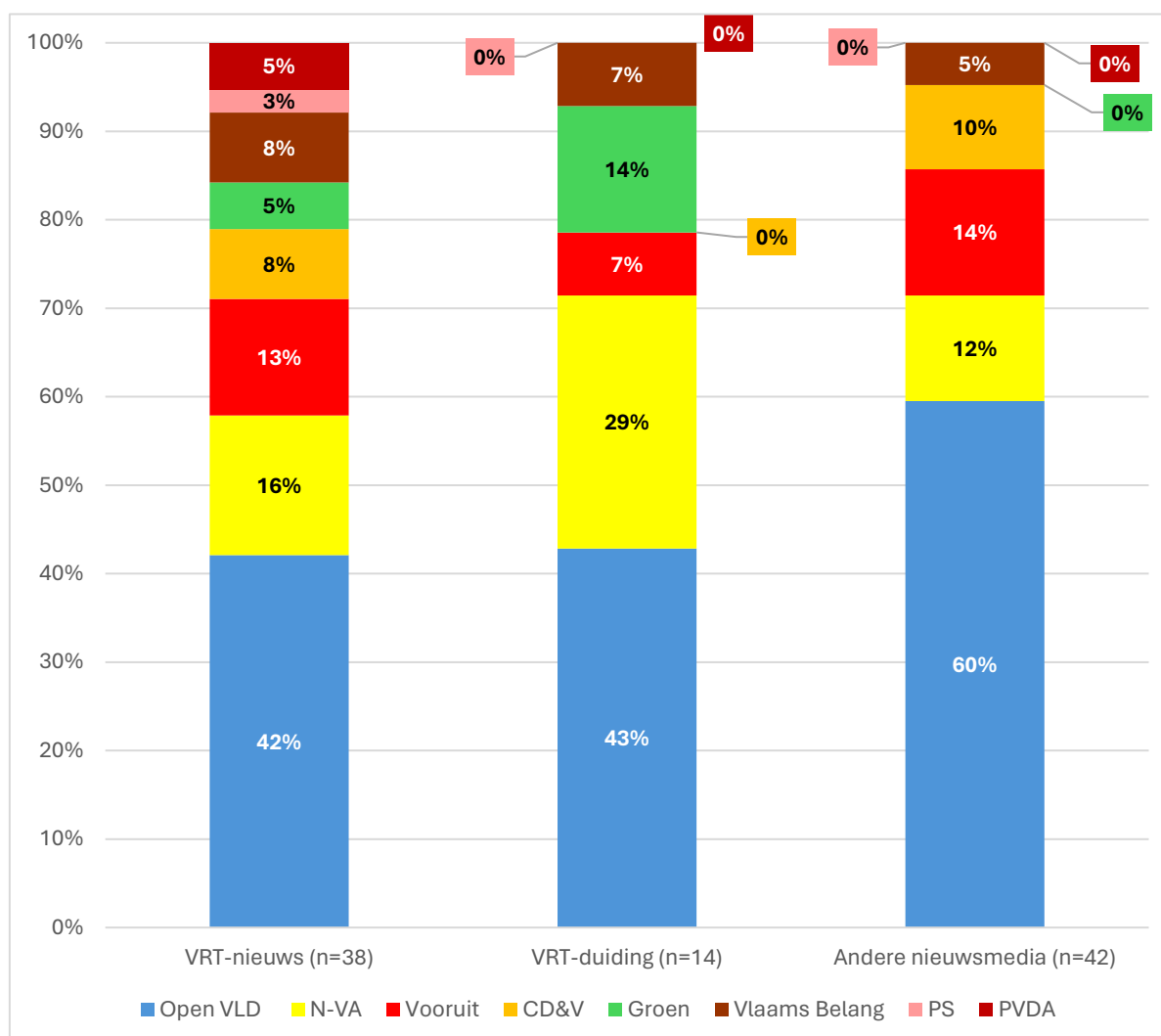
Tabel 3.10. Top vijf actoren die het vaakst aan het woord kwamen, per type medium

Top 5	VRT-nieuws	VRT-duiding	Andere nieuwsmedia
1	Vincent Van Quickenborne (13)	Vincent Van Quickenborne (5)	Vincent Van Quickenborne (19)
2	Tom Ongena (4)	Bart De Wever (2)	VSOA (8)
3	Bart De Wever (3)	Ivan De Vadder (2)	Caroline Gennez (5)
4	Sammy Mahdi (2)	Stefaan Van Hecke (2)	Walter Zinzen (3)
5	Ben Segers (2)		Tom Ongena (3)

Leesvoorbeeld: in VRT-nieuws kwam Vincent Van Quickenborne het vaakst aan het woord met 13 optredens.

Daarnaast zoomen we in op de partijen die in deze casus het meeste aandacht krijgen. Zoals bij de zaak Rousseau zien we dat de eigen partij van de protagonist voornamelijk aan bod komt. De Open Vld domineert de partijen die hun mening mochten geven over de zaak. Dat is gelijkaardig over de drie types nieuwsmedia heen, de VRT wijkt niet af van de andere nieuwsmedia. Verder mogen vooral N-VA en Vooruit ook op de zaak reageren, zowel bij VRT als elders. Het is wel zo dat de VRT wel meer verschillende partijen over de zaak aan het woord laat, ook Groen en PVDA die bij de andere nieuwsmedia helemaal ontbreken.

Figuur 3.5 Verdeling van politici die aan bod komen, per type medium (N=94)

2. Wat wordt er gezegd?

Tabel 3.11 bevat de data over de inhoud van de interventies in de nieuwsitems over de zaak Van Quickenborne. Bevatten ze kritiek of steun? Ze bevatten in dominante mate kritiek, en veel minder steun. We zien dat er op beide soorten van VRT-berichtgeving (nog) meer kritiek is op de centrale betrokkene dan in de andere nieuwsmedia. De artikelen in de andere nieuwsmedia zijn opvallend vaker gemengd, met zowel elementen van kritiek als steun voor de minister.

Tabel 3.11 Verdeling standpunten van actoren (zonder Van Quickenborne zelf), per type medium

	VRT-nieuws (n=69)	VRT-duiding (n=24)	Andere nieuwsmedia (n=147)
Kritiek	79%	78%	63%
Gemengd	2%	10%	26%
Steun	9%	6%	10%
Neutraal	10%	6%	1%

Tabel 3.12 hieronder analyseert wélke kritiek er dan net werd gegeven op Vincent Van Quickenborne. Dat Van Quickenborne geen respect zou hebben heeft voor de politie is de duidelijke hoofdkritiek. Zowel zijn vrienden die tegen de politiecombi plasten, als de minister zelf die daarmee de spot zou hebben gedreven, krijgen kritiek. Dat werd als des te pijnlijker beschreven net nu Van Quickenborne extra bescherming van de politie kreeg tegen grote drugscriminelen wegens zijn interventies in het drugsmilieu, waardoor van hem juist extra respect wordt verwacht.

Daarnaast wordt het incident vaak in verband gebracht met eerdere discussies die Van Quickenborne als minister van Justitie had met politievakbonden. Er wordt vermeld dat er reeds een gespannen relatie bestond tussen de minister en de politievakbonden, waardoor het incident met het plassen tegen een politiecombi als een ernstige aantasting van het vertrouwen wordt gezien.

“Toen meldde de vakbond dat het vertrouwen tussen de minister en de politie ‘mogelijk onherstelbaar geschaad’ is.” (VSOA, De Standaard, 06/10/23)

Deze kritiek kwam ook vanuit de hoek van politieke tegenstanders. Zo zei Wouter Vermeersch (Vlaams Belang) : *“Het politiecollege van onze politiezone kan Van Quickenborne onmogelijk opnieuw aanduiden als voorzitter. Na het recente plasincident is het vertrouwen van de politie ernstig geschonden en is de relatie met onze agenten compleet verzuurd geraakt.”* (Het Laatste Nieuws, 23/10/23).

De tweede meest frequent geregistreerde kritiek is dat Van Quickenborne loog over de zaak.

Dat haalde bijvoorbeeld journalist Ivan De Vadder aan: *“Minister heeft zichzelf in de nesten gewerkt door initieel niet eerlijk te zijn en situatie te creëren waarin de waarheid in plakken naar boven komt als er tegenbewijs is”* (De Afspraak, 05/09/2023)

Diezelfde bron bevestigde daarnaast dat dit schandaal genoeg is om het ontslag van de minister te eisen: *“Als hij geloofwaardige politiediensten wilt aansturen, dan houdt hij de eer aan zichzelf en neemt hij ontslag.”* (Tom Van Grieken, VRT 19u Journaal, 04/09/2023).

Er zijn nog drie andere kritieken die minder frequent zijn. De vergelijking tussen de types nieuwsmedia leert dat vooral de twee VRT-nieuwstypes toch wel regelmatig aandacht gaven aan de vermeende leugens van Van Quickenborne, terwijl dat minder het geval was bij de andere nieuwsmedia.

Tabel 3.12. *Verdeling soort kritiek, per type medium*

	VRT nieuws (n=41)	VRT duiding (n=10)	Andere nieuwsmedia (n=23)
Geen respect voor de politie	46%	50%	52%
Liegt over het voorval	20%	30%	4%
Zoveelste fout op rij	7%	10%	26%
Moet ontslag nemen	20%	10%	9%
Plassen is overtreding	7%	0%	9%

We stelden al eerder dat Van Quickenborne weinig steun krijgt in deze zaak. In totaal werd er slechts door 32 actoren uitspraken van steun gedaan. Door dit lage aantal vatten we die gevallen niet in een tabel samen maar beschrijven ze kort hier.

De meest frequente steun stelt dat dit maar een klein incidentje is (de overgrote meerderheid van 28 van de 32), en dat Van Quickenborne als minister goed werk heeft gedaan. Deze verdedigers bagatelliseren het plasincident en stellen dat het niet zo relevant is in vergelijking met het goede werk dat hij deed. Zo stelde partijgenoot Johan Van Tittelboom: “maar deed u nog nooit iets waar je rode kaken van krijgt? Dan is pipigate lastig incident voor serieuze mensen” (Het Laatste Nieuws, 28/10/2023). De verdedigers geven zo aan dat er overdreven belang aan het incident wordt besteed. Ze gaan daarnaast vaak in op het feit dat Van Quickenborne niet persoonlijk betrokken was bij het incident.

Vincent Van Quickenborne als actor

Van Quickenborne zelf kreeg vaak het woord. Hoe verdedigde hij zich? Dat zien we in tabel 3.13. Wat het meest frequent gebeurt, is dat Van Quickenborne het incident ontkent. Voornamelijk heeft hij het hier dan over de "luchtgitaar" en zijn onvolledige/verkeerde herinnering eraan. Deze ontkenningen lijken vooral plaats te vinden aan het begin van de mediastorm, later komen de andere zaken meer aan bod. Naast de directe ontkenning zien we dat hij ook vaak over andere dingen spreekt, zoals over zijn beleid. We zien dus wel degelijk dat de betrokkene aan het woord laten er toe leidt dat hij probeert de aandacht af te leiden van de zaak. Dat is iets wat vaker gebeurt op beide VRT-types nieuws. Wellicht is dat het gevolg van het feit dat dat audiovisueel nieuws soms ook live plaatsvindt waardoor de actor meer vat heeft op zijn versie van de feiten en nieuwsmakers een stukje controle verliezen. Voor de rest zijn er niet of nauwelijks verschillen tussen de drie nieuwstypes, VRT wijkt niet sterk af van de andere nieuwsmedia als ze Van Quickenborne aan het woord laten.

Tabel 3.13 Verdeling uitspraken Vincent Van Quickenborne zelf, per type medium (n=62)

	VRT-nieuws (n=19)	VRT-duiding (n=8)	Andere nieuwsmedia (n=35)
Ontkent	58%	50%	40%
Benadrukt andere dingen	21%	37%	9%
Extra uitleg	5%	13%	23%
Excuseert zich	11%	0%	14%
Toegeeft & minimaliseert	5%	0%	8%
Schaamte	0%	0%	6%

Steun en kritiek op andere actoren

Niet alleen Van Quickenborne krijgt kritiek naar aanleiding van pipigate. De kritiek gaat ruimer. ‘De politiek’ wordt ook vrij vaak door de mangel gehaald (22 keer). Een ‘gewone’ burger gaf zijn mening in de krant Het Laatste Nieuws: *“Terecht stelt ze dat het parlement zijn eigen sérieux ondergraaft door voor dit incident vervroegd samen te komen. Inderdaad, zouden onze politici alstublieft willen overgaan tot de orde van de dag. Er zijn voldoende ernstige probleem dossiers die hun aandacht verdienen.”* (Het Laatste Nieuws, 04/10/23)

Ook de politie en de media delen in de brokken die worden beschuldigd van een wraakactie op poten te zetten door dit incident. Een voorbeeld is de meningsuiting van Vincent Van Quickenborne zelf: *“Dit is een beschadigingsoperatie die uitgaat van bepaalde vakbonden”* (VRTNWS, 08/09/23)

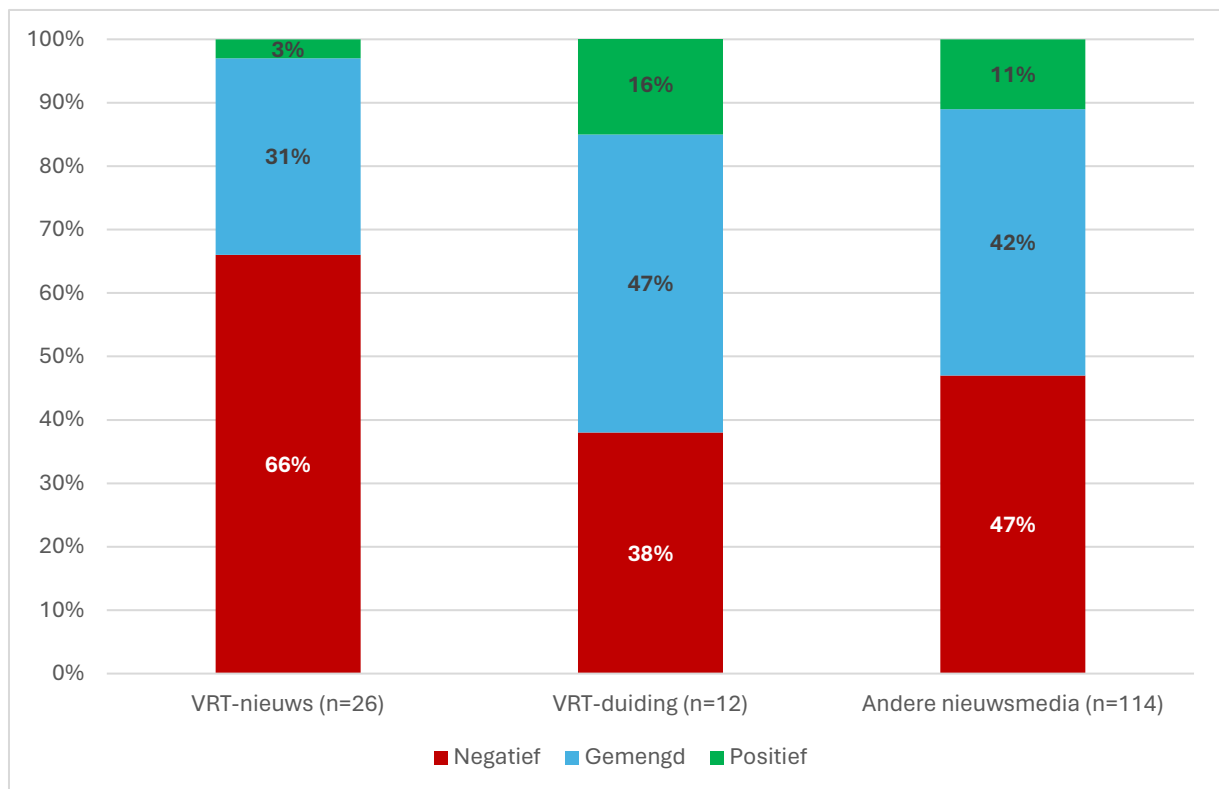
3. Wie zegt wat?

We hebben niet genoeg waarnemingen om echt een kwantitatieve analyse te maken van welke politici van welke partijen nu net kritiek of steun geven, en dat per type nieuwsmedium. Zoals eerder gezegd, komen N-VA en Vooruit, na Open Vld, het meest aan het woord en ze geven ook het meeste kritiek. Ze doen dat op de drie types nieuwsmedia in ongeveer gelijkaardige mate.

4. Goed of slecht nieuws voor wie?

We vroegen ook in het geval van de zaak Van Quickenborne aan de codeurs om de toon van de gehele nieuwsitems te beoordelen, net zoals we eerder hadden gedaan bij de vorige casus. Is het nieuwsitem volgens de lezing van de codeurs goed of slecht nieuws voor Vincent Van Quickenborne? Grafiek 3.6 toont dat het nieuws in grote mate slecht uitdraaide voor de hoofdrolspeler.

Figuur 3.6 Verdeling van de toon van het item per medium (n=152)

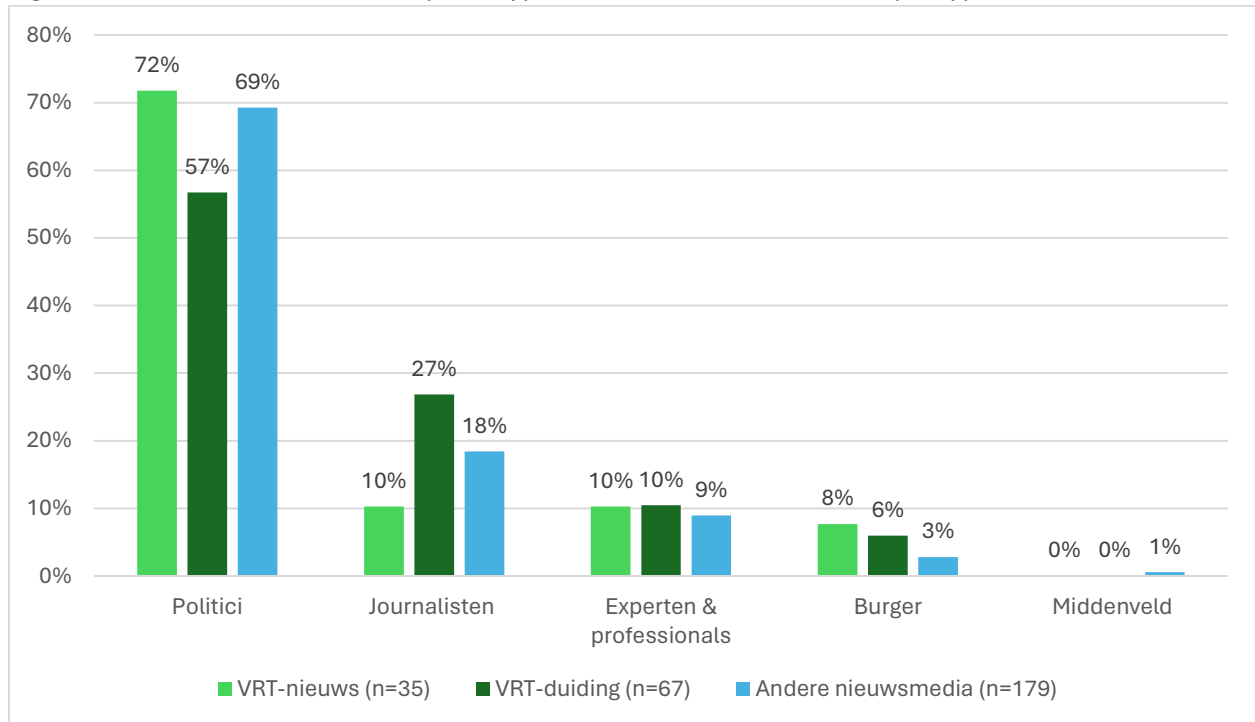
Het nieuws over Van Quickenborne is het meest negatief voor de betrokkene op VRT-nieuws, het minst negatief op VRT-duiding, de andere nieuwsmedia zitten daar tussenin. Het positieve nieuws is heel beperkt op elk van de drie nieuwstypes. Opvallend is toch ook het grote aandeel nieuwsitems dat onze codeurs als neutraal of gemengd beoordeelden. Gezien de betrokkene zelf vaak aan het woord komt, kan hij vaak zijn eigen standpunt en eigen visie brengen, en dat leidt tot een meer gemengd en minder louter negatief beeld.

3.4. Siegfried Bracke

1. Wie spreekt?

Ook voor de casus omtrent Siegfried Bracke en de discussie omtrent zijn pensioenbonus als Kamervoorzitter bekijken we in eerste instantie welke actoren het woord krijgen. Figuur 3.7 toont meteen hoe deze zaak redelijk gelijklopend is aan de andere casussen in het aan bod laten komen van actoren die de zaak duiden en/of hun mening er over geven. Het gaat weer in belangrijke mate om politici. Verder zijn deze keer ook de journalisten meer prominent aanwezig als commentatoren. Experts zoals filosofen, academici,... geven slechts zelden duiding bij de casus. Actoren uit het middenveld komen zo goed als niet aan bod. Opmerkelijker is dat ook actoren uit overheidsinstellingen zoals ambtenaren helemaal niet aan bod kwamen, opvallend aangezien de casus ook draaide rond de pensioenbonus van ambtenaren. Al bij al zijn de verschillen tussen de drie nieuwstypes klein.

Figuur 3.7. Aantal keren dat een bepaald type actor aan het woord kwam, per type medium (N=281)

Tabel 3.14 hieronder vat de top-5 van de sprekende actoren in de drie types nieuws, en ook in deze tabel geeft de kleur aan of de actor vooral kritiek (rood) dan wel steun (groen) geeft, of eerder neutraal/gemengd is (oranje). In 'andere nieuwsmedia' komt vooral Siegfried Bracke zelf heel prominent aan bod (70 keer in totaal). Dit is minder het geval op de twee types van VRT-berichtgeving. Het is wel zo dat Siegfried Bracke vrijwillig besloot geen VRT-journalisten te woord te staan en niet naar de VRT wilde komen voor interviews. De grootste criticasters in deze casus zijn Peter De Roover (N-VA) en Raoul Hedebouw van PVDA, ook Barbara Pas van Vlaams Belang mag haar zeg doen. In de pensioenkwestie ligt er ook een sterke nadruk op de petitie die PVDA opstelde voor de terugbetaling van de 'graaipensioenen', waarop Bracke vervolgens een klacht indiende. Verder is Peter de Roover, fractieleider voor N-VA in de kamer, een centrale actor in deze casus. Siegfried Bracke was vroeger een kopstuk van die partij, vandaar de prominente rol van Peter De Roover—die zich overigens sterk van

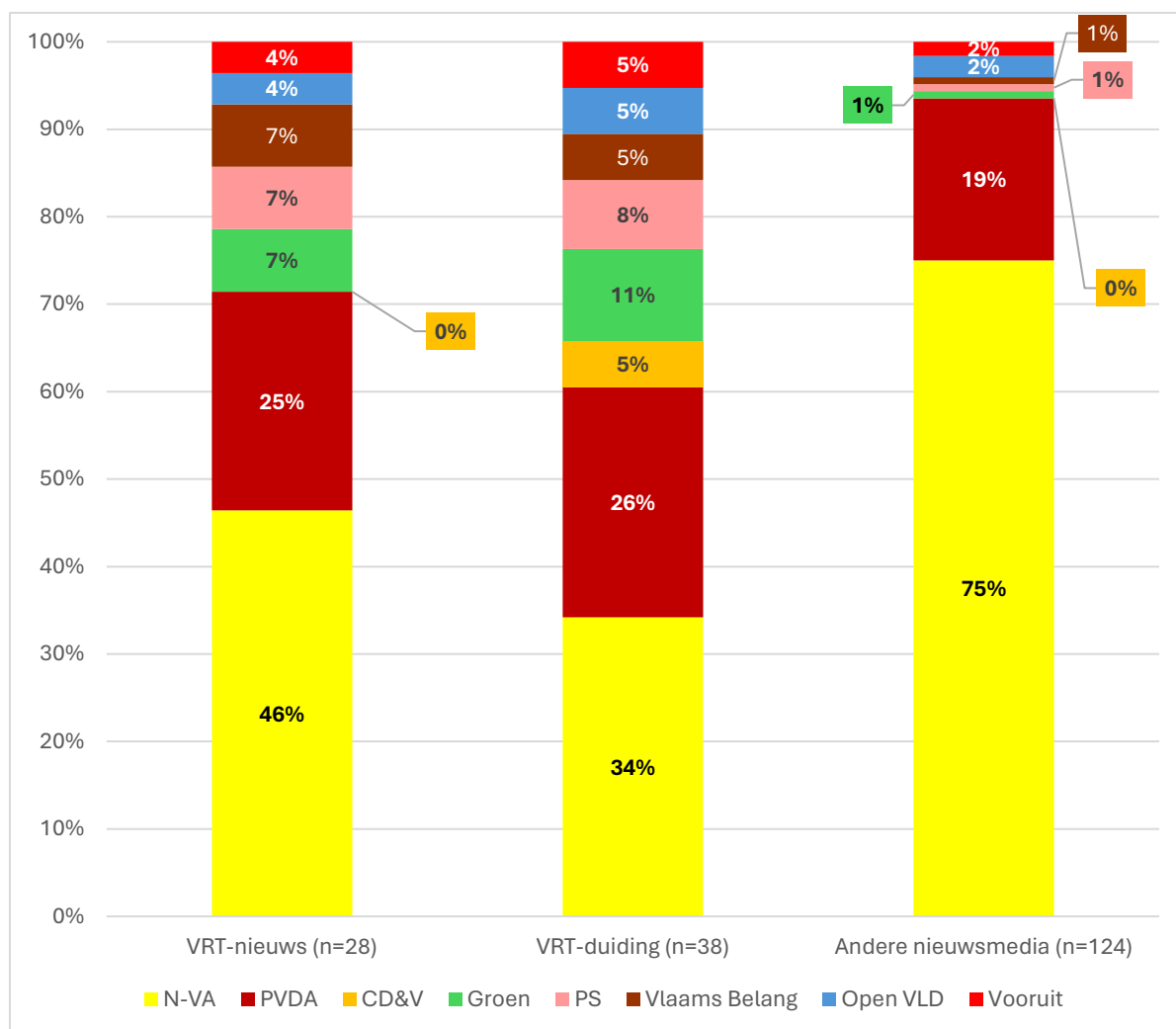
Bracke distantieerde. Hij gaf immers voornamelijk kritiek op Bracke. Isolde Van den Eynde buigt zich als politiek journalist/analist bij Het Laatste Nieuws ook meermaals over deze zaak. In analyse- of opiniestukken toont ze zich ook kritisch voor andere politici in deze casus en heeft ze het over “een gratuite campagne” van de PVDA tegen Bracke (HLN, 19/09/2023).

Tabel 3.14.

VRT nieuws	VRT duiding	Andere Media
Siegfried Bracke (5)	Peter De Roover (7)	Siegfried Bracke (70)
Peter De Roover (5)	Raoul Hedebouw (6)	Raoul Hedebouw (19)
Raoul Hedebouw (3)	Ivan De Vadder (3)	Peter De Roover (10)
Pieter-Jan Desmedt (2)	Pieter-jan De Smet (3)	Bart De Wever (9)
Barbara Pas (2)	Barbara Pas (2)	Isolde Van Den Eynde (5)

In Figuur 3.8 wordt gevat welke politici van welke partijen aan bod komen. In elk van de drie types nieuws komt opnieuw de partij waar de centrale actor toe behoorde, de N-VA, ruimschoots het meest aan bod. Deze wordt dit maal sterk gevolgd door PVDA. Dat is toch opvallend, want PVDA krijgt in een normale nieuwsdag helemaal niet zo veel aandacht. Dat hangt natuurlijk samen met de prominente rol die de partij speelde bij het aankaarten van deze zaak. De drie nieuwstypes ruimen in min of meer dezelfde mate baan voor deze twee partijen maar het valt wel op dat de beide VRT-types een veel ruimer pallet van partijen aan het woord laten. De partijpolitieke diversiteit is dus bij deze nieuwsbrengrers groter.

Figuur 3.8 Verdeling van politici die aan bod komen, per type medium (n=190)

2. Wat wordt er gezegd?

Het blijkt opnieuw dat de verdeling van de berichtgeving over verschillende media redelijk consistent is. Tabel 3.15 toont het percentage van de betrokken actoren dat kritiek, steun of een combinatie van beide uit. Het is niet verwonderlijk dat Sigfried Bracke in alle media voornamelijk kritiek ontvangt.

Tabel 3.15 Verdeling standpunten van actoren die niet Bracke zelf zijn, per type medium

	VRT nieuws (n=30)	VRT-duiding (n=67)	Andere nieuwsmedia (n=112)
Kritiek	63%	52%	62%
Gemengd	21%	17%	15%
Neutraal	3%	23%	5%
Steun	13%	9%	18%

Als we de inhoud van de kritiek ten aanzien van Siegfried Bracke over alle media bekijken (zie tabel 3.16) valt op dat in andere media deze iets gelijkmatiger verdeeld is dan bij VRT. Hoewel bij VRT-uidingsprogramma's ook een goede verdeling te zien is, ligt bij actoren in VRT Nieuws de nadruk sterk op het feit dat de hoge (extra) pensioenen niet legaal waren.

Tabel 3.16 *Verdeling argumenten die wijzen op kritiek per type medium (casus Bracke) (1 actor kan meerdere argumenten van kritiek aanhalen)*

	VRT nieuws (n=48)	VRT duiding (n=11)	Andere nieuwsmedia (n=23)
Onethisch	33%	32%	21%
Niet legaal	50%	29%	21%
Beschadigt partij/politiek	0%	21%	17%
Wil niet terugbetalen	7%	11%	23%
Klacht tegen heksenjacht incorrect	6%	5%	15%
Bracke was niet eerlijk	6%	3%	4%

Bij een kwalitatieve analyse van de items valt op dat er een sterke nadruk ligt op de onwettige karakter van de pensioenbonussen. Dit wordt benadrukt door de verantwoordelijkheid van politici, vooral voormalige Kamervoorzitters, voor het pensioenreglement, waarbij zij verwacht worden te weten dat hun handelingen in strijd waren met de wet. Daarnaast wordt de aandacht gevestigd op het omzeilen van wettelijke bepalingen en het bedenken van systemen om de wet te overtreden. Zo gaf VRT-journalist Ivan De Vadder mee in een artikel: *“Eigenlijk moet je vaststellen dat twee van de hoogste burgers van het land en ook een aantal hoge ambtenaren iets onwettigs hebben gedaan”* (VRT NWS, 02/03/2023).

Bovendien wordt het gedrag van de betrokken politici met betrekking tot het ontvangen van pensioenbonussen sterk ethisch veroordeeld in de berichtgeving. Er is kritiek op het gebrek aan een deontologisch kompas en het ontbreken van ethisch correct gedrag (of het nu legaal is of niet), waarbij politici worden bestempeld als "graaiers", "poenschepper" en er wordt verwezen naar eerdere schandalen. Dit kwam naar voor door bijvoorbeeld de uitspraak van journalist Ivan De Vadder: *“Het is laakbaar gedrag, de vraag is of het ook fraude is.”* (VRTNWS, 02/03/2023).

In andere nieuwsmedia, zoals wat Pieter-Jan Desmedt zei in Terzake, zien we vaak kritiek terugkomen op het feit dat Bracke de pensioenen niet wil terugbetalen: *“Er is geen enkele indicatie of hij het bedrag terug zal betalen. Daar groeien de ergernissen over de positie van Siegfried Bracke.”* (Terzake, 29/03/2023). Tot slot, was ook het feit dat Siegfried Bracke PVDA heeft aangeklaagd voor de petitie die ze opstartte reden tot kritiek. Zo stelde ‘partijgenoot’ Peter De Roover: *“Dit is een democraat onwaardig om PVDA zo de mond te snoeren”* (Villa Politica, 21/09/23).

Naast de kritiek, kreeg Siegfried Bracke in beperkte mate ook steun. Dit betekent dat we de kwantitatieve data in tabel 3.17 met de nodige voorzichtigheid moeten interpreteren.

Tabel 3.17. Verdeling soort steun, per type medium

	VRT nieuws (n=3)	VRT duiding (n= 13)	Andere Media (n=28)
Wisten het niet	0	4	2
Ze zijn niet de enigen	0	0	2
Het is legaal	3	9	25

Eigenlijk is er één belangrijk argument ter verdediging: wat hij doet is legaal. Zo wordt gewezen op de legaliteit van de pensioenbonussen zoals goedgekeurd door het parlement. De econoom Stijn Baert verwoordde het zo: *“Wat Bracke doet is niet “oneerbaar”, hij maakt gewoon gebruik van het systeem.”* (De Standaard, 21/09/23). Andere items benadrukken ook het feit dat Bracke zich niet bewust was van het feit dat de bonussen illegaal waren. CD&V minister Vincent van Peteghem steunde Bracke en bij uitbreiding alle politici die een pensioenbonus kregen door te stellen: *“Ik ben er van overtuigd dat die politici en ambtenaren niet wisten dat het systeem op die manier gebeurden.”* (De Afspraak, 03/03/2023). De steun kwam hier dus zeker niet enkel vanuit de kanten van de eigen partij, N-VA. Er wordt ook kritiek geuit op het publiekelijk veroordelen van deze politici, terwijl soortgelijke praktijken elders ook plaatsvinden. Zo zei Isolde Van den Eynde, journalist Het Laatste Nieuws: *“Er is niet minder politieke gulzigheid in Brussel. Vlaamse media hebben er gewoon minder oog voor”* (Het Laatste Nieuws, 23/05/2023).

Siegfried Bracke als actor

Hoe vaak krijgt Bracke zelf de kans om zich uit te spreken of te verdedigen in de zaak? Als Siegfried Bracke vaak in de media verschijnt, suggereert dit dat hij waarschijnlijk invloed heeft op hoe nieuws over hem wordt geschreven. We zien dat Siegfried Bracke in verhouding het vaakst aan het woord komt in andere media dan in programma's van VRT, in VRT nieuws komt hij af en toe aan bod, maar in duiding bijna niet. Dit is vooral een gevolg van de weigering van Siegfried Bracke, een voormalig medewerker van de openbare omroep, om VRT-journalisten te woord te staan. Daarom kunnen we verder ook geen uitspraken doen over zijn rol in de VRT-programma's. Als we kijken naar de uitspraken van Bracke die de media halen, springen twee zaken eruit. Ten eerste, benadrukt hij dat de pensioenbonussen legaal waren en, ten tweede bekritiseert hij de "heksenjacht" die tegen hem wordt gevoerd.

Tabel 3.18 Verdeling uitspraken Siegfried Bracke zelf, per type medium

	VRT-nieuws (n=5)	VRT-duiding (n=1)	Andere nieuwsmedia (n=110)
Kritiek op heksenjacht	40%	100%	56%
Toegeeft, maar zegt dat het legaal is	40%	0%	69%
Extra uitleg	0%	0%	21%
Ontkent of minimaliseert	20%	0%	11%
Excuseert	0%	0%	0%

Leesvoorbeeld: In 56% van de gevallen dat Bracke als actor voorkomt in andere nieuwsmedia (en dat was 110 keer) geeft hij kritiek op de heksenjacht.

Steun en kritiek op andere actoren

Naast Bracke krijgen uiteraard ook andere actoren kritiek. Zo is er de kritiek op de politiek in het algemeen die voortkomt uit deze casus en meer bepaald het gebrek aan transparantie en controle over politieke privileges die politici zichzelf toekennen. Daarnaast wordt er een oproep gedaan voor meer publiek debat en betrokkenheid bij politieke besluitvorming en wordt de noodzaak van politieke vernieuwing benadrukt. Dit is sterker het geval op VRT (44 keer, 42% van de kritiek op actoren die niet Bracke zijn) dan bij andere nieuwsmedia (20 keer of 11%). Deze kritiek van politieke vernieuwing strekt zich uit tot de Vivaldi regering, met verwijzing naar het regeerakkoord waarin politieke vernieuwing was beloofd. Hoewel Van Quickenborne ook zorgde voor kritiek op de Open VLD is dit voor de N-VA niet het geval (slechts 1 keer).

Herman De Croo, die ook een gelijkaardige rol speelde in de zaak, ontvangt beduidend minder kritiek en krijgt vooral minder kritiek in het nieuws en de duiding van VRT. Herman De Croo krijgt zelfs steunbetuigingen, vooral voor zijn snelle terugbetaling van de pensioenen. Andere actoren die af en toe steun krijgen zijn de huidige regering voor hun inspanningen om iets aan de te hoge pensioenen voor politici te doen, en de PVDA, voor haar rol in deze zaak.

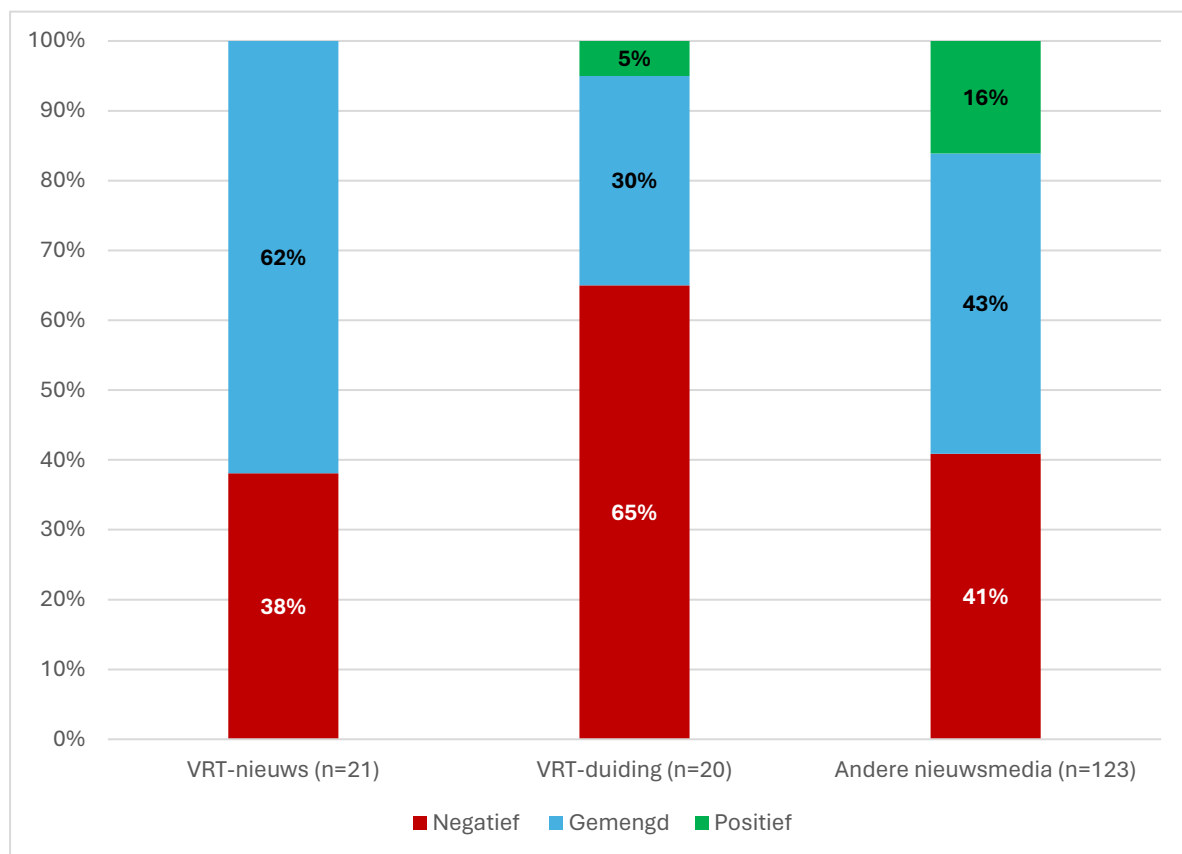
3. Wie zegt wat?

We hebben opnieuw niet genoeg waarnemingen om echt een kwantitatieve analyse te maken van welke politici van welke partijen nu net kritiek of steun geven, zeker niet bij VRT. Opvallend is dat de meeste kritiek op Siegfried Bracke in deze casus kwam vanuit de hoek van N-VA zelf, de partij waar Bracke toe behoorde toen hij zijn politiek mandaat vervulde. Verder blijkt ook de PVDA een belangrijke actor die zeer kritisch staat tegenover Bracke. Sporadisch geven ook politici van andere partijen zoals Vlaams Belang, Open VLD en Groen kritiek. Steun voor Bracke bij politici en partijen is er nauwelijks. Naast een paar tussenkomsten van N-VA politici ter verdediging, is er soms sprake van politici die meer algemeen niet vinden dat de pensioenbonussen onwettig zijn.

4. Goed of slecht nieuws voor wie?

Als we het nieuwsitem in zijn geheel beschouwen is de berichtgeving dan positief of negatief vanuit het perspectief vanuit Siegfried Bracke als centrale actor? Vooreerst blijkt dat er vaak sprake is van een gemengd nieuws met zowel steun als kritiek voor Bracke, maar er was ook een aanzienlijke hoeveelheid van puur negatieve berichtgeving. Er wordt vaak verwezen naar symbolische graaiers of graaipensioenen die de hele politiek in diskrediet brengen. De positieve categorie was opnieuw het kleinst in alle media, bij VRT nieuws zelfs onbestaand. Opvallend is dat duidingsprogramma's van de VRT ook iets vaker negatief waren over het incident. Dit heeft allicht te maken met het feit dat de centrale actor zelf niet in deze programma's aan het woord kwam én dat N-VA'ers weinig behoefte voelden hun partijgenoot te verdedigen. Uit kwalitatieve analyse blijkt dat de berichtgeving over de zaak vaak uiteenloopt van het verstrekken van feitelijke informatie tot het uiten van sterke meningen over het gedrag van Bracke en de bredere implicaties voor het politieke landschap.

Figuur 3.9. Verdeling van de toon van het item per medium (n=164)

3.5. Vergelijkende conclusie

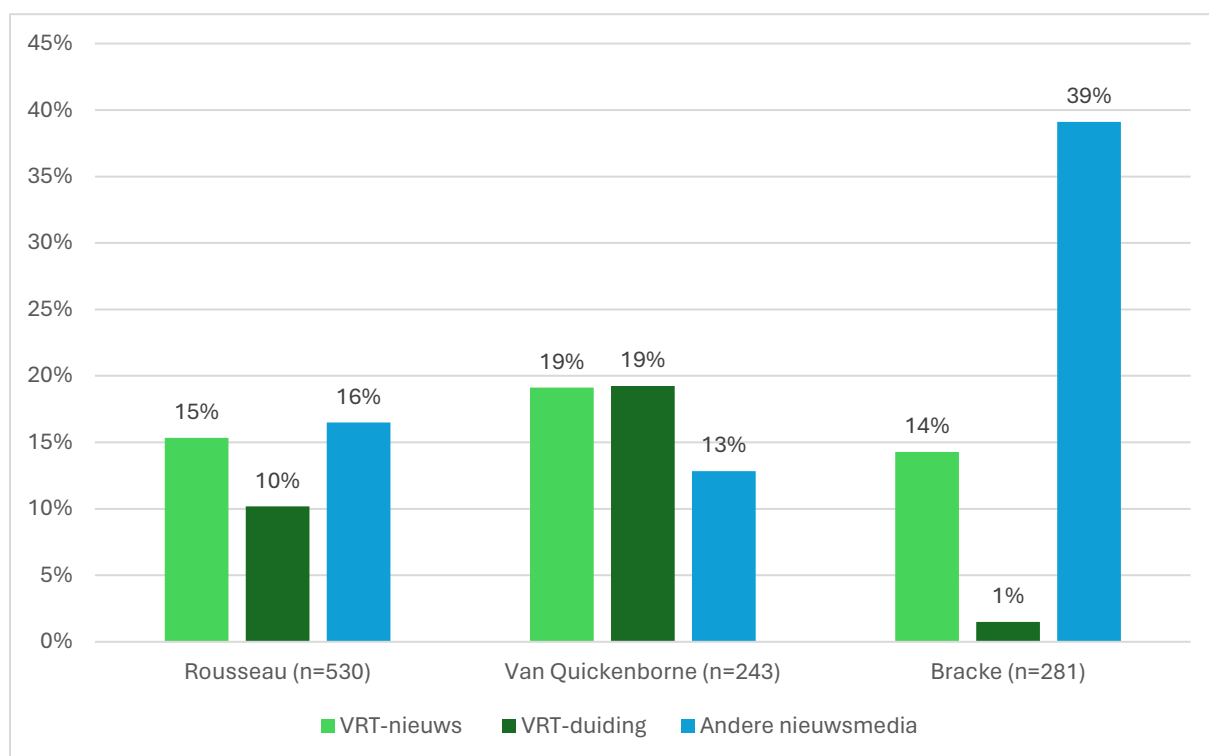
Na de diepgaande analyse van de drie bestudeerde casussen, is het relevant om de vergelijking te maken in de manier waarop de betrokken centrale actoren werden voorgesteld in de media, en welke andere personen ook aan het woord komen. Om te starten valt het op dat de casus omtrent de uitspraken van Conner Rousseau meer onder de aandacht kwam dan de andere twee casussen. Daarnaast gaf de selectie van de nieuwsitems ons inzicht in de mate waarin niet enkel de casus maar ook de (ex-)politicus aan bod kwam in het nieuws (zie tabel 3.1). Bracke kwam, als gepensioneerd politicus, nog weinig in het nieuws, maar wanneer dit wel zo was, werd er meestal (terloops) verwezen naar de pensioenbonussen. Rousseau en Van Quickenborne kwamen in de bestudeerde periode uit 2023 beide vele malen in het nieuws, maar bij Van Quickenborne ging het minder om het plasincident, dan dat het bij Rousseau om de Roma-uitspraken ging.

Wie mag er spreken?

In Figuur 3.7 valt het op dat in alle casussen, de centrale actor in grote mate aan bod kwam om zichzelf te verantwoorden. Dit was over alle media heen te zien, en bij de drie ‘schandalen’ die we belichtten. Dat betekent dat wanneer journalisten over een controversiële zaak berichten, zij steeds de centrale actor in het verhaal zichzelf laten verdedigen of zijn standpunt aan bod laten komen. Dat zien we ook over alle media heen, in alle casussen heen, dat de actor dit effectief doet. Verontschuldigen aanbieden en de gebeurtenissen proberen duiden, is iets wat in elke case, hoe verschillend deze ook is van de andere, zichtbaar is. Het valt wel op dat in de zaak Bracke er een grote kloof gaapt tussen de positie van de centrale actor in VRT-duiding en andere (veelal geschreven) media. In de duidingsprogramma’s werd over maar niet met Siegfried Bracke gesproken. Dit lijkt vooral een gevolg van de vertroebelde relatie tussen Bracke en de VRT en zijn keuze om geen interviews te geven aan de openbare omroep. De afwezigheid van politici in nieuwsprogramma’s is dan ook niet altijd een gevolg van redactionele keuzes.

Daarnaast hebben we belicht in welke mate politici van de verschillende partijen aan bod komen. (zie figuur 3.2, 3.5 en 3.8.). In elke casus komt de partij van de centrale actor het meest aan bod. Dat is logisch. Vervolgens lijken de radicale oppositiepartijen een rol te spelen. Bij de casus Rousseau speelt Vlaams Belang, en dan voornamelijk Tom Van Grieken een prominente rol. Mogelijk omdat zij aanzien worden als issue-owner op dit thema? Als het gaat om de vraag of de uitspraken van Rousseau al dan niet racistisch zijn, lijkt de mening van Vlaams Belang interessant om toe te voegen aan het debat. Bij de casus omtrent de pensioenbonussen komt PVDA, een partij die zelden nieuws-aandacht krijgt, hier als tweede meest prominente partij naar voor (na de N-VA). Hier gaat het allicht om meer dan het thema pensioenen, maar om de strijd van de links-radicalen partij voor een lagere vergoeding voor politici. De PVDA heeft op dit vlak een ‘zuivere’ reputatie die toelaat dat ze de ‘zelfbediening’ door andere partijen kan aanklagen. Bij het plasincident rond de vrienden van Vincent Van Quickenborne, waar geen eenduidig issue aan kan worden gelinkt, valt het op dat naast de koploper Open VLD, politici van verschillende partijen betrokken worden. Meer algemeen stellen we vast dat de VRT-media meer dan andere media een breder palet aan politici van verschillende strekkingen aan het woord laten.

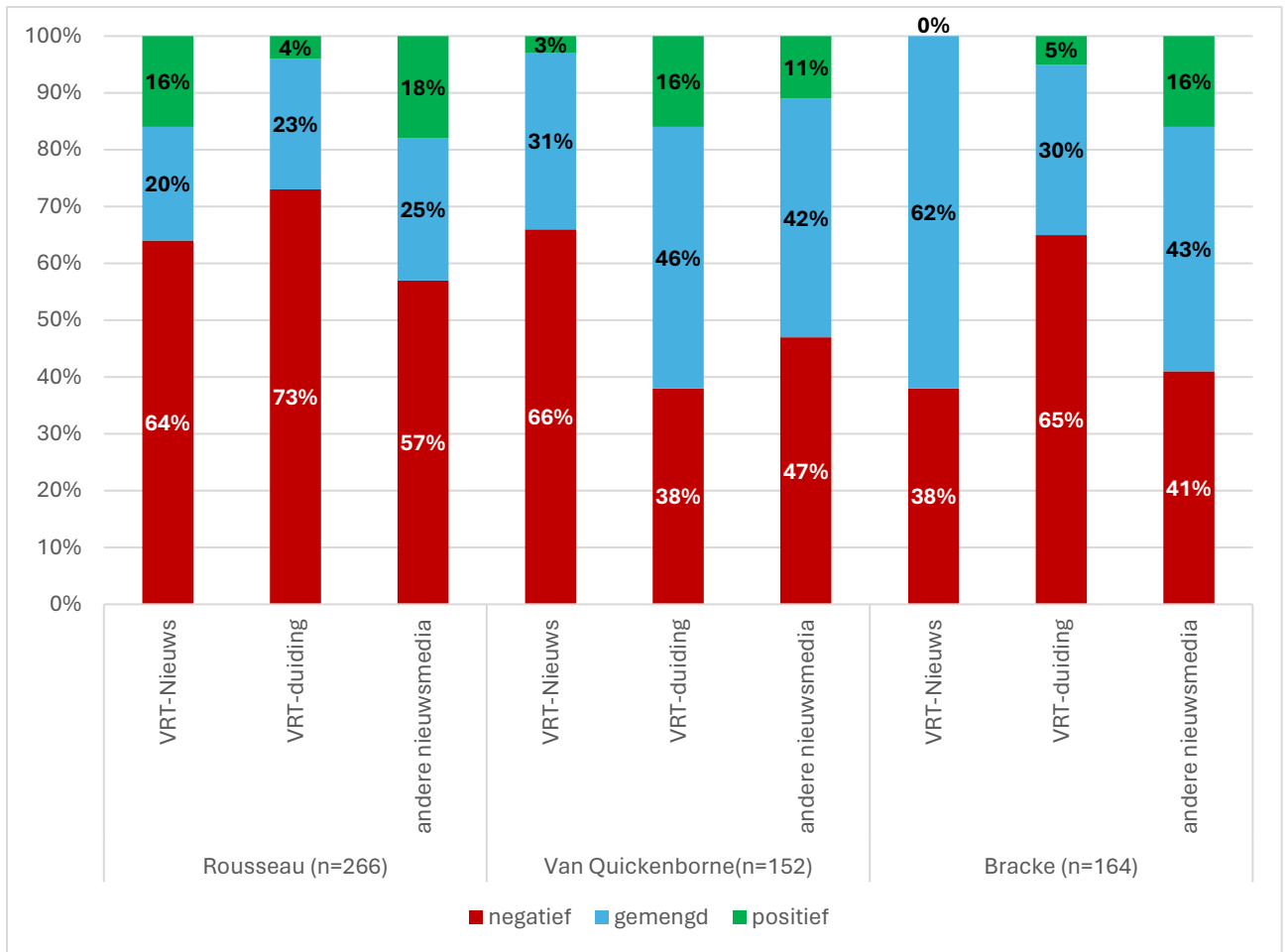
Figuur 3.10 Verdeling van percentage waarin de centrale actor zelf actor was/aan het woord was, per medium en per casus

Toon van de nieuwsitems

Over het algemeen zien we over de drie casussen heen dat de (ex-)politici heel wat kritiek kregen in de nieuwsmedia over de gebeurtenissen van 2023, te zien in tabel 3.8. De toon van de nieuwsitems was voornamelijk negatief of gemengd, maar zelden eenduidig positief. De 'kritiek' categorie was dan ook in alle casussen en over alle nieuwsmedia heen de grootste categorie. Op dat vlak worden de politici van iedere partij ongeveer gelijk behandeld. Is de VRT daarbij meer of minder streng of kritisch dan de andere media? De vraag is niet eenduidig te beantwoorden, maar de VRT is zeker niet minder streng dan de doorsnede van de andere Vlaamse media. In de casus over Rousseau en Bracke waren de duidingsprogramma's het meest nadelig voor de centrale actor. In de casus Van Quickenborne is dat het VRT-journaal. Bovendien opende het VRT-journaal tweemaal zijn 19u nieuwsuitzending (op 4 en 5 september) met het zogenaamde plasincident en zette op die manier de minister mee onder druk. De VRT lijkt als openbare omroep dus niet 'terughoudender' dan de andere media om een politicus in opspraak kritisch aan te pakken.

Figuur 3.11. Verdeling van toon van het item per medium en per casus

4. Conclusie

In dit onderzoek naar de berichtgeving van de VRT in 2023 vanuit het perspectief van onpartijdigheid gingen we uitgebreid in op de nieuwsberichtgeving in de 19u journaals, de duidingsprogramma's van de VRT en meer in de diepte op drie cases waarbij we de VRT-berichtgeving met die van een hele resem andere media vergelijken. Wat blijkt daar uit?

Onze analyse van de journaals op VRT en VTM en van duidingsprogramma's op VRT in 2023 levert een aantal resultaten op die grotendeels overeenstemmen met onze eerdere rapporten. De zogenaamde machtslogica domineerde opnieuw de berichtgeving. De Vlaamse nieuwsmedia hebben net als de voorbije jaren een sterke focus op het beleid en op politici met een uitvoerend mandaat. Vlaamse en federale ministers gaan met het leeuwendeel van de aandacht lopen, met premier Alexander De Croo duidelijk op kop. Daarnaast nemen ook de partijvoorzitters, meer nog dan de voorbije jaren, een belangrijke plaats in nieuws- en duidingsprogramma's.

Opvallend is wel dat de twee radicale partijen die op alle niveaus in de oppositie zaten (PVDA en Vlaams Belang), meer aan bod kwamen dan in de voorbije jaren. Op VRT verdubbelt het aandeel van deze partijen in het nieuws (Vlaams Belang van 1,6% naar 3,2% en PVDA van 0,7% naar 1,4%). Op VTM stijgt ook de aandacht voor het Vlaams Belang (van 1% naar 2,3%), maar blijft ze iets lager dan op VRT, terwijl de spreektijd voor PVDA politici onder 1% blijft. In de duidingsprogramma's van VRT steeg de spreektijd voor Vlaams Belang politici van 4% in 2022 naar bijna 7% in 2023. De PVDA zag haar spreektijd licht toenemen tot 3%. Kortom, de aandacht voor deze 'zuivere' oppositiepartijen blijft erg laag vanuit een electorale logica, maar de ondervertegenwoordiging is minder uitgesproken dan de voorbije jaren. Het zou kunnen dat de aankomende verkiezingen, en de stijgende positie in de peilingen, een rol spelen. Het is ook mogelijk dat de vele politieke controverses die de Vlaamse politiek teisterden in het voordeel waren van deze radicale oppositiepartijen. De analyse van onze casussen toonde aan dat Vlaams Belang frequent werd opgevoerd naar aanleiding van de racistische uitspraken van Conner Rousseau en de PVDA prominent in beeld kwam naar aanleiding van de pensioenbonus van ondermeer Siegfried Bracke.

Meer algemeen stellen we opnieuw vast dat de duidingsprogramma's minder een machtslogica volgen, en de dominantie van partijen die in de meerderheid zitten, iets kleiner is. De onmiddellijke actualiteit dringt zich in deze programma's wat minder op, en dat vertaalt zich in een meer divers palet van gasten die hun mening en analyse kunnen geven. Geen enkele gast sprak meer dan 1,2% van de tijd, gemeten over alle duidingsprogramma's heen. Het blijft wel opvallend dat het vooral politici zijn, ministers en partijvoorzitters, die veruit het meeste spreektijd krijgen. Het aandeel van andere gasten, zoals experts of vertegenwoordigers uit het middenveld, blijft eerder bescheiden.

In 2023 waren er meerdere politieke controverses en schandalen die politici in opspraak brachten en het beeld van de politiek in het algemeen weinig goed hebben gedaan. We selecteerden daaruit drie casussen met drie verschillende politici en die telkens tot een (kleine) mediastorm hebben geleid. De analyse van deze casussen gaf aan dat de Vlaamse media kritisch waren voor deze politici, maar tegelijk de kans gaven aan de politici om zich te verdedigen, wat dan ook vaak resulteerde in 'gemengde' berichtgeving. De VRT was in zijn berichtgeving en in zijn duiding zeker niet milder voor deze politici. Deze bevinding sluit aan bij onze vorige rapporten waarin we 'gewone' beleidskasussen analyseerden, maar eveneens vaststelden dat de vele aandacht voor politici van de meerderheid vooral vanuit een kritische invalshoek gebeurt. Er is ruim meer aandacht voor de regeringen, maar vaak neemt die

aandacht de vorm aan van kritiek en is het dus negatieve aandacht. Verder viel op dat de VRT-berichtgeving in de drie casussen niet wezenlijk afwijkt van de gemiddelde berichtgeving in de andere media. De VRT laat veelal een iets breder pallet aan partijen aan bod dan de doornsede van de andere media.

Tot slot, stellen we opnieuw de grote gelijkenissen vast tussen de nieuwsuitzendingen van VRT en VTM. VRT laat grotendeels dezelfde partijen en politici aan het woord dan VTM; beide zenders gaven de meeste spreektijd aan Open Vld en de premier, en het minste aan politici van de PVDA. Al waren er dit jaar wel iets meer verschillen tussen beide zenders dan de voorbije jaren. Zo gaf VTM beduidend meer aandacht aan Vooruit, en met name aan Conner Rousseau. Niet enkel de vermeend racistische uitspraken en zijn ontslag, maar ook de controverse rond zijn geaardheid en onderzoeken naar mogelijk grensoverschrijdend gedrag, krijgen beduidend meer aandacht op VTM. Wat opnieuw bewijst dat de media-aandacht voor toppolitici vaak meer vloek is dan zegen.

Bijlage 1: Codeboek ENA (televisienieuws, duiding)

CODEBOEK TV: VARIABELEN

Gegevens per nieuwsuitzending (kader bovenaan = hoofdkader)

De gegevens in het hoofdkader bovenaan zijn identiek voor elk nieuwsitem van de desbetreffende nieuwsuitzending. Enkel de laatste twee cijfers van de variabele *Codenummer* variëren (zelf manueel aan te passen per nieuwsitem; zie 'Handleiding codeboek TV').

Hoofdpunten (90 achteraan codenummer) zijn geen afzonderlijk te coderen item. Wel codeer je in het kort (bv. regenweer houdt aan) de hoofdpunten in de witte kader bovenaan bij Hoofdpunt 1 tot en met Hoofdpunt 5.

Autonummering

Niet aanpassen. Wordt automatisch berekend door Access.

Codenummer

Numerieke waarde

Het codenummer bevat altijd 9 cijfers, bijvoorbeeld: 123130104

- Cijfer 1: 1 = VTM, 2 = VRT, 3 = Terzake, 4 = De Afspraak, 6 = De Zevende Dag, 7 = Villa Politica
- Cijfer 2 en 3: Jaartal (bv. 23 voor 2023)
- Cijfer 4 en 5: Dag (bv. 02 voor het tweede van de maand, 13 voor de dertiende van de maand,...)
- Cijfer 6 en 7: Maand (bv. 01 voor januari)
- Cijfer 8 en 9: Itemnummer (bv. 04 voor het vierde item)

Het cijfer 90 wijst op de hoofdpunten die niet als nieuwsitem worden gecodeerd

Codeur

Niet aanpassen.

Datum

Datumwaarde

Vul de datum in **van de uitzending** die je aan het coderen bent (niet de datum van vandaag), aan de hand van de datumwijzer of voer het manueel in volgens: DD/MM/JJJJ

Medium

Keuzelijst

VRT of VTM	
Aantal items	Numerieke waarde
Vul het totaal aantal items van de desbetreffende uitzending in (gemakkelijk af te lezen van het aantal beeldbestanden). De hoofdpunten (90) worden niet als afzonderlijk item beschouwd en worden dus niet bij het <i>aantal items</i> meegerekend.	
Hoofdpunten	Tekstwaarde
Vermeld kort en bondig waarover het hoofdpunt gaat (volzinnen niet noodzakelijk). Als de hoofdpunten (90) niet beschikbaar zijn, vul je deze niet in.	
Gegevens per nieuwsitem	
Item	Numerieke waarde
Volgorde van het nieuwsitem in de uitzending. Bijvoorbeeld 1 voor het eerste nieuwsitem, 15 voor het vijftiende nieuwsitem. De hoofdpunten (90) worden niet afzonderlijk gecodeerd. Lees dit cijfer af van de beeldbestanden, baseer je je dus altijd op het bestand. De variabele <i>Item</i> moet overeenkomen met de laatste twee cijfers van de variabele <i>Codenummer</i>.	
Duurtijd item	Numerieke waarde
De lengte van het betreffende item, omgerekend in seconden. Bijvoorbeeld een nieuwsitem van één minuut en 40 seconden wordt dus 100.	
Naam journalist	Keuzelijst
Vul hier de naam in van de journalist die vermeld wordt als reportagemaker of verslaggever. De journalist kan vermeld worden door de nieuwslezer, of onderaan in beeld verschijnen. Als de naam niet expliciet vermeld wordt, dient deze niet ingevuld te worden. Journalisten, ook al komen ze aan het woord in de studio of als correspondent ter plaatse, worden hier gecodeerd, en niet als <i>actor</i>. Als de naam van de journalist niet in de keuzelijst voorkomt, voer je de naam manueel in. De nieuwslezer wordt niet gecodeerd.	
Mediabron	Keuzelijst
Vul de mediabron(nen) in waarop de journalist zich gebaseerd heeft, indien deze vermeld worden door de nieuwslezer of journalist. Ook beelden die van bijvoorbeeld YouTube, CNN, Al Jazeera,... komen, zonder expliciete vermelding (maar icoon is wel zichtbaar bovenaan in beeld), dienen hier gecodeerd te worden.	

Bijvoorbeeld: "Uit een onderzoek van De Standaard en Le Soir blijkt dat...": Bron: <i>De Standaard en Le Soir</i> "Herman Van Rompuy heeft via Twitter laten weten dat...": Bron: <i>Twitter</i> Als de mediabron niet in de keuzelijst voorkomt, voer je deze manueel in. Als een medium het onderwerp is van het nieuwsitem is het geen mediabron, maar een actor. Bijvoorbeeld: "Twitter heeft dit jaar dubbel zoveel leden dan vorig jaar". "De Standaard wordt vanaf nu uitgegeven in tabloid-formaat".	
Aankondiging of sport	Dichotome variabele
- Vink aan als het nieuwsitem een aankondiging is van een nieuwsitem dat later in de nieuwsuitzending behandeld zal worden. Bijvoorbeeld: "Later in deze nieuwsuitzending nemen we u mee naar het nieuwe museum in..." - Vink aan als het nieuwsitem een aankondiging is van een programma dat na de nieuwsuitzending uitgezonden zal worden. Bijvoorbeeld: "Na het nieuws kunt u kijken naar Terzake, waar de volgende onderwerpen behandeld zullen worden..." - Vink aan als het nieuwsitem zuiver over sport gaat. Bijvoorbeeld: verslag van een wedstrijd. Als het nieuwsitem over meer dan zuivere sport gaat (bv. management/politiek van sport, dopinggebruik, voorbereiding van de Olympische Spelen) wordt het aankondigingsvakje niet aangeduid, en wordt het nieuwsitem niet als zuivere sport aanzien. Als het nieuwsitem een aankondiging of sportblok betreft, moet de rest van de variabelen <u>niet gecodeerd</u> worden (het hoofdkader bovenaan uiteraard wel). Uitzondering: een sportitem dat bij de eerste vijf items zit: <u>wel coderen</u>	
Bij hoofdpunten	Dichotome variabele
Vink deze variabele aan als het nieuwsitem werd aangekondigd bij de hoofdpunten.	
Themabeschrijving	Tekstwaarde
Korte, bondige, feitelijke omschrijving van het thema van het nieuwsitem in een volzin. Meestal bevat de eerste zin van de nieuwslezer een bondige samenvatting van het nieuwsitem. Verzorg deze zin wat betreft spelling en inhoud. Een onderzoeker moet door jouw themabeschrijving een goed beeld krijgen waarover het nieuwsitem gaat, zonder de beelden erbij te zien. Geef dus zoveel mogelijk duidelijke en relevante informatie.	
Encyclopedie	Tekstwaarde
Vul de belangrijkste termen in die in het nieuwsitem vermeld worden: zelfstandige naamwoorden, synoniemen, kernwoorden, ... Richtlijn: 20 termen. Geen bijvoeglijke naamwoorden, of woorden zonder betekenis. Geen actoren of landen, want die worden afzonderlijk gecodeerd. Wel andere plaatsnamen bv. steden, continenten, ...	

Thema	Numerieke waarde
Zie: CODEBOEK TV: THEMA'S Vul de themacodes in die het meest aansluiten bij het nieuwsitem. Vul minimaal één themacode en maximaal drie themacodes in.	
Subthema	dichotome waarde
Zie: CODEBOEK TV: THEMA'S (te herkennen aan * in eerste kolom) Enkel bij themacodes 277, 302,305,307, 522, 601, 602, 611, 621, 631, 641, 701, 702, 703, 753, 793, 911, 912 en 913. Als in de variabele Thema één van bovenstaande themacodes wordt ingevoerd, komen één of meerdere dichotome variabelen (gele aanvinkvakjes) tevoorschijn. Ga voor elk van deze aanvinkvakjes na of ze al dan niet van toepassing zijn op het desbetreffende nieuwsitem.	
Land	Keuzelijst
Vul alle landen (en afgeleiden) in die vermeld worden in het nieuwsitem. Volledigheid is belangrijk. Bij nieuwsitems die over internationale zaken of continenten/groep landen gaan zonder dat er expliciet landen worden vermeld (bijvoorbeeld G20, VN, EU, de ruimte, Afrika, Afrikaanse landen,...), wordt <i>Internationaal</i> ingevuld in plaats van een landnaam. Er moet minstens één land ingevuld worden. Als er geen enkel land vermeld wordt, dan mag je ervan uit gaan dat het nieuwsitem over 'België' gaat. De landen moeten niet bij hun officiële naam vermeld worden in het nieuwsitem. Bijvoorbeeld: · "De Amerikanen" is voldoende om de <i>Verenigde Staten</i> in te vullen. · "De Belgische chocolade doet het goed" is voldoende om <i>België</i> in te vullen.	
Actor naam	Tekstwaarde
Zie: CODEBOEK ACTOREN Wat is een actor? - Persoon die aan het woord komt (anoniem of bij naam vermeld) - Persoon die vermeld wordt (bij naam) - Organisaties, bedrijven, instellingen,... (die verbaal vermeld worden) ACTOREN = - <u>Organisaties – bedrijven – instellingen</u> (= officiële groep van personen) die <u>vermeld</u> worden. <u>Ook partijen, overheidsbedrijven en –instellingen, rechtbanken, Europese instellingen, middenveldorganisaties, ngo's, terreurorganisaties, scholen, musea, ziekenhuizen, wetenschappelijke instellingen, (sport-)verenigingen, voetbalclubs, ...</u> Zie Codeboek Actoren voor een hele reeks voorbeelden	

- Personen die vermeld worden
- Personen die aan het woord komen
 - Als de persoon niet bij naam genoemd wordt, vul je *anoniem* in
- Bij anonieme personen (niet bij naam genoemd): enkel als zij aan het woord komen

GEEN ACTOREN =

- Landen. Deze worden namelijk bij de variabele *Land* gecodeerd.
- Interne journalisten van VRT of VTM als zij verslaggever/reportagemaker zijn van het desbetreffende nieuwsitem. Deze worden namelijk bij de variabele *Naam Journalist* gecodeerd. Nieuwslezers ook niet.
- Dieren
- Festivals
- Schepen of andere voertuigen, kerncentrales, satellieten
- Artificiële, fictieve figuren (bv. tekenfilmfiguren, robots, Jennifer Aniston als Rachel in Friends,...)

Vul de naam in van de actor. Wees hierbij zo volledig en specifiek mogelijk.

Een actor die binnen één nieuwsitem verschillende keren vermeld wordt of aan het woord komt, wordt slechts één keer gecodeerd binnen dat nieuwsitem.

In het codeformulier van Access kan tot 12 actoren opgegeven worden. Indien een nieuwsitem meer dan 12 actoren heeft, mag je in het volgende formulier de overige actoren invullen. Zorg ervoor dat je hetzelfde codenummer invult als in het voorgaande formulier, en bij Themabeschrijving 'idem' invult. De andere variabelen moeten niet nogmaals ingevuld worden.

Actor functie

Tekstwaarde

Vul de functie in die de actor heeft in het nieuwsitem.

Als de functie onderaan in beeld verschijnt, mag deze ingevuld worden.

Als de functie niet onderaan in beeld verschijnt, kan je een functie kiezen uit onderstaande lijst (het is niet verplicht een term uit deze lijst in te voeren):

Bezoeker/toeschouwer	Student	Kunstenaar	Bedrijf
Werkloze	Chauffeur/Piloot/Astronaut	Deelnemer event/spel	Gerecht
Familie slachtoffer	Patiënt	Ooggetuige	Sportvereniging
Gevangenisdirecteur	Woordvoerder	Familielid bekend persoon	Internationale organisatie
Eigenaar	Buitenlands Politicus	Royal	Recreatieve organisatie
Actievoerder	Expert	Leider jeugdbeweging	Wetenschappelijke instelling
Vluchteling	Politicus	Terrorist	Muziekgroep
Verpleegster	Celebrity	Directeur culturele instelling	Drukkingsgroep
Toerist	Zaakvoerder	Auteur	Primaire sector
Dierenverzorger	Betrokkene	Journalist	Overheid
Consument	Slachtoffer	Sporter	Culturele organisatie
Avonturier	Bedrijfsleider	Acteur	terreurorganisatie
Familielid crimineel	Politie	Religieus	Welzijns- en gezondheidsinstelling
Fan	Werknemer	Brandweer	Vakbond

Ouder	Militair	Hulpverlener	Politieke partij België
Buurtbewoner	Medicus	Werknemer	Politieke partij buitenland
Organisator	Advocaat	Arbeider	Internationaal orgaan
Int. Hoogwaardigheidsbekleeder	Ambtenaar	Politiek woordvoerder	Koepelorganisatie
Leraar	Bedrijfswoordvoerder	Man in de straat	Veiligheidsdienst
Directeur onderwijsinstelling	Vakbondsman	Crimineel	Religieuze organisatie
			Hulporganisatie
			Onderwijsinstelling
			Beroepsvereniging
			Omroep/Zender
			Tijdschrift
			Krant

Actor bron naam	Keuzelijst
Vul deze variabele in indien de actor een persoon is. Baseer je op hoe de naam van de actor <u>klinkt</u> (niet op de nationaliteit). <i>Belgisch</i>: alle Vlaamse/Nederlands of Frans klinkende namen Bijvoorbeeld: Van Stappen, De Ruycker, Couvreur, Jaspers, Bourgeois, Fillon, ... <i>Niet-Belgisch</i>: alle niet-Vlaams of niet-Frans klinkende namen Bijvoorbeeld: Di Rupo, Obama, Campbell, Bürger, Bin Laden, Trump, Lukaku, ... <i>Niet gekend</i>: als de naam van de actor niet vermeld werd (<i>anoniem</i>) Het is belangrijk dat je op een objectieve manier codeert, zonder voorkennis. Je baseert je dus enkel op de naam (en niet op de nationaliteit). Bijvoorbeeld: ook als weet je dat Elio Di Rupo een Belg is (= voorkennis), toch klinkt zijn naam Italiaans, dus <i>Niet-Belgisch</i>.	

Actor kleur	Keuzelijst
Vul deze variabele in indien de actor een persoon is. Baseer je op de <u>huidskleur</u> van de actor (niet nationaliteit). <i>Wit</i>: blanke personen Bijvoorbeeld: blanke Amerikanen, Oost-Europeanen, West-Europeanen, Australiërs,... <i>Niet-wit</i>: niet-blanke personen Bijvoorbeeld: Zuid-Europeanen, Afrikanen, Zuid-Amerikanen, Midden Oosten, Chinezen, ... <i>Niet in beeld</i>: als de persoon vermeld wordt, zonder in beeld te komen (ook al weet je hoe de persoon eruit ziet). Het is belangrijk dat je op een objectieve manier codeert, zonder voorkennis. Je baseert je dus enkel op wat je ziet in beeld. Bijvoorbeeld: - Ook al weet je dat Lukaku een Belg is (= voorkennis), toch is zijn huidskleur van het Afrikaanse type, dus <i>Niet-wit</i>. - Als Obama vermeld wordt, maar hij komt niet in beeld, duid je <i>Niet in beeld</i> aan, ook al weet je dat hij <i>Niet-wit</i> is van kleur.	

Actor geslacht	Keuzelijst
Vul deze variabele in indien de actor een persoon is.	

<i>Man of Vrouw</i>			
Actor taal			Keuzelijst
Vul deze variabele in indien de actor een persoon is en aan het woord komt. Vul de taal in van de quote van de actor (niet de nationaliteit). Indien twee of meerdere talen worden gesproken door dezelfde actor binnen één nieuwsitem beschouw je de actor als twee of meerdere actoren (een actorvariabele per taal). Volgende talen worden onderscheiden:			
Nederlands (Vlaams)	Spaans	Fins	Andere
Duits	Italiaans	Grieks	
Engels (Brits)	Portugees	Engels (Amerikaans)	
Nederlands (Hollands)	Scandinavische taal	Russisch	
Actor spreektijd			Numerieke waarde
Vul deze variabele in indien de actor een persoon is en aan het woord komt. Timen van de quote van de actor, omgerekend naar seconden. Als een actor binnen één nieuwsitem verschillende keren aan het woord komt, wordt de duur van de afzonderlijke quotes samengeteld. SMS/persbericht/Tweet/Facebookpost/... worden <u>niet</u> meegeteld als spreektijd.			
Actor handicap			Dichotome waarde
Vul deze variabele in indien de actor een persoon is. Vink aan als de actor een handicap vertoont, of als dit uit de context blijkt. Het is niet altijd gemakkelijk te bepalen of een actor al dan niet gehandicapt is. Richtlijnen: · Blijvende of langdurige handicaps, zowel fysiek als mentaal Er moeten duidelijke aanwijzingen zijn (bv. rolstoel, blindengeleidehond, doventaal, mongoloïde gelaatstrekken, ...) of het moet duidelijk uit de context blijken. · Niet: Gespeelde gehandicapten (minister Vande Lanotte die rolstoelbasket doet)			

CODEBOEK: THEMAVARIABLEN

POLITIEKE ORGANISATIE (structuur, systeem) (binnen- & buitenland)		
101	Politiek systeem	Hervormingen van de instellingen, veranderingen van staatsvorm, scheiding der machten, referendum, autonomie, separatisme, grondwet, staatsgreep ... NIET: verandering van kiessysteem, inhoudelijk beleid (bv. wetgeving over bepaalde thematiek)
102	Verdeling van bevoegdheden	Staatshervorming, communautaire discussies
103	Organisatie van politieke partijen en politieke bewegingen	Partijideologieën, portretten van politici, overzicht van carrières van politici, aanduiding voorzitter...
104	Organisatie van de regering	Ontslag, aantreden van ministers, ministerposten, staatssecretarissen Coalitiebesprekingen, afschaffen van kabinetten, ontslag van adviseurs
105	Algemene beleidsverklaring	Regeerakkoord en nota van formateur, kerstakkoord, septemberverklaring,
106	Organisatie van het parlement	Zetelverdeling, parlementsvoorzitter, Kamer, Senaat,...
107	Organisatie van de administratie	Algemene administratieve hervormingen. decentralisatie (bv. van districten), statuut van de ambtenaar, openbaarheid van bestuur, e-government, ombudsman van de overheid. NIET: onderwijs, overheidsbedrijven.
108	Organisatie van lokale besturen en provincies	Aanstellen/ontslag van burgemeester, schepenen, wissel, gemeenteraad, ontbinding van coalitie
109	Relaties federale, regionale en provinciale overheden, lokale besturen	Belangenconflicten, bevoegdheidendiscussies
110	Organisatie van belangenverenigingen	Organisatie van vakbonden, middenveldorganisaties (bv. Unizo, Boerenbond, ABVV, ACV,...) NIET: acties (betogingen, manifestaties, stakingen,...) van belangenverenigingen; voor acties: vul themacode in voor dewelke ze actie voeren
111	Politieke cultuur / ethische politiek	Politieke moraal ("kan dit wel; is dit politiek ethisch verantwoord?"), depolitisering, politieke verantwoordelijkheid, politieke vernieuwing, politieke cumulatie, lonen ministers en parlementairen, politieke comebacks, dienstbetoon, overlopers, ontslagen, partijfinanciering
112	Corruptie door politici of administratie	Als machtspositie misbruikt wordt door een of meerdere personen om zichzelf of anderen ongeoorloofde gunsten te verlenen, in het laatste geval vaak in ruil voor wederdiensten of als vriendendienst. Bijvoorbeeld: schandaal rond Sihame El Kouakibi Ook andere zaken die politici uitsteken die zeker niet kunnen/illegaal zijn.
VARIA		
121	Politiek Jaaroverzicht	Terugblik op politieke jaar
VERKIEZINGEN EN REFERENDA		
131	Wetgeving verkiezingen	Veranderingen van de kieswet/kiessysteem, stemrecht, stemplicht, minimumleeftijd,...
132	Organisatie van verkiezingen	Het aankondigen van (al dan niet vervroegde) verkiezingen, lijstvorming, administratieve voorbereiding,...
133	Campagnenieuws	Verslagen over campagneactiviteiten, stand van zaken, thema's in de verkiezingscampagne, ...
134	Opiniepeilingen	Resultaten en analyses van de resultaten en gevolgen
135	Uitslagen en interpretatie van verkiezingsuitslagen	
GERECHT, JUSTITIE EN CRIMINALITEITSBELEID (structuur, systeem, niet: criminele feiten)		
201	Organisatie van het gerecht	Werking van het gerecht en parketten, bijkomende magistraten, achterstand, snelrecht, minimumstraffen, deontologie
202	Organisatie van de politiediensten	Politiehervorming, personeelsbeleid, aanstellingen, organisatiebrandweer...
203	Preventie van criminaliteit	Beleid, maatregelen, richtlijnen, samenwerking tussen instanties, internationale samenwerking, campagnes, gedragscodes
204	Drugsbeleid	
205	Beleid rond detentie	Gevangenis: bouw, menselijkheid van behandeling, leefbaarheid en veiligheid. Vervroegde invrijheidstelling, personeelsbeleid, strafwetgeving. NIET: item over iemand die gevangenisstraf krijgt.
206	Repressie en controles i.v.m. criminaliteit	(Politie)acties i.v.m. mensensmokkel, illegale vluchtelingen, kleine criminaliteit, oplichting, drugs, illegaal goederentransport, politiecapaciteit, sancties, zero-tolerance
211	Rechtszaken en processen	Beroepaantekeningen, voorkomen voor raadkamer, aanstellen onderzoeksrechter, strafmaat, detentie,...
CRIMINALITEIT		
231	Bommeldingen en bomaanslagen	
232	Burgerlijke geschillen	Plagiaat, contractbreuk, ...
233	Fraude	Oplichting, afpersing, vervalsing, bedrijfsspionage, belangenverstremming, corruptie... NIET: belastingfraude

234	Belastingfraude	Ontduiken van en knoeien met belastingen, belastingparadijzen, ...
235	Brandstichting en vandalisme	
236	Hooliganisme	
237	Straatgeweld en openbare orde	NIET: hooliganisme, migrantenrellen, ...
238	Migrantenrellen	
239	Handtassenroof, gauwdieven, carjacking	Diefstallen
240	Inbraken	Zowel in privé als in publieke gebouwen. Ook homejacking
241	Moord en moordpoging	Ook: zelfmoord, doodsbedreigingen, massaschietpartijen (niet: terreuraanslag)
242	Verkrachtingen en aanrandingen van volwassenen	Stalking, #metoo,...
243	Pedofilie	
244	Overvallen	
245	Slagen en verwondingen, vechtpartijen	Ook: Mishandeling, huiselijk geweld, ...
246	Ontsnappingen uit de gevangenis	
247	Drughandel	Gangsteroorlog om drugs
248	Ontvoering en losgeld	Ook pogingen, gijzelingen, kaping,
249	Gezinsdrama's	Ook berichtgeving over vermisten (indien ze niet onder een andere themacode horen)
250	Mensenhandel	Illegale Prostitutie, illegalen, vrouwenhandel, seksvluchtelingen, mensensmokkel
251	Piraterij	Schending van muziek- en auteursrechten, hacking, cyberaanvallen
RECHTEN EN VRIJHEDEN		
271	Racisme	Ook: Black lives matter-protesten
272	Mensenrechten	Ook mensenrechtenorganisaties
273	Doodstraf	Executies
274	Discriminaties en rechten van holebi's	Ook transpersonen, non-binaire personen, ...
275	Discriminaties en rechten van vrouwen	
276	Discriminaties en rechten van autochtone etnische minderheidsgroepen	Bijvoorbeeld Franstaligen in Vlaamse rand, Basken,...
277	Andere rechten en vrijheden, discriminaties	Bijvoorbeeld persvrijheid
*	Aandacht asielzoekers/illegalen	
*	Rechten/plichten van advocaat	Gedagsregels, geheimhouding, zwijgplicht, weigering cliënten,...
*	Rechten dader van criminele daad	Recht op advocaat, rechten tijdens verhoor, recht op verzorging, privacy,...
*	Rechten slachtoffer van criminele daad	Spreekrecht, recht op informatie, rechtsbijstand,...
*	Rechten slachtoffer van/in media	Anonimiteit, privacy, zwijgrecht, uitspraken van Raad voor Journalistiek
MIGRATIE, INTEGRATIE EN ASIELZOEKERS		
281	Seizoenmigratie en emigratie	
282	Integratie van migranten	Taalcursussen, integratiecursussen
283	Asielzoekers en illegalen	Opvang, behuizing, leefomstandigheden, aanwezigheid, uitwijzing uitgeprocedeerden, ...
284	Immigratie	Migratiestop, quota, beperkingen, regularisatie, ...
FINANCIËN		
301	Monetair en financieel beleid	Maatregelen, stabiel houden van valuta, wisselkoers, inflatie
302	Beurzen	AEX, Bel 20, Dow Jones, cryptomunten (vb: Bitcoin)
*	Aandacht markten/speculanten/beleggers	Vermelding van markt, speculaties, beleggingen, ... Ook hedge funds
303	Banksector, lenen, sparen	NIET: bedrijfsorganisatie van banken
304	Verzekeringen en rampenfonds	NIET: bedrijfsorganisatie van verzekeringsmaatschappijen
305	Belastingen	Ook eventuele loonlastenverlagings, fiscus, andere taksen,...
*	Aandacht loonkosten	Hoge loonkosten, vertrek bedrijf naar buitenland als gevolg
306	Begroting	
307	Overheidsschuld, Maastrichtnormen, staatsschuld	
*	Aandacht ratingbureaus	Onderzoek naar de financiën van de banken (voorbeeld: S&P, Moodies, Fitch,...)
ECONOMIE		
311	Economische toestand	Economische analyses, conjunctuur, schuldencrisis, consumentenvertrouwen, ondernemingsvertrouwen, koopkracht, ...
312	Economisch beleid	Berichten over de slechte economie, maatregelen van de regering, economische planning, steun aan bedrijven, ...
313	Privatisering/nationalisering en organisatie van overheidsbedrijven	Benoemingen, aandelen, beursgang,... van overheidsbedrijven
314	Handelsbeleid	Exportsteun, douanecontroles, invoerrechten,...
315	KMO's	Kleine of middelgrote ondernemingen, horeca
316	Distributie	Openingsuren van winkels, verplichte sluitingsdag, nieuwe wet op nachtwinkels, solden, koopzondag

317	Organisatie en beleid van specifieke bedrijven	Ontslagen, aanstellingen, gedeeltelijke verkoop, overname, sluiting/opening van vestiging, ...
318	Industriële sectoren	De bouw, de farmaceutische industrie, metaalindustrie, auto-industrie, haven, autosalon, Batibouw ...
CONSUMENT		
331	Consumentenzaken	Bescherming van consument, koopovereenkomst, geschillencommissie, garantie, testaankoop
332	Reclame	Marketing, Jury voor Ethische Praktijken (JEP), recensie/reclame voor bepaald product/dienst
333	Tarieven en prijzen, prijsveranderingen	(Controle van) prijzen van olie, elektriciteit, water, gas, telefonie,...
WERK		
351	Werkloosheid	Stijgen, status quo, dalen
352	Werkgelegenheidsbeleid	Stimuleren van de arbeidsmarkt, allerlei maatregelen wat betreft werklozen, opleidingen,...
353	Arbeidsmarkt	Toestand van de arbeidsmarkt, tekort of teveel aan bepaalde categorieën opgeleiden of niet-opgeleiden, aantal knelpuntberoepen,...
354	Sociaal overleg	Overleg tussen werkgevers en werknemers, nieuwe CAO's, vakbonden, ondernemersraad,...
355	Arbeidsomstandigheden	Welzijnswet, arbeidsinspectie, ziekte, verzuim
356	Ontslag	Brugpensioen en pensioenen, gouden handdruk, ontslagpremies,...
SOCIALE ZAKEN & GEZONDHEID		
401	Gezins- en familiale banden	Erfrecht, onderhoudsplicht, alimentatie, adoptie, co-ouderschap, scheiding
402	Kinderbijslagen en geboortepremies	
403	Jeugdzaken	Jeugdvoorzieningen, jeugdzorg, jeugdhuizen, zakgeld, verslavingen, depressies, ADHD, alcoholisme,...
404	Conceptie en anticonceptie	Abortus, anticonceptiva, in-vitrofertilisatie, klonen van mensen,...
405	Seksuele zaken	Seks vanaf 16, preventie van incest, pornografie, SOA's,...
406	Gezondheidsbeleid	Preventie van ziektes, inenting, coronamaatregelen, ...
407	Menselijke ziektes	Epidemieën, uitbraken, haarden, symptomen corona, coronacijfers, besmettingen, mentale gezondheid,...
408	Nieuwe medicijnen, kuren, technieken...	Wetenschappelijke testen, therapieën, ontdekkingen, nieuwe vaccins...
409	Voedselveiligheid en voedingskwaliteit	Biologische producten, vervaldata, terughaalacties, hormonen,...
410	Armoede en sociale uitsluiting	Zwerfers, daklozen
411	Buurtontwikkeling	Buurtfeesten, probleemwijken, leefbaarheid
412	Welzijn en de welzijnssector	Rusthuizen, dagcentra voor gehandicapten, daklozenwerking, zorgverzekering, ziekenhuizen,...
413	Ziekteverzekering	Terugbetalingen, maximumfactuur, ...
414	Pensioenen	Brugpensioenen, optrekken van pensioenleeftijd, Zilverfonds, verhoging van de minimumpensioenen, ...
415	Sociale zekerheid in het algemeen	Regionalisering, splitsing, RSZ-bijdrage, ...
416	Werkloosheidsuitkeringen	
417	Andere uitkeringen	
418	Euthanasie	
419	Anonimiteit in de samenleving	Kluzenaarsleven, vondelingenschuif, Teleonthaal, privacygegevens, naamloze doden, GDPR...
DEMOGRAFIE		
451	Dood	Begraafplaatsen, terugbetaling begrafenis, ... NIET: item over iemand die overleden is
452	Bevolking en demografie	Groei/afname, samenstelling van bevolking
MOBILITEIT & VERKEER		
501	Verkeersongevallen	
502	Reportages over files en aankondiging van wegwerkzaamheden	
503	Openbaar vervoer	Stakingen, bus, trein, tram, stakingen..
504	Beleid en actie rond verkeersdelicten	Boetes, sancties,...
505	Verkeersveiligheid	Voorlichting, campagnes, alcoholcontroles, plaatsen en werking flitspalen, ...
506	Algemene mobiliteitsproblematiek	Fileprobleem, vertragingen,...
507	Transport en vervoer	Nachtvluchten, treinvervoer, vrachtvervoer, scheepvaart, ...
508	Verkeersdelicten zelf	Alcoholgebruik achter het stuur, overdreven snelheid, door rood licht rijden, vluchtmisdrijf, ... NIET: aanpak, controles
509	Infrastructuurwerken en mobiliteit	Discussie over aanleg van een nieuwe weg, een fietspad, een snelweg, een kanaal, een treinverbinding,...
RUIMTELIJKE STRUCTUUR		
521	Ruimtelijke ordening	Stedenbouw, landschapsarchitectuur, lintbebouwing, bouwvergunningen, gewestplannen, Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen,...
522	Huisvesting	Sociale huisvesting, woningmarkt, prijzen van eigendommen, huurprijzen, verkrotting, huisjesmelkers, lege bedrijfsruimtes, kraken,...
*	Aandacht allochtonen	
MILIEU		
531	Natuurgebieden	De schorre in Boom, ...
532	Milieuvervuiling (bodem, water, lucht)	Uitbreiding, decreet voor onderhoud, afspraken

533	Geluidshinder	
534	Radioactief afval	Door vliegtuigen, kerncentrales,...
535	Afvalbeleid	Recyclage, eco-tax, huisvuilophaling, plastic, verpakkingen
536	Dierenwelzijn	Verwaarlozing, mishandeling, dierenasielcentra,...
537	Bedreigde dier- en plantensoorten	Kappen van het regenwoud, uitsterven dieren, wolven in Vlaanderen...
538	Klimaatveranderingen	Parijs-akkoord en andere protocollen/congressen/klimaat-akkoorden, gevolgen, opwarming van de aarde, klimaatmarsen, klimaatacties...
NATUUR		
551	Natuurverschijnselen	Noorderlicht, vallende sterren, zonsverduistering, onweer,...
552	Berichten over het weer (voorbij, huidig of toekomstig)	Goed weer vandaag, sneeuw in de Ardennen, hittegolf, koudegolf, warmterecords...
553	Indeling seizoenen en tijd	Zomertijd, meteorologische lente, Chinese en andere beginmomenten van het nieuwe jaar, ...
ENERGIE		
571	Energiebeleid	Plaatsen windmolens, kerncentrales, kolencentrales, afbouw kernenergie, beleid rond zonnepanelen, energiebesparende maatregelen, kernuitstap...
572	Duurzame ontwikkeling	Bouwen met duurzame en milieuvriendelijke materialen, toepassingen van energiebesparende technologieën, duurzame ontwikkeling over het algemeen
LANDBOUW		
581	Landbouw	Biologische landbouw, chemische bestrijdingsmiddelen, werktuigen, niet: teelt
582	De teelt, planting en oogst van specifieke producten	Mislukte oogst, aardappelteelt, veeteelt,...
583	Bosbouw	Roofbouw, keurmerken hout, Amazone,...
584	Visserij	Uitsterven van visbestanden, het overbevissen, quota,...
MUZIEK		
601	Populaire concerten en festivals	Verlagen van Pop/Rock/R&B/Folk/Wereldmuziek
*	Aandacht origine/ethniciteit van kunstenaar	Afkomst
602	Klassieke concerten	Verlagen van Koor, Opera, symfonisch orkest
*	Aandacht origine/ethniciteit van kunstenaar	Afkomst
603	Organisatie van festivals/concerten	Afgeleiden, specifieke maatregelen, ticketverkoop,...
604	Muziekprijzen	Awards, onderscheidingen, Elisabethwedstrijd
605	Specifieke muziekvideo, release, hitlijsten,...	Ook: aankondiging album
606	Muziek- en festivalbeleid	Veiligheid, geluidsnormen, subsidies
FILM		
611	Specifieke film	Verlagen, recensies, releases, premières,...
*	Aandacht origine/ethniciteit van kunstenaar	Afkomst
612	Filmprijzen	Oscar's, Golden Globes
613	Filmbeleid	Subsidies, minimumleeftijd,...
PODIUMKUNSTEN		
621	Specifieke voorstellingen theater, musical, dans, ...	
*	Aandacht origine/ethniciteit van kunstenaar	Afkomst
622	Beleid podiumkunsten	Beleid rond theater, musical, dans, ...
623	Prijzen podiumkunsten	Prijs voor theaterstuk, musical, dansvoorstelling,...
LITERATUUR		
631	Specifiek boek, lezing, voordracht, evenementen met en rond boeken	Sfeerverslag van de boekenbeurs, voorstelling boek, lezing,...
*	Aandacht origine/ethniciteit van kunstenaar	Afkomst
632	Beleid rond boeken, literatuur, het stimuleren van het lezen	Vaste Boekenprijs
633	Literatuurprijzen	Pulitzer, Nobelprijs
BEELDDE KUNSTEN		
641	Specifiek werk, prijs, tentoonstelling	Fotografie, grafische kunst, schilderkunst, textiele kunst, digitale kunst,...
*	Aandacht origine/ethniciteit van kunstenaar	Afkomst
642	Beleid beeldende kunsten	Beleid rond Fotografie, grafische kunst, schilderkunst, textiele kunst, digitale kunst,...
PATRIMONIUM		
651	Archeologische ontdekkingen	
652	Architectuur	
653	Patrimoniumbeheer, bescherming van monumenten	Open monumentendag, subsidies, werelderfgoed, vernieuwing monument ...

654	Wereldtentoonstelling	BIE, bureau international des expositions
ANDERE CULTUUR		
661	Auteursrechten	SABAM, BAF, plagiaat,...
662	Andere culturele activiteiten en evenementen	Ook: human interestverhalen (indien ze niet tot 'celebrity' horen), fashion, culinair
663	Ander cultuurbeleid	
ONDERWIJS		
701	Organisatie van het kleuter en het lager onderwijs	Subsidies, nettensysteem, ontevreden leerkrachten, verloning, opleiding, Schoolstrijd, Pedagogische methode, ...
*	Taalaspect	Voertaal, bepaalde vakken
702	Organisatie van het middelbaar onderwijs	Subsidies, nettensysteem, ontevreden leerkrachten, verloning, opleiding, Schoolstrijd, Pedagogische methode, ...
*	Taalaspect	Voertaal, bepaalde vakken
703	Organisatie van het Hoger en universitair onderwijs (ook post-universitair)	Subsidies, nettensysteem, ontevreden leerkrachten, verloning, opleiding, Schoolstrijd, Pedagogische methode, ...
*	Taalaspect	Voertaal, bepaalde vakken
704	Evenementen in het kader van de onderwijskalender	Eerste schooldag, opening van het academiejaar, einde van het schooljaar, examens,...
WETENSCHAPPEN		
711	Wetenschapsbeleid	Subsidievormen, maatregelen tegen publicatiedruk, FWO, aantrekken (buitenlandse) onderzoekstalenten, Roadmap, Belspo, IWT
712	Specifieke wetenschappelijke ontdekkingen en prijzen (niet-medisch)	Nobelprijzen voor exacte wetenschappen en economie
713	Technologie	Ontwikkelingen, constructies, smartphone-applicaties
714	Documentatie en archieven	
715	Deontologie van de wetenschappen	Fraude, plagiaat
RUIMTEVAART		
721	Landing, lancering, status vlucht, experimenten aan boord (resultaten), ruimtewandeling, landing op de maan, ...	
722	Beleid rond ruimtevaart, ruimtevaartprogramma's, aanpassingen space station, ...	Verdeling verantwoordelijkheden, internationale samenwerking, technologische basis,...
723	Mislukkingen & rampen van ruimtevaart	Bijvoorbeeld: Ramp Challenger, ramp Columbia, crash Ariane.
VERMAAK		
731	Winnen van een loterij of speciale prijs	Loterijen, winnen van tickets bij wedstrijd, ...
732	Gokproducten	Poker, casino's, krasbiljetten
733	Gokverslaving en beleid	Wet op casino's, organisatie van nationale loterij
734	Kermissen, lunaparken	Pretparken, dierenparken
735	Verslag van feestvreugde	Nationale feestdagen, voetbal, Nieuwjaar, moederdag, kerstfeest, Pride, carnaval...
TOERISME		
741	Toerisme en recreatie: beleid en implementatie	Regeling voor kampeerreinen, naaktstranden, weekendhuizen,...
742	Waarschuwing/beperking toerisme naar bepaalde landen	Negatief reisadvies
743	Toestand van toerisme	Vakantiedrukke, ophoping van toeristen (aan kust, Ardennen, skigebieden, buitenland)
744	Gestrande reizigers	
GODSDIENST		
751	Religieuze vieringen en traditionele religieuze gebruiken	Religieuze feesten, tradities, plaatsen Bijvoorbeeld: crematies, Allerheiligen, zaligverklaring, boeteprocessie, eucharistieviering, huwelijk, ...
752	Religieuze orden en sektes	NIET: Katholieke Kerk
753	Religies (algemeen, ideologie, onderverdeling)	De islam, moslimfundamentalisme, het ontstaan van de christelijke scheuringen, bouw van een nieuwe moskee, ...
*	Islam	Imams, Ayatollah, moskeeën,...
754	Organisatie van de Katholieke Kerk	Priesterwijdingen, roepingen, ontslag priester, Vaticaan, bisschop, kardinaal, paus, ...
755	Bezoeken, ontmoetingen en uitspraken van religieuze leiders	Toespraak paus, uitspraken aartsbisschop,
MEDIA		
761	Mediabeleid	Beheersovereenkomst, onderzoek, subsidies, diversiteit in de media,...
762	Evoluties in de mediawereld	Overnames, medialandschap, mediaconcentratie, oprichting, restyling, nieuw programma/medium, aanstellingen/ontslagen,...

763	Journalistieke deontologie	Wetgeving, journalistieke codes (onpartijdigheid, professionaliteit, objectiviteit), Raad voor de Journalistiek, schendingen door journalisten,...
764	Media-events	Benefietshows, records, ...
TELECOMMUNICATIE		
771	Telecommunicatie, GSM	Telefonie, telecomoperatoren, GPS, smartphones, apps, communicatiegadgets...
772	Internet en IT	Technologieën, nieuwe ontwikkelingen, netwerken, software, sociale media, Facebook, Tik-tok
773	De Post, posteries	Ook pakketdienst (vb: PostNL, DHL, DPD en UPS)
DEFENSIE EN WAPENS		
791	Bescherming tegen terroristische aanslagen, antiterrorisme	Staatsveiligheid, speciale eenheden, inlichtingendiensten, spionage,...
792	Organisatie en hervorming van het leger	Verkoop basissen, aanwervingcampagnes, herstructureringen, het transporteren van troepen, opdracht van het leger, aankopen van wapens door het leger, onderzoeken naar procedurefouten van leger,...
793	Wapenhandel, wapenleveringen, export van wapens	
*	Aandacht allochtonen	
794	Binnenlandse niet-militaire taken van het leger	Bijvoorbeeld hulp leger bij rampen
795	Privé wapenbezit	Verboden wapens, vergunningen, bewapeningsgraad van de bevolking, discussies over wapens in de VS, ...
INTERNATIONALE INSTELLINGEN EN VERDRAGSCONSTRUCTIES		
801	Oprichting, afschaffing, verandering, nieuwe voorzitter, toetreding nieuwe leden, ...	Ook beslissingen en ander nieuws van internationale instellingen dat in geen andere themacategorie past
EUROPA (= INSTITUTIONEEL; NIET GEOGRAFISCH)		
811	Europese Top	
812	Samenstelling en werking van de Europese Instellingen	Europese Commissie, Europees Parlement, Europese Raad van ministers, Europees Hof van Justitie
813	Europese Integratie	Eenwordingsproces
814	Europees Recht	Europees Hof, Europese richtlijnen, verdragen, bevoegdheden van Europa
815	Europees Economisch en Industrieel beleid	Concurrentie, gemeenschappelijke markt, import, export, havenbeleid
816	De uitbreiding van de Europese Unie	Toetreding van lidstaten, Brexit
817	Gemeenschappelijk Buitenlands- en Veiligheidsbeleid	Mensenrechten, verkiezingswaarnemers, defensie, aanpak vluchtelingen,...
818	Europese Financieel en monetair beleid	Eurozone, euro, stabiliteitspact, begrotingspact, groeipact, ECB, Noodfonds, maatregelen op EU-niveau,...
819	Europees Sociaal Beleid en Gezondheidsbeleid	Beleid tegen armoede, pensioensopbouw, vrijheid van verkeer van personen, Europese coronamaatregelen, gezamenlijke aankoop vaccins,...
820	Europees Landbouwbeleid	Landbouwsubsidies, regelgeving productie/prijzen, voedselveiligheid,...
821	Europees Milieubeleid	Milieurichtlijnen
OORLOG & VREDE		
841	Wereldvrede in het algemeen, aantal oorlogen in de wereld	Ook: Nobelprijs Vrede
842	Oorlog tussen twee of meer landen	
843	Intern gewapend conflict	Burgeroorlogen. Binnenlandse beweging of groepering, zonder betrokkenheid van ander land Bestand geschonden, aanvallen, staatsgreep, ... Bv. Arabische Lente, revoltes, revoluties, burgeroorlog,...
844	Intern gewapend conflict met betrokkenheid van een ander land	Inmenging/betrokkenheid van ander land. Bijvoorbeeld: de inmenging van andere landen in het Syrische conflict
845	Internationaal terrorisme	Bestrijding (bv. proces tegen terroristen), samenwerking antiterrorisme, terroristische netwerken. Terreuraanslagen met religieus motief zoals bv Bataclan, Zaventem, 9/11 NIET: oorlog Irak
846	Aanslagen met politieke motieven	Gijzeling, vliegtuigkaping, bomaanslagen/zelfmoordanslagen met politieke motieven
847	Vredeshandhaving, peacekeeping operations	Blauwhelmen, pacts,...
848	Extern opgedrongen ontwapening	
849	WOI en WOII	Archief, geschiedenis, nieuwe ontdekkingen, ... NIET: herdenkingen
850	Andere oorlogen	Archief, geschiedenis, nieuwe ontdekkingen, ... NIET: herdenkingen
851	Oorlogstribunaal, Internationaal oorlogs- en genociderechtspraak	Genocidewet, Tribunaal Den Haag
852	Vredesonderhandelingen, afkondigen bestand	
853	Herdenkingen oorlogen, bevrijdingen, veldslagen, oorlogsslachtoffers, ...	Ook herdenkingen 9/11, herdenking aanslagen Brussel,...
854	Specifiek protest tegen oorlog en vredesacties	Manifestaties, acties, betogingen, ... tegen oorlog en voor vrede.

INTERNATIONALE CONTACTEN		
861	Ontmoeting tussen internationale actoren buiten het kader van internationale organisaties	
862	Bezoek belangrijke vertegenwoordiger aan een ander land	Bezoeken president, minister,...
863	Internationale multilaterale samenwerking buiten een internationale instelling	Klimaattop
864	Diplomatieke verhoudingen	Diplomatieke betrekkingen, erkenning, opening/sluiting ambassade, ...
865	Internationale economische zaken en handelsbeleid	Anti-globalisering, economische steun aan buitenland,...
866	Internationaal financieel en monetair beleid	Acties van IMF, Wereldbank, afbouw schuldenberg in een internationaal perspectief, ...
RELATIES MET DERDE WERELD		
881	Koloniale aangelegenheden	Historische gebeurtenissen in ex-koloniën zoals Congo
882	Ontwikkelingssamenwerking	Steun aan projecten in derde wereldlanden, AZG,...
883	Vluchtelingenproblematiek door oorlog	Ook beleid en hulp. NIET: vluchtelingen van natuurrampen.
884	Noodhulp bij rampen	Natuurrampen of andere rampen
RAMPEN		
891	Natuurrampen (verslag feiten) en gevolgen	Ramp veroorzaakt door natuurkrachten en de gevolgen Orkaan, bosbrand, vulkaanuitbarsting, aardbeving, overstroming,...
892	Beleid, aanpak van natuurrampen	
893	Menselijke rampen (verslag feiten) en gevolgen	Ramp veroorzaakt door de mens Melt-down, olieramp, gaslek, gasontploffing, instorting gebouw, ...
894	Beleid, aanpak van menselijke rampen	
895	Verkeersrampen	Treinrampen, vliegtuigcrashes, kettingbotsingen, tunnelbranden, scheepsramp,...
896	Verantwoordelijkheid grote verkeersrampen, onderzoek, aanpassingen en gevolgen	
897	Huis of bedrijfsbrand	Al dan niet aangestoken. Als aangestoken: ook themacode 235
898	Hongersnood	
899	Ongevallen	Ongevallen van individuen met al dan niet dodelijke afloop (bv. huis-, tuin- en keukenongevallen) Niet: slachtoffers van rampen, verkeersongelukken of branden
SPORT		
901	Thuiskomst/vertrek sportmensen	Van of naar (sport)evenementen
902	Viering titel/ereplaats/overwinning	
903	Verslag wedstrijd	
904	Dopinggebruik	
905	Uitreiking prijs	
906	Sportbeleid	Dopingcontroles, regelgeving topsporten, ...
907	Organisatie, planning, voorbereiding sportmanifestatie	WK, EK, Olympische Spelen, Ronde van Vlaanderen
908	Organisatie sportverenigingen en transfernieuws	
CELEBRITY		
911	Personalia bekende personen	Bekend = voorgesteld als bekend
*	Aandacht allochtonen	Bekende allochtonen
*	Aandacht publieke leven	Celebrities op events, openingen, voorstellingen,...
*	Aandacht private leven	Ziekte, overlijden, zwangerschap, huwelijk, scheidingen, familie
*	Aandacht 'echte' celebrity	Paparazzi, roddelpers, celebrities op sociale media
912	Personalia sportmensen	
*	Aandacht allochtonen	
*	Aandacht publieke leven	Celebrities op events, openingen, voorstellingen,...
*	Aandacht private leven	Blessures, ziekte, overlijden, zwangerschap, huwelijk, scheidingen, familie
*	Aandacht 'echte' celebrity	Paparazzi, roddelpers, ...
913	Personalia politici	
*	Aandacht allochtonen	
*	Aandacht publieke leven	Politici op events, spelprogramma's, openingen, voorstellingen,...
*	Aandacht private leven	Ziektes, overlijden, zwangerschap, huwelijk, scheidingen, familie
*	Aandacht 'echte' celebrity	Paparazzi, roddelpers, ...
ROYALTY		
921	Persoonlijk leven royals en adellijke families	Ziektes, overlijden, zwangerschap, huwelijk, scheidingen, familie
922	Opvolging/afstand titel/terugkomst monarch of familie	

923	Bezoek royals aan andere landen	Bijvoorbeeld in het kader van een handelsmissie
924	Civiele lijst, dotatie koningshuis, rechten en rol koningshuis	Ceremoniële rol, protocollaire rol, dotaties familieleden,...
925	Boodschap van de Koning	Kerstboodschap/ Nationale feestdag
930	Andere faits divers i.v.m. met royals	Royals op events, openingen, voorstellingen,...

Bijlage 2: Codeboek cases

CODEBOEK ONPARTIJDIGHEID: Krant & Online

CASE: Conner Rousseau en de uitspraken over Roma

Gegevens per artikel

Deze gegevens hoef je slechts 1 keer in te vullen, en blijven daarna staan voor het hele artikel.

Gebruik 1 codeformulier per artikel.

Gebruik binnen het formulier 1 record per actor.

1a. Codeur

Vooraf ingevuld

Niet aanpassen

1b. Datum

Datumwaarde

Vul de datum in **van het artikel** dat je aan het coderen bent (niet de datum van vandaag):

DD/MM/JJJJ

1c. Medium (Krant, online, tijdschrift)

Keuzelijst

10 = VRT NWS

11 = HLN

12 = Nieuwsblad

13 = De Morgen

14 = De Standaard

15 = De Tijd

16 = Dewereldmorgen

17 = MO

18 = Doorbraak

19 = PAL NWS

20 = Knack

21 = Humo

1d. Artikelnummer

Numerieke
waarde

Nummer je artikel overeenkomstig met het nummer van het artikel in het overzicht aan het begin van de reeks artikels.

1 ^e . Format (Krant, online, tijdschrift)	Aanvinkvak
Wanneer het gaat om een opiniestuk, column of lezersbrief dan vink je deze variabele aan.	
1f. Titel	Tekstwaarde
Vul de titel van het artikel in. (Mag je gewoon kopiëren)	
1g. Casus diepgang	Aanvinkvak
Hier codeer je op het artikel niveau. Heeft het artikel ‘voldoende’ betrekking op de casus? Dit beoordeel je op basis van onderstaande focus-argumenten. Focus op casus 0 = het artikel geeft minder dan twee zinnen over de casus = Je stopt de codering 1 = het artikel gaat terloops in op de casus (het artikel bevat minstens twee zinnen over de casus) = Je codeert verder 2 = het grootste deel van het artikel is geweid aan de casus = Je codeert verder	
1h. Toon van het artikel (sentiment)	Aanvinkvak + tekstvak
Toon van het HELE artikel. Vanuit het standpunt van de centrale actor (Conner Rousseau). Je kijkt hier naar de algemene toon van het hele artikel, indien dat twee zinnen zijn, kijk je naar die twee zinnen. Je neemt elke zin uit het artikel mee in jouw evaluatie van het artikel over de centrale actor, en het sentiment vanuit de positie van Conner Rousseau. 1 = het artikel is (eerder) negatief voor de actor (focus op de negativiteit rond de actie zelf en/of kritiek op de acties (negatieve reacties) en/of negativiteit van de gevolgen van de gebeurtenissen) 2 = het artikel is neutraal/gemengd voor de actor (zowel positieve als negatieve reacties) 3 = het artikel is (eerder) positief voor de actor, voor de acties, en/of voor de gevolgen. (focus op de verdediging – steun voor de actor – minimaliseren van daden of gevolgen) TEKSTVAK: Voeg zinnen uit het artikel toe die je codering ondersteunen. [open tekstvak]	

GEGEVENS PER ACTOR

2a. Wat is een actor?

ACTOREN = Persoon die aan het woord komt (= geciteerd of geparafraseerd worden).
Inclusief de actor zelf (Conner Rousseau in dit geval) die centraal staat in de casus.

Let op: wanneer de actor Rousseau zelf is (m.a.w. Conner Rousseau zegt of wordt geparafraseerd in het artikel, dan vul je alles over de actor in, en ga je meteen naar de variabele over Rousseau zelf (zie vanachter bij steun).

Een actor is een persoon die:

Geciteerd wordt: Er wordt een letterlijke quote weergegeven van een actor (te herkennen aan een zin tussen aanhalingstekens)

Bv. Alexander De Croo: "We zijn heel tevreden met het Vivaldi-regeerakkoord."

Geparafraseerd wordt: De actor wordt niet letterlijk geciteerd, maar er wordt op een andere manier weergegeven wat hij/zij gezegd heeft. Let erop dat het gaat over zaken die de actor zelf heeft gezegd, en niet over de subjectieve interpretatie van de journalist zelf

(bv. "Alexander De Croo **liet weten dat** '...' = geparafraseerd,
"Theo Francken was het **oneens over** de stelling." = niet geparafraseerd).

Bv. Melissa Depraetere bestempelde de uitspraken van Rousseau als "extreem fout". Rousseau ontwijkt vragen over racistische uitspraken: "Zatte zever waar ik niet achtersta",..... Zijn allemaal vormen van actoren die geciteerd of geparafraseerd worden

Deze actor moet **minstens 1 volledige zin** zeggen die betrekking heeft op de casus. Een persoon die aan het woord is, maar niets zegt over Conner Rousseau's uitspraken of over de positie van Rousseau na de uitspraken hoeft je dus niet te coderen.

Elke actor die aan bod komt, codeer je 1 keer per artikel.

ENKEL wanneer het om een **opiniestuk, column, analysestuk of lezersbrief** gaat, dan beschouw je de auteur (de journalist, columnist of opiniemaker) van het artikel ook als actor. Je codeert dan de standpunten die de schrijver van het stuk inneemt. Bij gewone artikels en reportages laat je de auteur van het stuk buiten beschouwing.

2b. Actor naam

Tekstwaarde

Vul de naam in van de actor. Wees hierbij zo volledig en specifiek mogelijk.

Een actor die binnen één artikel verschillende keren geciteerd of geparafraseerd wordt, wordt slechts één keer gecodeerd binnen dat artikel.

2c. Actor functie

Tekstwaarde

Vul de functie in van de actor. Vaak gaat het om een beroep of een bepaalde rol in een situatie, meestal wordt de functie letterlijk vermelding het artikel, dan neem je dat zo over.

Voorbeeld: woordvoerder Rode Kruis, man in de straat, vluchteling, professor geneeskunde aan de UA, slachtoffer, premier, partijvoorzitter, voorzitter van KV Mechelen,

Wees zo specifiek en uitgebreid mogelijk.

3a. Kritiek of steun (op actor niveau)

Je beoordeelt de volledige tussenkomst van **de actor**, en leidt daaruit af of de actor expliciet kritiek of steun geeft op Conner Rousseau zijn uitspraken of niet.

1. Als de actor enkel kritiek geeft of bedenkingen plaats bij het gedrag/uitspraken (*voorbeeld: “Conner Rousseau heeft een politieke fout begaan”*), mag je aanduiden dat de actor eenduidig **KRITIEK** geeft.

2. Als de actor enkel argumenten ter verdediging aanhaalt of een argument geeft die de uitspraken/acties minimaliseert om welke reden dan ook (*voorbeeld: Conner Rousseau was dronken en bedoelde het niet slecht*) codeer je **STEUN**. Ook als de centrale actor, hier Conner Rousseau, zichzelf verdedigt codeer je **STEUN**.

3. Als de actor zowel argumenten voor als tegen gebruikt (*voorbeeld: Conner Rousseau heeft racistische uitspraken gemaakt die niet oke zijn, maar we moeten dit bekijken in de toestand waarin hij toen was*) duid je de derde optie **‘GEMENGD’** aan.

4. Indien de persoon enkel feitelijk iets zegt over de uitspraken van Conner Rousseau (*voorbeeld: de advocaat van Rousseau vertelde ons het volgende “Rousseau kreeg een klacht ingediend”*) en dus geen mening uitdrukt, geef je code 4: **NEUTRAAL** .

! Let op ! De actor kan enkel kritiek geven op Rousseau, maar wel de politie vakbond bijvoorbeeld steunen, dan duidt je hier aan ‘1. De actor geeft enkel kritiek’ want het gaat om kritiek op de centrale actor, Rousseau. Je vult erna bij steun dus in aan wie de actor steun geeft.

Indien de actor, de centrale actor zelf is (Conner Rousseau zelf) dan moet je deze variabele niet invullen.

Je hebt vier mogelijkheden:

- De actor geeft enkel kritiek.
- De actor geeft enkel steun .
- De actor is gemengd (hij geeft zowel steun als kritiek)
- De actor is neutraal

Tip: kijk goed naar de voorbeelden die staan bij steun en kritiek, zodat je weet wat onder neutraal valt en wat niet.

INHOUD ACTOR: kritiek of steun

4a. De actor heeft **kritiek in verband met Conner Rousseau's uitspraken**

Indien de actor kritiek geeft, kan dat steeds op verschillende mensen zijn, en met verschillende argumenten. Ieder citaat moet in een apart tekstvak worden uitgelegd/gekopieerd.

Geeft de actor kritiek op Conner Rousseau?

- a) Ja
- b) Nee

Hieronder moet je uitleggen met welke woorden die persoon dat doet.

4b. Extra variabelen 'Conner Rousseau'

Wanneer je aanvinkt dat de actor kritiek geeft op Conner Rousseau, dan vul je de extra variabele Conner Rousseau kritiek in. Vink aan wanneer ze van toepassing zijn. Let op, een bepaald standpunt vernoemen is niet genoeg, het moet duidelijk zijn uit de context dat dit ook het standpunt is dat de actor inneemt (bijvoorbeeld niet 'de mensen zeggen dat Rousseau een racist is', enkel als de actor dit ZELF vindt of zegt (voorbeeld: "Ik hoor mensen zeggen dat hij racistisch is, en ik ben het daarmee eens"))

Meerdere argumenten of standpunten zijn mogelijk.

Welke kritieken krijgt Rousseau (dummy variabelen)

- a) De uitspraak van Rousseau is racistisch van aard
- b) De uitspraak van Rousseau over de vrouw is seksistisch
- c) De uitspraak van Rousseau zet aan tot haat of geweld
- d) De uitspraak van Rousseau is strafbaar
- e) Rousseau heeft geprobeerd anderen onder de druk te zetten om de zaak stil te houden (bijv. druk op burgemeester; censuur van de media)
- f) Rousseau beschadigd de partij
- g) Dit is de zoveelste fout van Rousseau
- h) De actor roept op tot ontslag van Rousseau

Extra vak bij bovenstaande onderverdeling: met welke woorden zegt die dit?

(Dit tekstvak komt te staan achter iedere van de 8 mogelijkheden die hierboven opgelijst zijn)

[open tekstvak]

- i) Geen van bovenstaande argumenten is van toepassing, maar de actor gaf wel kritiek op een andere manier, namelijk: [open tekstvak]

4c. Kritiek andere actor

Geeft de actor kritiek op een ander persoon/instelling/partij

Indien ja, dan vink je aan op wie de actor kritiek geeft en met welke woorden die naar die kritiek verwijst. Opnieuw zijn meerdere opties mogelijk. Je kan immers kritiek hebben op Rousseau, de politiek en een andere politicus.

- a) De politiek
- b) De regering
- c) De Politieke partij (Vooruit)
- d) andere Politieke partij, namelijk:
- e) andere politicus, namelijk:
- f) à vul de na(a)m(en) in van de politici voor wie steun wordt gegeven en de partij van die persoon (extra vak voor voorzien)
Wanneer er op meerdere politici kritiek wordt gegeven vul je al deze namen in
- g) Niet-politieke actor à vul de naam in van de persoon, organisatie of instelling voor wie de actor steun heeft (bv. de politie, de politiecommissaris, ...)

Extra vak bij bovenstaande onderverdeling: met welke woorden:

[open tekstvak]

Opnieuw zal dit tekstvak staan achter iedere optie.

4d. De actor steunt **Conner Rousseau's uitspraken of minimaliseert deze**

Geeft de actor steun aan Conner Rousseau (politicus)?
(Een zelfde actor kan zowel steun als kritiek geven)

- a) Ja
- b) Nee

Steun wil zeggen dat een actor actief beslissingen, uitspraken of acties van andere goedkeurt of minimaliseert (*voorbeeld: uitspraken waren in een dronken bui; Conner Rousseau is geen racist, hij benoemt echte problemen*)

Welke woorden of zinnen wijzen op deze steun of minimalisering van de uitspraken en daden?

[open tekstvak]

4e. De actor is Conner Rousseau zelf die: (dummy variabelen)

De actor is Rousseau zelf die iets duidelijk maakt/ beargumenteert. Opnieuw zijn er meerdere opties mogelijk.

- a) Zich excuseert
- b) De daden ontkent
- c) De daden toegeeft
- d) Zegt dat er niets mis is met de daden (minimaliseren)/zattemansklap
- e) Extra uitleg verschaft
- f) Zegt dat hij zich schaamt
- g) Zegt dat er wel andere belangrijke dingen zijn om naar te kijken, nl. politiek
- h) Geen van bovenstaande, andere namelijk, [open tekstvak]

Welke woorden wijzen op bovenstaand of op een ander standpunt dat wijst op de steun?

[open tekstvak]

Opnieuw staat dit tekstvak achter iedere optie.

4f. Steun aan andere actor buiten Rousseau

De actor geeft (binnen deze case) steun aan een andere actor die niet Conner Rousseau is. Opnieuw zijn er meerdere actoren die steun kunnen krijgen, dus kan je hier ook meerdere zaken invullen indien nodig.

- a) De politiek
- b) De regering
- c) De Politieke partij (Vooruit)
- d) andere Politieke partij, namelijk:
- e) andere politicus, namelijk:
- f) à vul de na(a)m(en) in van de politici voor wie steun wordt gegeven en de partij van die persoon (extra vak voor voorzien)
Wanneer er op meerdere politici kritiek wordt gegeven vul je al deze namen in gescheiden door een puntkomma.
- g) Niet-politieke actor à vul de naam in van de persoon, organisatie of instelling voor wie de actor steun heeft (bv. de politie, de politie commissaris, ,...)

Extra vak bij bovenstaande onderverdeling: met welke woorden:

[open tekstvak]